

Pedagógiai Program

Görbeházi Széchenyi István Általános Iskola

2023.

**GÖRBEHÁZI SZÉCHENYI ISTVÁN
ÁLTALÁNOS ISKOLA**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

OM: 201321

Székhely: Görbeháza, Széchenyi u. 9.

2023. szeptember 1.

Tartalomjegyzék

1. Az iskola nevelési programja	5
KÜLDETÉSNYILATKOZAT	5
1.1. A nevelő-oktató munka alapelvei, fejlesztési területei, nevelési céljai	6
1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	10
1.3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	12
1.3.1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:	12
1.3.2. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:	13
1.3.3. A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai	14
1.3.4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai	14
1.4. A teljes körű egészségfejlesztési program	15
1.5. Osztályfőnök feladatai és hatásköre	17
1.6. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai	18
1.7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	18
1.7.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	18
1.7.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program	21
1.7.3. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók segítése	21
1.7.4. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása	22
1.7.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	24
1.7.6. Az iskolai szociális segítő tevékenység	26
1.7.7. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek	27
1.8. A tanulók részvételi jogának gyakorlása az intézményi döntési folyamatban	27
1.9. Kapcsolattartás a szülőkkel, az iskola partnereivel	28
1.9.1. Kapcsolattartás a szülőkkel	28
1.9.2. Kapcsolattartás egyéb partnerekkel	31
1.10. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai, követelményei	32
1.10.1. Tanulmányok alatti vizsgák	32
1.10.2. Záróvizsga, vizsgaszabályzat	34
<i>Alsó tagozat</i>	34
<i>Szövegértés</i>	34
<i>Matematika</i>	35
<i>Nyelvtan</i>	35
<i>Felső tagozat</i>	35
	3

1.11. A beiskolázás, az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	41
1.12. A felvételi eljárás különös szabályai	44
2. Helyi tanterv	45
2.1. A képzés rendje az iskolában	46
2.2. Egész napos iskolai program	48
2.3. A választott kerettanterv	49
2.4. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	55
2.5. Informális és nem formális oktatási – tanulási forma	163
2.6. Lázár Ervin Program	164
2.7. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	165
2.8. A Nemzeti Alaptantervben (NAT 2020) meghatározott kulcskompetenciák	166
2.9. Mindennapos testnevelés	167
2.10. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	167
2.11. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése és értékelése	169
2.12. A délutáni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	176
2.13. Tanórai és egyéb foglalkozások elvei, módszerei, munkaformái	176
2.14. A csoportbontások szervezésének elvei	177
2.15. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	178
2.16. Komplex Intézményi mozgásprogram	179
2.17. Ökoiskolai program	179
2.18. Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvek	180
2.18.1. Az egészségnevelés célja:	180
2.18.2. Az iskolánk környezetvédelmi programja	183
2.18.3. Az elsősegélynyújtással alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	186
2.19. A tanulók jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	188
Mellékletek	196

1. Az iskola nevelési programja

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

„Bámulatra méltó, hogy egy olyan egyszerű élőlény, mint a kagyló, olyan csodára képes, mint az igazgyöngy. Az emberek, ha irritálja őket valami, dühöngenek, morognak, csapkodnak. A kagyló egészen mást tesz. Ha idegen testecske kerül a belsejébe és irritálni kezdi, olyan anyagot bocsát ki, ami csökkenti a kellemetlen súrlódást. Bevonja a sebesülést kiváltó testecskét, és csodák csodája, a kibocsátott anyag megszilárdul, és gyönyörűséges gyönggyé változik. Azoknak a kagylóknak, melyeket idegen testecske nem irritál, nincs problémája.

Nincs probléma – nincs igazgyöngy.”

M. Dale Baughman

A Görbeházi Széchenyi István Általános Iskola küldetése, hogy a Görbeháza községben élő 6-14 éves korosztály oktatását és nevelését mind magasabb szinten ellássa és a kor követelményeihez mértén tovább fejlessze. Mindezt olyan színvonalon igyekszik tenni, hogy a település lakosságának, az intézmény fenntartójának és valamennyi partnerének elégedettségét kivívja. Alkalmazotti közösségünk arra törekszik, hogy a felnövekvő nemzedék korszerű, európai színvonalú iskolába járhasson. Ennek érdekében környezetünket szépítjük, taneszközeinket állandóan korszerűsítjük, a humán erőforrás fejlődését továbbképzésekkel biztosítjuk.

1.1. A nevelő-oktató munka alapelvei, fejlesztési területei, nevelési céljai

Iskolánk 8 évfolyammal működő általános iskola. Feladata az általános iskoláskorúak oktatása és nevelése településünkön. Iskolánk felel az itt élő gyerekek testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődéséért, a gyermekközösségek kialakulásáért és fejlődéséért.

Az oktatás nyelve magyar.

Vallási, világnézeti szempontból semleges.

Politikai tevékenységnek, politikai nézetek átadásának nincs helye az iskolánkban.

A pedagógusnak joga van szabad vallási, világnézeti meggyőződéséhez, de anélkül, hogy annak elfogadására készítené a tanítványait.

Oktató-nevelő munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében az alábbi **alapelveket** tartjuk szem előtt:

- Gyermekszereteten alapuló, gyermeki jogokat tiszteletben tartó pedagógia megvalósítása.
- A tanulók egyéni képességeit figyelembe véve felkészítjük a következő iskolai fokozatra.
- **A nevelési-oktatási munkában a jól bevált hagyományok mellett a kompetenciaalapú oktatás új módszereit használjuk az eredmények növelése érdekében.**
- Minden tanulót egységesen, jogait tiszteletben tartva kezelünk, kerüljük a hátrányos megkülönböztetést.
- A tanulóknak ismerni, óvni, ápolni kell nemzeti kultúránkat, anyanyelvünket, hagyományainkat. Ki kell alakulnia a gyermekben a szülőföld, a haza iránti szeretetnek.

A **fejlesztési területek - nevelési célok** áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E területek - összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel - egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket. A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein, és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtatása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása - az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig - hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helyzetállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret - mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség - a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás,

önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnővekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

Az iskolának - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnővekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt meg szervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos

és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Minden pedagógus alapvető feladata a gyermek nevelése, tanítása és ezzel összefüggésben a tanulók személyiségének fejlesztése.

A pedagógus pálya szépsége abban rejlik, hogy nap, mint nap gyerekek között lehetünk, s részesei lehetünk személyiségük ezerféle megnyilvánulásának, testük, lelkük, értelmük fejlődésének, rövidebb-hosszabb ideig végig kísérhetjük őket azon az úton, amelynek neve: élet.

Célunk olyan tanuló nevelése, aki végzős korára (iskolánkból távozva):

- humánus
- a tanuláshoz, munkához szükséges önfegyellemmel, munkafegyellemmel rendelkezik
- kötelességtudó
- felismeri, értékeli a tudás fontosságát - gyakorlatias
- képes önálló ismeretszerzésre.

Az e téren adódó feladataink:

- Az egységes, alapvető követelmények - melyeket előre közlünk diákjainkkal és a szülőkkel -, és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.
- Olyan légkört kell teremteni iskolánkban, ahol a nevelők és tanulók együttműködnek, otthon érezhetik magukat.

- Figyelembe véve az életkori sajátosságokat, építve az élményigényre, átélésre, a tanulók autonóm erőire, alkotóképességére, a felfedezés örömet meghagyva elsősorban a **következő készségeket és tulajdonságokat alakítjuk és fejlesztjük:**
 - tanuláshoz, önálló ismeretszerzéshez és a problémamegoldó gondolkodáshoz szükséges képességeket
 - saját, egyéni, hatékony tanulási módszer kialakítása
 - erkölcsi, akarati tulajdonságok fejlesztése
 - a tanulók önismeretének fejlesztése /szeretnénk, hogy saját jövőjével kapcsolatban minden tanulónak legyen elképzelése/
 - az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáinak és módszereinek megtanítása.

Törekszünk arra, hogy tanulóinkban kialakuljanak a komplex tanulási képességek fejlesztéséhez szükséges személyiségvonások (akaraterő, kitartás, nehézségek vállalása és leküzdése, kudarc és siker egészséges átélése).

1.3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

A nevelés igen fontos része a közösségfejlesztés.

A pedagógus alapvető feladata a közösségi együttműködés alapvető magatartási szabályainak elsajátíttatása és betartatása.

A jó közösség legfontosabb jellemzői:

- a közösség tagjai segítenek egymásnak
- összehangoltan tudnak dolgozni
- nincs „kirekesztett, kiközösített” gyerek
- jó közösségi légkör jellemzi a csoportot
- van összetartás a közösségen belül
- vannak hagyományaik
- a közösség tagjait tolerancia jellemzi
- a közösség „kezdemenyező” tagjai lelkesíteni tudják a többieket

Hogyan érjük el ezt?

Gazdag, jól szervezett programot biztosítunk a közösségeknek, és törekszünk a jó felnőtt vezető megválasztására.

1.3.1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

Harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel.

A tanulók legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

A kommunikációs kultúra középpontjában az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés, a vélemények, érvek kifejezésének, értelmezésének, megvédésének a képességei állnak.

Az iskolának az új információs környezethez igazodó, és azt kritikai módon használó fiatalokat kell nevelnie.

A pedagógusok fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránt elfogadó és segítőkész magatartást.

Gyermekközösségek az iskolánkban:

- alsósok közössége
- felsősök közössége
- osztályközösség, mely legfontosabb közösségi színtere a közösségi nevelésnek, az ezzel kapcsolatos legfontosabb munkák itt folynak
- diákönkormányzat
- Világ- Virága Művészetoktatási Intézmény néptánc csoportjai
- Bozsik foci csapatai
- zeneoktatáson részt vevő gyerekek

1.3.2. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

Az egészségmegőrzés, sportolás lehetőségét biztosító foglalkozásaink:

- sportkör
- úszótanfolyam
- nyári ottalvós tábor
- erdei iskola
- nyári napközis tábor

Feladataink:

- egészségmegőrzés biztosítása és fejlesztése
- a sport megszerettetése
- egymásért való felelősségvállalás biztosítása
- közös élményszerzés
- kézműves foglalkozások biztosítása
- nemzeti kultúránk megismerése

A tanulási tevékenységet fejlesztő foglalkozások

- sokrétű választható foglalkozások
- korrepetálások
- szakkörök
- színházlátogatás
- Lázár Ervin Program
- Filharmónia előadások

Feladataink:

- a tananyag mélyebb elsajátítása
- felzárkóztatás
- tehetséggondozás

- kézügyesség fejlesztése
- esztétikai érzék kialakítása

Szabadidős tevékenység lehetőségei iskolánkban

A tanulók és a szülők igénye szerint mindezeket túl lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülők anyagi támogatásával a következő tevékenységek megszervezésre kerüljenek:

- néptáncosok csoportja
- társastáncosok csoportja.

A Világ- Virága Művészetoktatási Intézménnyel kötött megállapodás alapján tanítványaink beiratkozhatnak Görbeházán 1-6. osztályig a néptáncsoporthoz. A 7-8. osztályos tanulóink társastánc-oktatásra jelentkezhetnek Görbeházán.

- Bozsik program keretében labdarúgás tanulására van lehetőség
- Délutáni sportolási lehetőségként kézilabdaedzésre járhatnak tanulóink
- Dyna táncsoporthoz moderntáncot tanulhatnak

1.3.3. A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

Élén a diákönkormányzat pedagógus segítője és gyermektitkára áll. Tagja iskolánk valamennyi tanulója. Irányító szervezete a diáktanács, mely az osztályok diákképviselőiből (diáktitkárok) áll. Tájékoztató fóruma a diákközséggyűlés, amelyet évenként legalább kétszer hívnak össze.

A tanulókörzség által létrehozott szervezet képviseli a tanulók érdekeit, szolgálja a tájékoztatásukat, szervezi a kulturális, sport- és turisztikai programokat.

Rendszeresen közreműködik az iskolai élet mindennapjait szabályozó házirend felülvizsgálatában és formálásában.

Ezt a munkát lásd bővebben kifejtve az „A tanulók jogai a döntéshozatalban című fejezetnél, ill. a Házirendben..,

1.3.4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

Az iskolai hagyományok rendszere

A valahova tartozás tudatát, a közösségi eszmék és értékek megbecsülését a hagyományok közvetítik. A hagyományt közösségteremtő és megőrző erő, amely bizonyos állandóságot és folytonosságot teremt az iskola mindennapi életében.

Iskolánk tudatosan ápolja, őrzi és folyamatosan bővíti hagyományait. A rendszeresen ismétlődő események, a tudatosan kialakított szokások és jelképek erősítik az iskolához való tartozást. Hagyományteremtő és hagyományápoló munkánk során tudatosan támaszkodunk a nevelőtestület és a tanulókörzség véleményére, javaslataira, valamint figyelembe vesszük az iskola használói elképzeléseket is.

Iskolai ünnepélyeink

Tanévnyitó ünnepély

Megemlékezés Széchenyi Istvánról, az intézmény névadójáról

Megemlékezés az Aradi Vértanúk napjáról

Október 23.

Megemlékezés a kommunista és egyéb diktatúrák áldozatairól (február 25.)

Március 15.

A holokauszt áldozatainak emléknapja (április 16.)

Nemzeti Összetartozás Napja (június 4.)

Ballagás

Tanévzáró ünnepély

Kiemelt rendezvényeink

Télapó ünnepség

Karácsonyi ünnepség

Alsósok farsangja

Felsősök farsangja

DÖK nap

Széchenyi hét

Gyermeknap

A rendezvényeink igen magas színvonalúak, az iskolánk egész életét átfogják, a személyiségformálás fontos eszközei. Nyilvánosság előtt zajlanak, ezért ezek az iskoláról alkotott jó vélemény, az iskola jó hírnevének letéteményesei. Ezért e tevékenységek az iskola nevelő-oktató munkájának szerves részét alkotják.

A közösségben kötelező magatartási szabályok

A tanulókat érintő magatartási szabályokat ld. Házi rendben.

A szülő kötelessége, hogy segítse elő gyermeke közösségbe történő beilleszkedését. Meg kell ismernie a közösségi magatartás szabályait iskolánkban.

A szülőkkel való együttműködés kötelezettsége: ld. *Házi rend*

1.4. A teljes körű egészségfejlesztési program

A teljes körű egészségfejlesztési program célja, hogy az iskolában eltöltött időben valamennyi gyermek részesüljön a testi- lelki jóllétét, egészségét hatékonyan fejlesztő az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységben. A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a tanuló részvételét az iskola életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A teljeskörű egészségfejlesztés kiemelt feladatai:

- az egészséges táplálkozás
- mindennapos testmozgás
- testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- az iskolai erőszak és bántalmazás megelőzése
- baleset- megelőzés és elsősegélynyújtás
- személyi higiéné

A teljeskörű egészségfejlesztési programban alkalmazott módszerek:

Az alkalmazott módszerek kiválasztásánál figyelembe vesszük a tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait. A tanórai és tanórán kívüli foglalkozások, valamint a szabadidős tevékenységek keretein belül a tanuló életkorának megfelelő szinten foglalkozunk az egészség megőrzésével, például:

- egészséges környezet: szelektív hulladékgyűjtés a tantermekben és az iskolában, papírgyűjtés, a személyes környezet tisztaságára, rendezettségére való igény kialakítása, az osztályterem rendjének megőrzése
- a fenntartható fejlődés, környezettudatos életmód szemléletének kialakítása a gyermekek körében
- egészséges táplálkozás: iskolatej és –gyümölcs programban való részvétel, egészségnap keretein belül egészséges ételek megismerése, elkészítése
- családi- és kortárs kapcsolatok: a kortársakkal való kapcsolattartás, a szociális kompetencia fejlesztése, szabadidős tevékenységek szervezése, a családban lévő szerepek megismerése
- aktív életmód, sport: mindennapos testmozgás biztosítása, a szabadidőben aktív tevékenységek, sportfoglalkozások kínálata
- személyes higiéné: a személyes higiénia fontosságának tudatosítása, az ápoltság, a megfelelő megjelenés iránti igény erősítése. Negyedévente tisztasági vizsgálat a védőnő által.
- szenvedélybetegségek prevenciója: a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-használat és az internetfüggőség megelőzését szolgáló tevékenységek, a szenvedélybetegség veszélyeire figyelmeztető előadások tartása a védőnő és az iskolapszichológus bevonásával
- szexuális fejlődés: a pubertás időszakát megelőző preventív jellegű nevelés, a védőnő és az iskolapszichológus közreműködésével

1.5. Osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: (digitális) napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

Az osztályfőnököt – a munkaközösség-vezetőivel konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév június hónapjában elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

1.6. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai

- a tanítási órákra és egyéb foglalkozásokra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- a tanulók felkészítése tanulmányi versenyekre
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés, - szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

A pedagógus feladatainak részletes listáját a személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

1.7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

1.7.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A nevelő az oktató-nevelő tevékenysége során vegye figyelembe a gyermek, a tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, segítse a gyermek képességének, tehetségének kibontakozását.

Iskolánk az alapkészségek biztos elsajátítása mellett fontos feladatának tartja a tehetséggondozást, a képesség kibontakoztatását szolgáló tevékenységet.

A tehetség oly készsége, mivolta a testi vagy szellemi szervezetnek, mely ezt valamely munka végzésére kiválóan alkalmassá teszi.

Az a **célunk** a tehetséggondozás terén, hogy az iskolánkban tanuló tehetséges gyerekeknek minden lehetőséget megadjunk, hogy képességeiknek legjavát nyújtva fejlődjenek. Ne kallódjanak el, ne keljen másik iskolába menniük.

Ennek érdekében:

- minden lehetőséget megragadunk a tanórai differenciálásra
- differenciált házi feladatot adunk, ahol figyelembe vesszük a tanulók képességeit
- A szakkorrepetálásokon a tehetséges tanulóinkra is gondolunk
- változatos szakköri tevékenységeket biztosítunk számukra
- A csoportbontás elvei:

Amennyiben az osztályokban a tanulók létszáma alacsony csoportbontást tantárgyanként nem alkalmazunk. A pedagógiai munkában tantárgyakon belül tanítási órákon alkalmasszerűen differenciálás céljából bontunk csoportot. Ezek a csoportok nem állandók, egy-egy feladat megoldására szerveződnek.

Iskolai nevelő és oktató munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztése, melynek alapja a tanulók egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás; valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a tanítási folyamatban.

Magas osztálylétszám esetén szükséges a csoportbontás azokból a tantárgyakból, amelyeknél megfelelő szaktanár és órakeret rendelkezésre áll. Ilyen a nyelven és az informatikán kívül a matematika, a magyar nyelv és irodalom, a történelem és a természettudományos tárgyak. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, és a készségek, képességek fejlesztésére több idő jusson.

- országos levelező versenyen is részt vesznek tanítványaink, figyelemmel kísérjük, segítjük a versenyen való szereplésüket
- a területi iskolák együttműködésének keretében lehetséges pályázatok segítségével versenyeztetjük tanítványainkat
- a tankerületi és megyei versenyeken (szaktárgyi és sportversenyeken) is részt vesznek iskolánk tanulói
- a tehetséges tanulóinkat biztatjuk, hogy vegyenek részt a versenyeken, segítjük a felkészülésüket, utaztatás esetén a nevelők elkísérik a gyerekeket. Ilyenkor az iskola biztosítja a nevelő helyettesítését, fizeti a nevelők és a tanulók útiköltségét.
- minden nevelő munkája során rendszeresen, folyamatosan és tervszerűen alkalmazza az új, kooperatív tanulási technikákat.
- A gyermekek önkifejező képességeinek fejlesztése érdekében lehetőséget és teret adunk a Világ Virága Alapfokú Művészetoktatási Intézet szervezésében néptánc, társastánc foglalkozásoknak, illetve modern tánc tanulásnak a Dyna tánc csoportban
- Gazdagító gyakorlatokban is részt vehetnek a gyerekek pl.. kulturális tevékenységekben / rendezvényeken bemutatkozhatnak pl. tánc, vers, prózával, rajzzal.

A sportban tehetséges tanulóink érdekében szervezzük meg a következőket:

- Sport- játék foglalkozás
- Játékos sportversenyek, iskolai és osztálykeretben

- Sportrendezvények, akadályverseny, sportnap, stb.
- Helyi, körzeti, tankerületi sportversenyek

A jó kezűességű tanulóinknak szervezzük meg:

- Kézműves foglalkozások, hagyományőrző szakkör
- Az osztályok, folyosók dekorálása, ünnepek kapcsán a termek kidíszítése a DÖK vezetőjével és az osztályfőnökkel
- Rajzversenyek
- Helyi aszfaltrajz és egyéb művészeti versenyek a DÖK szervezésében
- Sió rajzpályázaton való részvétel biztosítása

A tanulásban jeleskedő tanulóknak:

- Választható délutáni foglalkozások
- Területi tanulmányi verseny
- Országos levelező verseny
- Helyi tanulmányi versenyek

A rajzolásban, az éneken, a versmondásban és dramatikus játékokban tehetséges tanulóknak adunk tág teret:

- a kulturális rendezvények
- a farsang
- ének és rajzverseny,
- versmondó verseny
- rajzversenyek
- egyéb művészeti versenyek a DÖK szervezésében

A tanórákon a következők a szaktanárok feladatai:

- differenciálás
- csoportmunka szervezése
- egyéni foglalkozások szervezése
- „kisbeszámoló” tartatása
- új, kooperatív technikák alkalmazása
- projektmunka megismertetése

A gazdagítás, dúsítás a tehetségfejlesztő munka alapeszköze: ennek keretében a tehetségigéretnek igyekszünk többet nyújtani adottságiak kibontakoztatásához, elsősorban a mélységben történő gazdagítással és tempóban megnyilvánuló gyorsítással.

Sikerkritériumok:

A területi versenyeken tanulóink vegyenek részt.

A versenyeken minden tárgyból legyen dobogós helyezettünk

Az országos kompetenciamérésen az országos átlag körül szerepeljünk, de legalább a kistételepülések átlaga körül legyünk. A tehetséges tanulók a jó eredményeket elért tanulók átlagán szerepeljenek.

1.7.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

A tanulási kudarcnak kitett tanulóinkat az alábbi módokon próbáljuk felzárkóztatni, segíteni:

- Tanórai differenciálással
- Az alsó- és felső tagozatban a délutáni foglalkozásokon, a tanulás tanítása és a tanulásra való felkészítő foglalkozásokon nyújtott segítséggel, szakkorrepetálásokkal
- A felső tagozatban a magyar és a matematika tantárgy kiemelt kezelésével
- Szeretnénk megtanítani tanulni a gyerekeket, mert el kell sajátítaniuk az egyéni tanulási módokat
- Az egyéni képességek figyelembe vételével különböző tanulásszervezési módokat alkalmazunk.
- Szükség esetén a szülők kérése, a tanulók igénye és a szülők javaslata alapján felzárkóztató foglalkozást, korrepetálást tartunk, melynek egyik feladata az arra rászoruló gyermekek felzárkóztatása, fejlesztése.
- A nevelési tanácsadó segítségét kérjük szükség esetén.
- Problémás esetekben a nevelők és a szülők fokozott együttműködésével próbálunk segíteni a tanulóknak.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény 4. § (37) bekezdése – 2015. január 1 - én új fogalmat vezetett be: „lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló”.

A lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló új fogalma szerint az a tanuló tartozik e körbe, akinek:

- Az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye
- közepes teljesítmény alatti, vagy
- a megelőző tanévi átlageredményhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat, és
- esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé. Ezen gyerekekre külön oda kell figyelni a nevelő-oktató munkánk során.

1.7.3. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók segítése

Pedagógiai munkánk során gyakran találkozunk beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küszködő gyerekekkel.

A beilleszkedési, magatartási, tanulási problémák kiszűrése:

- Ha ilyen probléma gyanúja merül fel a gyermeknél, a szaktanár jelzi az osztályfőnöknek
- Az osztályfőnök beszél a szülővel, tapasztalataikat, véleményeiket kicseréli
- Ha mindketten szükségét látják, a nevelési tanácsadóba küldi az osztályfőnök a gyermeket, kéri annak vizsgálatát. A vizsgálat kérését az osztályfőnök kéri a szülő

beleegyezésével, de természetesen a szülő is kérheti a vizsgálatot, amiben az osztályfőnök köteles neki segíteni.

- A szakvélemény elkészülte után eldől, hogy a tanulónál ténylegesen van-e beilleszkedési, magatartási, tanulási probléma

Ha ilyen probléma merül fel egy gyermeknél, akkor a szakvélemény alapján a tanuló vagy az iskolánknál, vagy súlyos esetben más, speciális intézményben tanul tovább.

Ha nálunk marad a tanuló, akkor a közösségi életben való beilleszkedését elősegítő rehabilitációs foglalkozásra jogosult.

E téren adódó feladataink:

- A Pedagógiai szakszolgálattal való folyamatos kapcsolattartás Fe.: osztályfőnök
- Az osztályfőnök és minden nevelő különös figyelmet fordít az ilyen gyerekre.
- Az osztályfőnök koordinálja az egységes nevelői ráhatást.
- Szükség esetén felzárkóztató biztosítása a tanulónak
- Differenciált feladatok adása
- A szülővel való rendszeres, folyamatos kapcsolattartás Fe.: osztályfőnök
- Hátránykompenzációs terv készítése az adott tanulóra

1.7.4. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

A gyermek mindenképp felett álló érdeke:

- A szolgáltatásokat megfelelően biztosítsák részére, oly módon, hogy annak igénybevétele ne jelentsen számára aránytalan terhet.
- A törvényben meghatározottak szerint minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez, ismeretei korszerűsítéséhez.
- Ügyeiben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező figyelembe vételével, a többi tanuló érdekeinek mérlegelésével, a rendelkezésre álló lehetőségek közül számára legkedvezőbbet választva döntsnek.

Változás következett be a szülők jogait illetően a gyermeknevelésben. Gondoskodnia kell gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről. Biztosítani kell az óvodáztatás, illetve a tankötelezettség teljesítését. Figyelemmel kell kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, gondoskodják arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, és megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget.

Rendszeres kapcsolatot tartson a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal. Elősegítse gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az óvoda, az iskola, a kollégium rendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását. Megtegye a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítése érdekében.

Tiszteletben tartsa az óvoda, az iskola, a kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait.

A gyermekvédelem feladatai:

- Nyilvántartani a veszélyeztetett helyzetű, a hátrányos helyzetű, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel küzdő tanulókat.
- Tájékoztatni a szülőket, tanulókat, hogy hogyan tudják problémáikat orvosolni, milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel problémáikkal.
- Egészségvédő, mentálhigiéniai és szenvedélybetegség megelőző programokat kell szervezni.
- Anyagi problémák esetén támogatást és különböző természetbeni juttatásokat kell részükre biztosítani.
- Figyelemmel kell kísérni pályaválasztásukat, továbbtanulásukat.
- Szükség esetén védő-óvó intézkedéseket kell tenni a tanulók érdekében.
- A pedagógusok a megszerzett információt bizalmasan kötelesek megőrizni, a törvényi előírásoknak megfelelően felhasználni.

Napjainkban, amikor a szülők egy része és a családok is nehezebb helyzetbe kerülnek, s a gyerekek is egyre kiszolgáltatottabbak, az iskola feladata és jelentősége az ifjúságvédelem területén is megnő. Egyre több az olyan hátrányos helyzetű gyerekek száma, akiket eddig nem így tartottunk nyilván, de a megélhetési nehézségek, a család hétköznapi gondjai miatt elhanyagoltakká válnak.

Ezek a problémák az iskolánkban is éreztetik hatásukat, mert befolyásolják a gyerekek eredményeit, viselkedését, társaikhoz és a munkához való viszonyokat.

Mivel egyre nő azoknak a gyerekeknek a száma, akik hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetűek, ezért egyre több figyelmet kell fordítani a gyermek- és ifjúságvédelemre. Mi – kis falu lévén – azért vagyunk e szempontból szerencsés helyzetben, mert a tantestület nagy része helybeli, gyermekkorától itt él ebben a faluban, s így igen nagy betekintése van a gyermek anyagi és szellemi hátterének a megítélésében. A kollégák, akik nem rendelkeznek ilyen irányú ismerettel, azok:

- családlátogatás
- a szülővel való beszélgetések
- a gyermek megismerése
- a nevelőtestülettől való tájékozódás útján kell, hogy szerezzenek tudomást az osztályában tanuló gyermekek helyzetéről.

Az osztályfőnökök feladata:

- Minden osztályfőnök kötelessége, hogy ha új osztályt kap, akkor a régi osztályfőnöktől felvilágosítást kérjen az osztályban tanuló gyermekek tanulmányi, magatartási eredményeiről, problémáiról, illetve a hátrányos és a veszélyeztetett tanulókról (az első osztályos nevelő az óvónőktől).
- Minden tanévben az első nevelési értekezleten az osztályfőnökök beszámolnak az iskolavezetésnek a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű tanulókról, a veszélyeztetettség, illetve a hátrányos helyzet okairól. Ezt a jelentést az iskolavezetés összesíti, és eljuttatja az önkormányzathoz, az önkormányzat gyámügyi előadónak.
- Szoros együttműködés kialakítása a Gyermekjóléti Szolgálat előadójával.

Minden nevelő feladata:

- Igyekezzen jó kapcsolatot kialakítani a gyerekekkel, hogy azok minden problémájukkal őszintén, bátran forduljanak hozzá.
- Ugyanilyen fontos a szülővel való jó kapcsolat kialakítása is, szeretnénk, ha a szülők megfogadnák tanácsainkat, partnereiknek tekintenének bennünket.
- Segítsen ezeknek a gyerekeknek abban, hogy a tanulótársaikkal minél jobb viszonyt alakítsanak ki.
- A tehetséggondozáskor és felzárkóztatáskor külön figyelünk ezekre a gyerekekre.

Az ifjúságvédelmi felelős feladata:

- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű tanulók felmérése, nyilvántartása
- Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal és a gyámügyi hatóságokkal
- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű tanulók figyelemmel kísérése az osztályfőnökök együttműködésével, szükség esetén intézkedés
- A veszélyeztető tényezők feltárása
- A tanulók személyiségének fejlesztése, a megfelelő életszemlélet kialakítása, osztályfőnök – tanár – szülő együttműködésével.

A nehezedő anyagi körülmények miatt nagymértékben megnőtt a szociális támogatások iránti igény, viszont a korábbi évekkel ellentétben csökkent az önkormányzati támogatás mértéke.

Kábítószeres, szenvedélybetegségek elleni tevékenység

A XXI. század egyik problémája a szenvedélybetegségek leküzdése. Ezt felismerve iskolánk egy átfogó, minden tanulóra kiterjedő programot dolgozott ki.

A program részei:

- Drog
- Alkohol
- Dohányzás
- Játékszenvedély elleni küzdelem

A tanulóinknak a felvilágosítást az osztályfőnök, illetve a biológia tanár végzi. Elsősorban osztályfőnöki órán történik a felvilágosító munka, de a biológia és egészségtan órán is része a tananyagnak. Egyéb órákon (pl. magyar órán) is része lehet e téma a tanórának esetlegesen egy szövegértési vagy egyéb feladatoknál. Itt a nevelő kihasználja a nevelési lehetőséget.

1.7.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Minden nevelő feladata:

- Minden tanévben felmérjük a szociális hátránnyal küzdő tanulókat. Az elsős gyerekekről az óvónőktől kérünk felvilágosítást. Az új osztályt kapó osztályfőnök a régi osztályfőnöktől informálódik. Az osztályfőnöktől alapos odafigyelést, utánajárást igényel ez a feladat. Ennek határideje: október 1.

Felelősök: az osztályfőnökök és az ifjúságvédelmi felelős.

- A tehetségeseket ösztönözzük a tanulmányi versenyeken való részvételre.
- Továbbtanulásukat segítjük a továbbtanulási témájú, a rendhagyó osztályfőnöki órákkal, a Szelet a vitorlába programon való részvétellel, igény esetén meghívjuk a középiskolák képviselőit a jobb tájékoztatás érdekében.
- Igénybe vesszük a Pedagógiai Oktatási Központ által nyújtott lehetőségeket is
- Táborozás, osztálykirándulás esetén az iskolai alapítvány, illetve a DÖK segítségét kérjük részükre.
- Anyagi veszélyeztetettség esetén az osztályfőnök eljárást indít gyermekvédelmi támogatás folyósítása ügyében. Az eljárás menete: az osztályfőnök jelzi a gyermekjóléti szolgálatnak, aki kezdeményezi a jegyzőnél a védelembé vételt.
- Az újságokban, hirdetésekben megjelenő pályázatokat figyeljük, minden lehetőséget megragadunk, hogy a hátrányos helyzetű tanulóinkat pályázati úton valamilyen előnyhöz, támogatáshoz juttassuk.
- Kapcsolatot tartunk azokkal a szervezetekkel (Vöröskereszt, Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, stb.), akik tudnak segíteni a rászorulóknak. A kapott adományok elosztására javaslatot teszünk.
- A nevelő azonnal jelezni köteles az osztályfőnöknek, az pedig a gyermek és ifjúságvédelmi felelősnek, ha úgy tapasztalja, hogy szociálisan hátrányos helyzetűvé válik a gyermek.

Alapítványunk a Jövő Iskolájáért az Iskola Jövőjéért Alapítvány támogatja a szociálisan hátrányos helyzetű tanulókat:

- Osztálykirándulások segítése
- Karácsonyi ajándécsomagok adása
- Nyelvi, környezetvédelmi táborok szervezése a tehetséges, szociálisan hátrányos helyzetű tanulóknak
- Az informatikai oktatás és a sport támogatása elsősorban a hátrányos helyzetű tanulóknál.

A tanulóknak nyújtott anyagi támogatás jelenlegi formái:

Étkezési támogatásban részesül az a tanuló aki:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult (100 % támogatás)
- tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, illetve három- vagy többgyermekes családban él (50 % támogatás).

Eljárás a szociális hátrányok feltérképezéséről

Kis település vagyunk, a nevelők nagy része helybeli, így jól ismerjük a gyerekeket, azok családi körülményeit. Görbeházán alsóban kis felmenő rendszerben viszik az osztályfőnökök tovább az osztályukat, így alaposan megismerik a gyerekeket, a folyamatos kapcsolattartás révén a szülőket, a családokat is. Napi kapcsolatban vagyunk a gyermekjóléti szolgálattal.

1.7.6. Az iskolai szociális segítő tevékenység

Az iskola 2018.09.01-től a hajdúnánási Család- és Gyermekjóléti Központtal együttműködve biztosítja az iskolai szociális segítő tevékenység ellátását. Az iskolai szociális segítő a gyermeknek, a családjának és a pedagógusoknak nyújt támogatást a következő módon:

- segíti a gyermek beilleszkedéséhez, valamint a tanulmányi kötelezettségének teljesítéséhez szükséges kompetenciáinak fejlesztését
- segít feltárni a gyermek tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők feltárását
- segíti a gyermek családját és a pedagógust a gyermek szükségleteinek felismerésében és figyelembevételében, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzésében, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében
- a szociális segítő részt vállal a köznevelési intézmény mentálhigiéniai-, sport- és kulturális rendezvényeinek megszervezésében, lebonyolításában, valamint aktív részvételével elősegíti a prevenciós programok szervezését, megvalósítását
- a szociális segítő igény esetén lehetőségihez mérten részt vesz a tantestületi-, és a szülői értekezleten
- a szociális segítő aktív tagja az iskolai jelzőrendszer működtetésének, segítséget nyújt szocializációval kapcsolatos problémák megoldásában

A Család- és Gyermekjóléti Központ az igények és lehetőségek figyelembe vételével

- egyéni tanácsadás keretein belül:
 - segít a gyermeknevelés és a családi élet más területein jelentkező problémák megoldásában
 - információt nyújt az elérhető szolgáltatásokról, jogokról
 - segítséget nyújt az ügyintézésben
 - közvetít a szülő és a pedagógus között, szükség szerint részt vesz a megbeszéléseiken
 - egyéni tanácsadást végez a gyermekeknek
 - konzultációs lehetőséget tart fenn a pedagógusoknak
- csoportban végzett szociális munka keretein belül:
 - kérésre a gyermek megfigyelése csoporthelyzetben
 - szülőcsoportok szervezése
 - csoport és klubfoglalkozás gyermekeknek
 - gyermekcsoportokban jelentkező problémák kezelése
 - igényfelmérés alapján egyéb szolgáltatások biztosítása
 - tantestület érzékenyítése
- közösségi tevékenység keretein belül:
 - iskolai rendezvények lebonyolításában való részvétel
 - szükség esetén az iskolában dolgozó szakemberekkel közös szakmai team kialakítása
 - együttműködés kialakítása partner intézményekkel
 - részvétel szülői értekezleten, nevelőtestületi értekezleten, fogadó napon
 - együttműködés szülői szervezettel
 - gyermekvédelmi munka támogatása

1.7.7. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

A kiemelt figyelmet igénylő tanuló a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek. Tartós gyógykezelés alatt álló tanulónak minősül az a tanuló, akinek az egészségügyi ellátása a szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat tanítási napot várhatóan meghaladja és emiatt a tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Az 1-es típusú diabétesszel kezelt tanuló napközbeni alapvető tevékenységének ellátása érdekében az intézményben kijelölt személy segíti:

- vércukorszint szükség szerinti mérését
- szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, vagy törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadását.
- esetleges rosszullét esetén követendő speciális eljárásrend követését.

1.8. A tanulók részvételi jogának gyakorlása az intézményi döntési folyamatban

DÖK működtetése az iskolában

- DÖK vezetőségi ülés (kéthavonta)
- Iskolagyűlés (min. évi 2 alkalommal, illetve szükség szerint). -
DÖK Parlament (a minisztérium hívja össze) évi egy alkalommal.

(A diákönkormányzat felépítését lásd a Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok című fejezetnél, tevékenységét bővebben pedig a Házirendben.)

A tanulók jogai a döntéshozatalban (2011. évi CXCV. tv. 46. §)

Választhat a pedagógiai program keretei között a választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá pedagógusok közül (ha lehetőség van rá).

- Személyesen, vagy képviselő útján véleményt nyilváníthat az osztály és iskolai közösséget érintő kérdésekben, ill. részt vehet az érdekeit érintő döntések meghozatalában. A tanulók véleményüket eljuttathatják a diákönkormányzat tagjaihoz, az iskola bármelyik nevelőjéhez, és az igazgatóhoz, tájékozódhatnak azok elintézéséről.
- A DÖK nap időpontjának és programjának összeállításához javaslatot tehet, az osztályok véleménye alapján.
- Osztály - és iskolai szinten programokat kezdeményezhet és szervezhet (pl. kirándulás, kerékpártúra, tábor, klubdelután, táncos rendezvény stb.)
- Rendszeresen közreműködhet az iskolai élet mindennapjait szabályozó házirend felülvizsgálatában és formálásában.

1.9. Kapcsolattartás a szülőkkel, az iskola partnereivel

1.9.1. Kapcsolattartás a szülőkkel

Az iskola felelős a gyermekek, tanulók testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a tanulói- és gyermekközösség kialakulásáért és fejlődéséért. Ennek érdekében a gyermekközösség, a tanulóközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő-oktató munkáját, felkészíti a tanulót a családi életre, családtervezésre (ld. osztályfőnöki órákon, biológia órákon).

Célunk: a szülő hatékonyan segítse az iskolában folyó nevelő-oktató munkát, illetve az iskola segítse a szülőt gyermeke helyes nevelésében, tájékoztassa az iskolában folyó nevelő-oktató munkáról, aktuális feladatokról, rendezvényekről.

A nevelők közösen, egységes nevelői ráhatással neveljék tanítványaikat. A szülők közösségének képviseleti formái:

- SZMK
- Intézményi Tanács
- az alapítvány működését irányító kuratórium

A pedagógusnak a szülő felé nyújtott tájékoztatásának formái:

Szóbeli tájékoztatás

- iskolai és osztálybeli szülői értekezletek
- nyílt óra
- családlátogatás
- rendszeres kommunikációs kapcsolattartás (telefon, személyes találkozás, stb.)
- májusban a kötelező és választható foglalkozásokról tájékoztatjuk a szülőket
- januárban az iskolából kölcsönözhető tankönyvek listájáról kap tájékoztatást
- az SZMK-t a tankönyvrendelés előtt tájékoztatjuk a megrendelendő könyvekről és azok árairól
- a házirend és a pedagógiai program változtatásakor, annak elfogadása előtt tájékoztatást kapnak a szülői szervezetek, és gyakorolják véleményezési és egyetértési jogukat
- probléma esetén rendkívüli megbeszéléseket, tájékoztatást tartunk.

Írásbeli tájékoztatás:

- e-Kréta rendszer
- iskolai hirdetőtáblák
- tájékoztató szórólapok
- iskola honlapja (www.szechenyi-gorbehaza.sulinet.hu)

A szülők részvétele az iskola munkájában

A gyermek nevelésének két fő színterén, az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében. A tanár-szülő kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, megértésen kell alapulnia.

A szülő joga különösen, hogy:

- megismerje iskolánk nevelési, pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon ezekről. (honlap és az osztályfőnök segítségével.)
- gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléshez tanácsokat, segítséget kapjon. (ld. fentebb szóbeli, írásbeli tájékoztatás)
- javaslatot tehessen az iskola működésével kapcsolatban, és javaslataira érdemi választ is kapjon. (ld. házirend IX. fejezet)
- kérheti gyermeke részére a nem kötelező foglalkozások igénybevételét
- gondoskodjon gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről
- biztosítsa gyermeke iskolai oktatásban, nevelésben való részvételét
- figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét
- gondoskodjék arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, és megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget
- rendszeres kapcsolatot tartson a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal
- elősegítse gyermekének a közösségbe való beilleszkedését
- segítsen elsajátítani és betartani az iskola házirendjét
- megtegye a szükséges intézkedéseket a gyermeke jogainak érvényesítése érdekében tiszteletben tartsa az iskola vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait.

Ennek érdekében:

- Tájékoztatni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerekről a tanév elején. (tanévnyitó, első szülői értekezlet).
- A választható tantárgyak, az osztályban tanító nevelők ismertetése májusban.
- A bukásra álló tanulók szüleinek tájékoztatása félév és év vége előtt egy hónappal.
- Pályaválasztási tanácsadás, tájékoztatás októberben a 7. és a 8. osztályosok, illetve azok szüleinek részére.
- Iskolai rendezvényeink nyitottak.

Szülői képviseleti fórumok iskolánkban

A szülők érdekeinek képviselését a szülői munkaközösségek látják el.

Szülői értekezletek

Célja: kapcsolatteremtés, közös feladatok, célok megtervezése, a problémák megoldása.

Ideje: tanévenként 2 alkalommal

Családlátogatás

Célja: a tanulóval kapcsolatban felmerülő problémák megoldása, közvetlenebb kapcsolat kialakítása (alkalomszerűen, probléma esetén)

Nyílt nap

Előzetes egyeztetés után a szülőnek lehetősége van nyílt órán részt vennie.

1.9.2. Kapcsolattartás egyéb partnerekkel

A szülő, tanuló, iskola, pedagógus együttműködése kapcsán az alábbi szervezetekkel tartunk fenn rendszeres külső kapcsolatot:

- A Jövő Iskolájáért az Iskola Jövőjéért Alapítvány
- SZMK, szülői tanács: általános tájékoztatás (évente 2 alkalommal)
- A település művelődési háza
- Tankerületi iskolák
- Polgármesteri Hivatalok
- Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Nyugdíjas klub
- A település óvodája
- Pedagógiai Oktatási Központ

A leendő elsősök megismerése érdekében szervezzük az alábbiakat:

- óvodai foglalkozáson való részvétel (1. o. nevelők - február, május)
- fogadásuk az iskolában - április
- tájékozódás az iskolai érettségi vizsgálatok eredményeiről - március, április.

1.10. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai, követelményei

1.10.1. Tanulmányok alatti vizsgák

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről hatályos előírásai az alábbiak:

64. § (1) A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

(2) Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,

b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

(5) Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

(7) Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

a) a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,

b) az osztályozó vizsgáról, különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

(8) A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Írásbeli vizsgák

- A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell. (A vizsga előtt 10 nappal)
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni.
- A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, így különösen az írásbeli, a szóbeli, a gyakorlati vizsgarészeket, az értékelés szabályait az iskola pedagógiai programjában kell meghatározni.
- A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért.

- A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.
- A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő.
- Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni. Az írásbeli munkát tintával lehet elkészíteni.
- A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként általános iskolában maximum hatvan perc.
- Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.
- Az iskola igazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkosokat tartalmazó feladatlapokkal együtt – a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól. A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja és a vizsga iratokhoz mellékeli.

Szóbeli vizsgák

- Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és – amennyiben szükséges – kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt.
- Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani.
- A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.
- Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel.
- Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele. (Ez esetben az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani)
- Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

- A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni.
- A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóleí vizsgát írásban teheti le.

A tanuló osztályzatának megállapítására félévkor és év végén kerül sor.

A **tanévet lezáró értékelés** júniusban vagy augusztusban megadott napon történik, ettől eltérni külföldi tartózkodás esetében írásos kérelemmel lehet.

Az osztályozó vizsga a készségtárgyak kivételével (testnevelés, ének, vizuális kultúra, technika-és életvitel, informatika) minden tantárgyra kiterjed. A készségtárgyakból előre kiadott feladat alapján kap a tanuló érdemjegyet.

A tanuló érdemjegyeit és osztályzatait az iskola állapítja meg, illetve dönt a tanuló magasabb évfolyamra lépésével kapcsolatos kérdésekben.

Az **osztályozó vizsgát** félévkor január 1. és január 20. között kell megszervezni, év végén pedig június 1. és június 15. között.

1.10.2. Záróvizsga, vizsgaszabályzat

Alsó tagozat

A 4. osztály végén szövegértésből, matematikából és nyelvtani ismeretekből kimeneti mérést végzünk írásbeli vizsga formájában. Ennek tervezett időpontja május hónap.

A vizsga feladatsorának összeállítása a szaktanár feladata, egyeztetve az alsós munkaközösség tagjaival, véleményének figyelembevételével.

A feladatsor összeállításának szempontjai:

- a feladatsor 45 perc alatt megoldható legyen
- a vizsga pozitív élményt adjon, ne a frusztrálja a gyereket: azt mérjük, amit képes megcsinálni, amit tud, juttassuk sikerélményhez, hogy a kimeneti vizsgára- 8. osztály végén
- pozitív szemlélettel készüljön.

Szövegértés

Olvasson a tanuló némán, életkorának megfelelő hosszúságú és témájú ismeretterjesztő szöveget!

Legyen képes figyelmét – olvasás közben – tartósan a tartalomra irányítani!

Tudja megkeresni az adatokat és információkat a szövegből!

Tudja eldönteni, a szöveghez kapcsolódó állítások igaz vagy hamis voltát!

Tudja önállóan tagolni az ismeretterjesztő szöveget!

Fogalmazzon önállóan 1 -1 vázlatpontot a bekezdésekhez! Vázlatpontja legyen tömör és lényegre törő.

Matematika

Legyen biztos számfogalma 1000-es számkörben!

Tudja elvégezni a szóbeli összeadást, kivonást, szorzást, osztást!

Írásbeli műveleteket tudjon becsülni!

Legyen jártas a tanult írásbeli műveletvégzésben! Tudja ellenőrizni a számítás helyességét!

Ismerje a szabvány mértékegységeket, tudjon egy lépcsős átváltásokat végezni!

Végezzen összehasonlításokat a negatív számok körében!

Ismerje fel és nevezze meg az egész törtrészeit! Hasonlítsa össze egy egésztől kisebb törtet!

Tudjon számára elképzelhető, megtapasztalt eseményekhez köthető egyszerű és összetett szöveges feladatokat megoldani!

Ismerje a szöveges feladat megoldásának lépéseit!

Nyelvtan

Ismerje fel és nevezze meg a mondatfajtákat, pótolja helyesen a mondatvégi írásjeleket!

Ismerje fel a tanult névszókát: főnév, melléknév, számnév!

Ismerje fel az igét, igekötőket!

Ismerje az igemódokat, az ige egyes és többes számát, az igeidőket! Tudjon igét ragozni! Tudja alkalmazni az ismert tulajdonnevek helyesírására vonatkozó szabályokat!

Tudja helyesen alkalmazni a j hangot az alapszóképzlet szavaiban!

Ismerje a dátumozás,- mint a számnév alkalmazás egyik formája – helyesírására vonatkozó szabályokat, azokat alkalmazza helyesen! Tudja helyesen alkalmazni a szótagolás szabályait!

Írásmunkája a tollbamondáskor legyen rendezett, áttekinthető! Tudja alkalmazni a tanult helyesírási szabályokat!

Felső tagozat

Végzős diákjaink a 8. osztály végén záróvizsgát tesznek a fő tantárgyakból.

Magyar – szóbeli

Történelem – szóbeli

Matematika – írásbeli

A záróvizsga minden 8. osztályos tanulónak kötelező, a tételekből a gyengébb képességű tanulónak is fel kell készülni a munkaközösség által összeállított minimum szintű ismeretanyagból.

Miért kell ilyen megmérettetés elé állítani az általános iskolásainkat?

Elsősorban azért van erre szükség, hogy a középiskolai tanulmányaik során könnyebben tudjanak helytállni.

Másodsorban pedig azért, mert a tanuló nem kap elegendő lehetőséget arra, hogy ne csupán szaktanárai vagy diáktársai, de mások előtt is számot adjon tudásáról. A középfokú iskolákba bekerülve, pedig idegenek előtt kell teljesíteniük.

A vizsga előnye még, hogy a záróvizsgára a tanulók egy jól rendszerezett ismeretanyagot sajátítanak el.

Többségük szívesen és folyamatosan tanul és készül a vizsgákra a 8. osztály második félévében is.

Olyan szituációt akarunk teremteni, melyben önállóan, saját tudására támaszkodva kell a tanulónak beszélnie, egy-egy témát kifejtenie.

Tanítványaink komolyan veszik ezt a megmérettetést. A záróvizsgát tett tanulóink jelentős előnnyel, jól felkészültséggel kezdhetik meg középiskolai tanulmányaikat.

Mindezeket az okokat figyelembe véve készítette el, s hagyta jóvá a nevelőtestület a záróvizsga szabályzatát.

A záróvizsga célja:

- Az érvényes tantervi követelmények megerősítése.
A kimeneti teljesítmény ellenőrzése.
- A középfokú továbbtanulásra való felkészülés színvonalának emelése.

A szóbeli és írásbeli vizsgák rendje:

A tanulók írásbeli vizsgát tesznek matematikából.

- Szóbeli vizsgát tesznek
 - magyar nyelv és irodalomból
 - történelemből.

A vizsgatételeket a szakmai team dolgozza ki.

A magyar irodalom vizsgatételek az 5-8. év anyagát tartalmazzák „a, b, c,” részből állnak, és kb. 15 tétel van.

„A tétel” – irodalomtörténeti ismeretek „B

tétel” – irodalomelméleti ismeretek

„C tétel” – memoriter

1. tétel

- a.) „Száll az ének szájrul szájra” (a népköltészet keletkezése, terjedése, kapcsolata a műköltészettel)
- b.) Népköltészeti műfajok (legalább öt műfaj egy-egy példával)
- c.) Mondj el három közmondást, három szólást, vagy énekelj el egy népdalt!

2. tétel

- a.) A Himnusz költője (korának törekvései).

A Himnusz és a Huszt

- b.) Az óda és az epigramma

c.) Mondd el kifejezően a Himnusz!

3. tétel

a.) A romantika nagy magyar költője: Vörösmarty Mihály.

A Szózat elemzése

b.) Az időmértékes (szótagmérő) verselés

c.) Mondd el kifejezően a Szózatot!

4. tétel

a.) „Szabadság, szerelem”. Petőfi életében és költészetében
(egy-egy költemény alapján)

b.) Az ütemhangsúlyos verselés

c.) Mondd el a Szeptember végén c. verset!

5. tétel

a.) A hazai táj Petőfi költészetében (legalább
két vers alapján)

b.) A leírás módjai

c.) Mondd el az Alföld c. verset!

6. tétel

a.) Petőfi és Arany barátsága (Petőfi: Arany Jánosnak; Arany: Válasz Petőfinek; Letésem
a lantot; levelezésük)

b.) A költői levél. Az ars poetica

c.) Idézd mindkettejük ars poeticáját!

7. tétel

a.) Arany, a balladaköltő

b.) Az epikai műnem jellemzői, a ballada

c.) Mondd el A walesi bárdok egy részletét (legalább
10 versszakot)!

8. tétel

a.) Jókai, a nagy mesélő (a romantikus regény néhány jellemzője egy Jókai-regény alapján)

b.) A regény műfaja

c.) Idézz az elemzett regényből, vagy mondd el Petőfi Föltámadott a tenger című versét!

9. tétel

a.) Mikszáth novellái és karcolatai (egy mű elemzése)

b.) A novella és a karcolat

c.) Mondj el Arany János Családi kör című verséből egy részletet (legalább két versszakot)!

10. tétel

a.) A „Népért síró bús, bocskoros nemes”

(Ady sorsa és hazafisága egy-két verse alapján)

b.) A lírai műnem jellemzői, műfajai

c.) Mondd el a A magyar Ugaron c. verset!

11. tétel

a.) Móricz Zsigmond élete és kora. A hét krajcár című novella elemzése; önéletrajzi elemek

b.) Az epika művek szerkezete

c.) Mondd, el az Őrizem a szemed c. verset!

12. tétel

a.) Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (a regény cselekménye, szerkezete, a jellemek rendszere; a mű életrajzi vonatkozásai)

b.) A jellemzés és a jellemzési módok

c.) Mondd el a Föl-földobott kő c. verset!

13. tétel

a.) József Attila: Curriculum vitae (a költő élete, kora a tanult versek alapján:

Születésnapomra, Anyám, a Ringató, a Szegény ember balladája stb. alapján)

b.) Az alakzatok (példákkal), a ritmus és a rím

c.) Mondd el az Anyám c. verset!

14. tétel

a.) A fenyegető valóság képei Radnóti tanult verseiben (Nem tudhatom, Himnusz a békéről, Töredék)

b.) A szóképek fogalma, fajtái (példákkal)

c.) Mondd, el a Nem tudhatom című verset!

15. tétel

a.) A dráma és a színház (a tanult, vagy színházban látott mű elemzése)

b.) A drámai műnem jellemzői, műfajai

c.) Mondd el Csokonai: A Reményhez című versét!

Magyar nyelvből egy adott mondat komplex mondatelemzését kell elvégezniük a tanulóknak.

A matematika tantárgyból a vizsgateszt feladatai a 5-8. évfolyam legfontosabb tudnivalóira épülnek.

Javaslat vizsgára matematika témakörökből

8. osztály

Leglényegesebb témakörök, anyagrészek:

1. Számhalmazok, algebra

- Összetett műveletsorok levezetése, kiszámolás a tanult számhalmazok körében számológép segítségével. /összeadás, kivonás, szorzás, osztás, a hatványozás /
- Algebrai kifejezések összevonásáról, beszorzásáról, osztásáról tanult ismeretek alkalmazása egyenletek megoldásában. /**az egyenletek mindig az adott csoport képességeihez legyenek igazítva**/
- Egyenletek, egyenlőtlenségek algebrai megoldása
- Szöveges feladatok megoldása egyenlettel.

/a helyi értékes írásmóddal, geometriai számításokkal, fizikai számításokkal, keveréssel, munkavégzéssel kapcsolatos feladatok **kiegészítő anyag** a középiskolára tették át, ezért ne szerepeljen a vizsga feladatok között/

2. Relációk, függvények

Egyenes arányosság, mint függvény

Tudjon ábrázolni egyszerű lineáris függvényeket táblázat segítségével vagy a nélkül.

- Egyváltozós szöveges feladatok egyenes, fordított arányosságra.
- Arányos osztás

Tudjon adott mennyiséget felosztani megadott arányban.

- Egyenletek grafikus megoldása

3. Százalékszámítás

- Tudja, értse a százalék fogalmát.
- Legyen képes szöveges feladatokban a százalékalap, százalékláb, százalékték meghatározására.

4. Geometria

- A tanult sokszögek tulajdonságainak, összefüggéseinek ismerete, Pithagorasz tételének ismerete, alkalmazása egyszerű feladatokban.
/összetett feladatokban már **kiegészítő anyag** az alkalmazás, ezért ne szerepeljen a vizsga feladatok között//
- A tanult sokszögek kerületének, területének kiszámítása.
/négyzet, téglalap, trapéz, paralelogramma, rombusz, deltoid/
- A kör kerületének, területének kiszámítása
- Egyenes hasáb felszínének és térfogatának kiszámítás
/különös tekintettel a háromszög alapú hasábra/
- Egyenes körhenger felszínének, térfogatának kiszámítása
- A gúla hálójá, felszíne

/a kúp, a gömb és a gúla térfogata **kiegészítő anyag**, ezért ne szerepeljen a vizsga feladatok között/

5. Geometriai transzformációk

- Megadott alakzatok képének szerkesztése /tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás, forgatás az alapszögekkel/
- Hasonlóság ismerete, középpontosan hasonló alakzatok szerkesztése megadott arányokkal /az eltolás alkalmazása, háromszögek hasonlóságának alkalmazása, síkidomok területének aránya, hasonló testek térfogatának aránya, középpontos hasonlóság alkalmazása **kiegészítő anyag**, ezért ne szerepeljen a vizsga feladatok között//

Mivel minden gyereket a **saját képességének megfelelően kell fejleszteni**, ezért fontosnak tartjuk, hogy a feladatok megválasztásánál figyelembe vegyük az adott csoport, osztály képességeit, hiszen magasabb szintű feladatot nem adhatunk a gyerekeknek, mint amit egyáltalán képes megoldani. Mindezeket figyelembe véve szükségesnek tartjuk a vizsga előtti héten a feladatok megbeszélését és egyeztetést az adott gyerekcsoportot tanító nevelővel.

A vizsgatételeket mindhárom tantárgyból szeptember 15-ig az igazgató jóváhagyja, s azt a szaktanárok kiadják a tanulónak.

Vizsga témakörök 8. osztály - történelem

1. Géza és István államszervező tevékenysége
2. Árpád házi uralkodók
3. Anjouk kora Magyarországon
4. Hunyadi János
5. Hunyadi Mátyás
6. Nagy földrajzi felfedezések
7. Az ország három részre szakadása
8. Mária Terézia, II. József
9. A reformkor Magyarországon, Széchenyi István
10. Kossuth a haladók élén
11. Magyarország a dualizmus korában
12. Az első világháború előzményei, és az 1914. év hadműveletei
13. Párizs környéki békék
14. Nagy gazdasági válság
15. Fasizmus Olaszországban. Nácizmus Németországban
16. A második világháború eseményei
17. Magyarország a második világháborúban
18. A nácizmus borzadalmi

Felkészülés a záróvizsgára

A 8. évfolyam első szülői értekezletén a szülőkkel ismertetni kell a vizsgaszabályzatot.

A tanulóknak szeptemberben a tanév elején kiadjuk a tételeket, tételsorokat.

A tételeket a tanítványaink a szaktanárok segítségével, útmutatásával dolgozzák ki.

A záróvizsgát megelőző hónap tanítási óráin a záróvizsga tételeinek és egyben a többéves általános iskola tananyagának rendszerezésére, ismételtesére adunk lehetőséget.

A záróvizsga ütemezése:

- A szóbeli és írásbeli vizsgákra május végén, június elején kerül sor.
- Egy napon egy tantárgyból vizsgázhatnak a tanulók, s a két különböző szóbeli vizsga között egy-két nap felkészülési időt biztosítunk.
- Szóbeli vizsgán a tétel kihúzása után legalább 30 perc felkészülési időt kell biztosítani, de a tanuló önként korábban is megkezdheti a feleletét.
- A vizsgáztatás 15 percnél hosszabb nem lehet egy-egy tantárgyból.
- A vizsga megszervezése az intézményvezető feladata.
- A vizsga lebonyolítása a vizsgabizottság feladata.
- A vizsgabizottság három tagú. A vizsgabizottság elnöke az intézményvezető, tagjai a vizsgázókat tanító szaktanár és a nevelőtestület egy tagja.

A záróvizsga értékelése:

A záróvizsga értékelése érdemjeggyel történik. A vizsgajegy témazáró értékű jegynek számít, így a záróvizsga eredményét beszámítjuk a tanuló év végi osztályzatába. A megszokott teljesítménytől kirívó eltérés esetén figyelembe kell venni, hogy a tanév folyamán milyen eredményeket ért el a tanuló az adott tantárgyból.

Ha a tanuló írásbeli dolgozata elégtelen, lehetőséget kell biztosítani egy „javító vizsgára”.

1.11. A beiskolázás, az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Felvételi eljárásrend

Tanköteles gyermek:

- A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik,
- azok a gyermekek, akik a szakértői bizottság javaslata alapján további egy nevelési évig az óvodában részesülnek ellátásban,
- Az a gyermek, aki fejlesztő nevelésben vesz részt állapotánál fogva szakértői bizottság javaslata alapján.

Tankötelezettség

A tankötelezettség teljesíthető:

- iskolába járással vagy
- ha az a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából nem hátrányos, a szülő kérelmére egyéni munkarend szerint teljesíthető

Körzethatárok

- Görbeháza közigazgatási területe.

Szülő feladata:

- EMMI rendelet 22. § (2) bekezdése szerint az adott évben tanköteles korba lépő gyermeket a szülő a kormányhivatal által közleményben vagy hirdetményben közzétett időpontban köteles beíratni a lakóhelye szerint illetékes (életvitelszerű ott tartózkodás igazolásával) vagy a választott iskola első évfolyamára.
- Nkt. 72. § (2) bekezdés: a szülőt megilleti a nevelési-oktatási intézmény szabad megválasztásának joga.
- A tankötelezettség teljesítésének elmulasztása szabálysértésnek minősül.
- Nyilatkoznia kell írásban a kötelezően választandó **etika** vagy **hit- és erkölcsan** oktatására vonatkozóan a beiratkozáskor.
- Nyilatkoznia kell a szülői felügyeleti jog gyakorlásáról megváltozott körülmény esetén.
- Nyilatkozat életvitelszerű lakóhelyről.

A Nyilatkozat nyomtatványok az iskolai honlapokról letölthetők, illetve az iskolában biztosítjuk.

Belépés felsőbb évfolyamokon:

- A településre költöző, vagy más településről ide felvételt kérő tanulók beiskoláztatásáról az intézményvezető dönt.
- Amennyiben az iskola helyi tantervében olyan tanórai tevékenység, illetve idegen nyelv szerepel, amellyel a tanuló eddig nem foglalkozott, akkor megfelelő türelmi idő eltelte után a tanulónak különbözeti vizsgát kell tennie. A különbözeti vizsgára a szaktanár készíti fel a tanulót.

Kilépés, a tanulói jogviszony megszűnése:

- Megszűnik a tanulói jogviszonya annak a tanulónak (szülői kéréssel), aki más településre költözik, illetve más település iskolájába nyer felvételt.
A jogviszony a szülő kérésére és a fogadó írásbeli visszajelzése után szüntethető meg.

A tanuló nyilvántartásból való törlést az iskolatitkár, a törzslapról és a naplóból való kivezetést az osztályfőnök végzi. A tanulói dokumentumokat (bizonyítvány, dolgozatok, egészségügyi törzslap) az iskolatitkár postai úton továbbítja a fogadó iskolának.

- Megszűnik a jogviszony 8. osztály végén, illetve abban az esetben is 4., 6. év végén, ha nyolcosztályos, illetve hatosztályos gimnáziumba nyert felvételt a tanuló.

- A tanköteleskor felső határának elérése után a szülő kérheti a jogviszony megszüntetését. A jogviszony ekkor is a tanév végén szűnik meg.

1.12. A felvételi eljárás különös szabályai

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A tanuló tovább haladásához elengedhetetlenül szükséges bizonyos mennyiségű és mélységű ismeret, mert anélkül a gyerek nem tud tovább haladni az ismeretszerzésben. A továbbhaladás feltételei tantárgyanként az egyes témakörökben jelennek meg.

-
Tanév elején ezeket a követelményeket ismertetjük a gyerekekkel, tanév közben is felhívjuk a figyelmüket rá a tanórákon és az első szülői értekezleten a szülőkkel is megismertetjük. Ha lehetőség van rá, ezeket írásban is átadjuk a szülőknek, ők is had lássák, mit kell a gyereknek a tanév végére a továbbtanuláshoz teljesíteni.

- A nevelőtestület osztályozó értekezleten dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről, az évközi érdemjegyek alapján.
- A 2-8. évfolyamon, ha a tanuló legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet, ha 3 tantárgyból bukott, a nevelőtestület döntése alapján javító vizsgát tehet, ha 3-nál több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, akkor az évfolyamot megismétli.
- Bármelyik évfolyamra felvett tanulót a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy nevelési tanácsadó szakértő véleménye alapján, az igazgató mentesítheti az értékelés alól, vagy részére egyéni továbbhaladást engedélyezhet.
Az egyéni továbbhaladás-engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból mely évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak felzárkóznia.
Az egyéni továbbhaladás legkésőbb a 4. évfolyam végéig tarthat.
- Az előkészítő év legkésőbb február 28-ig átváltoztatható egyéni tovább haladásra.
- Ha a 2-8. osztályos tanuló sikeres javítóvizsgát tett, magasabb évfolyamba léphet.
- Tanköteles korú egyéni munkarenddel rendelkező tanuló év végén köteles osztályozó vizsgát tenni. A félévi vizsga indokolt esetben elhagyható.
- Az iskolában csak az OM által jóváhagyott bizonyítvány-nyomtatvány alkalmazható.
- **A 2011. évi CXC tv. 57. § (1)** alapján a „tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.”

A szülő kérésére történő ismétlés esetén az elsőként elvégzett évfolyamról bizonyítványt nem kap a tanuló, csak a megismételt évről. A törzslap viszont kiállításra kerül a következő záradékkal: *„Az első évfolyamot szülői kérésre az intézményvezető engedélye alapján megismétli.”*

A szülő kérésére évfolyamot ismétlő diák részére a mellékeltben szereplő határozat kerül kiállításra.

Amennyiben az első évfolyamos tanuló „*felzárkóztatásra szorul*” szöveges minősítést kap, az még nem jelenti egyértelműen az évismétlést. A nevelőtestület határoz arról, hogy a tanuló évfolyamot ismételi-e.

Évismétlés esetén a következő záradék használandó: „*Az első évfolyam követelményeit nem teljesítette, az évfolyamot meg kell ismételnie.*”

Amennyiben tovább haladhat a tanuló a záradék a következő: „*A nevelőtestület határozata: a második évfolyamba léphet.*”

2. Helyi tanterv

„Az oktatás fő célja olyan embereket nevelni, akik

képesek új dolgokat létrehozni,

olyan embereket, akik kreatívak, találékonyak és kíváncsiak.”

Jean Piaget

2.1. A képzés rendje az iskolában

Iskolánk a településen az egyetlen iskola. Olyan iskolának kell lennie, amelyben a jó képességű tanulók is fejlődni tudnak, tudásuk legjavát adva szárnyalhatnak, de a gyenge képességű tanítványaink is megkaphatják a részükre járó külön törődést, odafigyelést, felzárkóztatást, fejlesztést.

Minden gyereket felvételi nélkül fogadnunk kell. A szülők kívánsága, kérése alapján az osztályba sorolás nem történik képességbeli különbségek alapján. Lakhely szerint történik az osztályba sorolás. A 8. osztály végére pedig fel kell készíteni tanítványainkat a középfokú intézményben való továbbtanulásra.

Tanulóink, tanuló csoportjaink egy részének a családi háttere sajnos a mai magyar társadalmi valóság negatívumaival is rendelkezik (munkanélküliség, szűkös anyagi háttér, ingerszegény környezet, stb.).

Ők az átlagosnál is nagyobb odafigyelést, törődést, türelmet és szeretetet igényelnek.

Iskolánkban egy műszakos tanítás folyik.

A tanórai foglalkozásokon kívül tanulóinknak délutáni foglalkozásokat biztosítunk, ahol a nevelők segítségével tanulhatnak, készülhetnek órákra, gyarapíthatják, elmélyíthetik tudásukat, a házi feladat elkészítéséhez segítséget kapnak, és szaktanárok segítségével szakkorrepetálásokban részesülhetnek, valamint sport- és kézműves foglalkozásokon ügyeskedhetnek, megismerhetik hagyományainkat.

Az iskola jellemzői

A szülők és a gyerekek igényeihez alkalmazkodva a következő lehetőségeket biztosítjuk a tanulók képességeinek kibontakozására, érdeklődésük kielégítésére:

Iskolafok terén

Az alapfokú nevelés – oktatás szakasza az első évfolyamon kezdődik, és a nyolcadik évfolyam végéig tart.

Alsó tagozat 1-4. osztály

Felső tagozat 5-8. osztály

Úgy gondoljuk, hogy a 8 osztályos iskolarendszer megfelel tanítványainknak. Így nem kényszerül a gyerek korai pályaválasztásra, és lehetőséget adunk nekik a 8. évfolyam befejezése után arra, hogy tanulmányait a képességeinek, érdeklődésének leginkább megfelelő iskolatípusban folytassa.

Tantárgyi programok terén

- Idegen nyelvet a 4. osztálytól tanulhatnak a növendékeink.

Alsó tagozaton (2. és 3. évfolyamon) délután szakkör, szabadon választható foglalkozás keretében ismerkedhetnek a nyelvvel tanítványaink.

- A felső tagozatban – a magyart, a matematikát, és a történelmet – kiemelt tantárgyként kezeljük, hogy a középiskolára való felkészülés még hatékonyabb legyen. Ehhez segítséget kapnak a felzárkóztató, vizsgára való felkészülés keretében., illetve a kötelező minimális óraszám megemelésével.
- Nagyon fontosnak tartjuk az informatikában való jártasságot, ezért törekedtünk arra, hogy informatikát minél több évfolyamon tanulhasson a gyerek. Akár tanórákon, akár szabadon választható délutáni foglalkozásokon.
- Vannak olyan tanítványaink, akik nem, vagy nem csak a tanulásban jeleskednek. Nekik adunk lehetőséget a sikerélményhez jutáshoz a következőkkel:
 - A sport, a testedzés fontosságára való tekintettel biztosítjuk minden évfolyamon az 5 testnevelés órát, a mindennapos testmozgást.
 - A Világ- Virága Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel kötött megállapodásunk alapján iskolánkban lehetőséget biztosítunk a néptánc oktatására.
 - A 8. évfolyam végén vizsgát tesznek tanítványaink. (Lásd. vizsgaszabályzatot)
 - Az egész napos oktatás keretében napközis és tanulószobai foglalkozást biztosítunk.
 - A délutáni kötelező és a szabadon választható foglalkozásaink hasznosak, színesek és változatosak. A kínálat összeállításánál figyelembe vettük:
 - személyi feltételeket
 - a gyerekek érdeklődési körét
 - a nevelők érdeklődési körét
 - tárgyi feltételeket
 - a foglalkozások készségek, képességekre tett hatásait
 - a foglalkozások gyakorlati hasznát
 - a foglalkozások hasznát a továbbtanuláshoz
 - a foglalkozások hasznát a tanultak elmélyítésében

A kínálatból a gyerekek a szülővel választanak minden év május 20-ig.

A foglalkozásra való jelentkezéssel választja a gyerek a foglalkozást tartó nevelőt.

2.2. Egész napos iskolai program

2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 4.§ (4) kimondja, hogy

- az egész napos iskola: iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakokra egyenletesen szétosztva szervezik meg, működését, feltételrendszerét az oktatásért felelős miniszter jogszabályban határozza meg,
- az egész napos iskola célja, hogy megkönnyítse az óvodából iskolába történő átmenetet, az első osztályosok beilleszkedését,
- támogassa az alsó- és felső tagozat közötti átmenetben a tanulók harmonikus beilleszkedését,
- elősegítse az általános iskola felső tagozatán tanulók számára a felkészülést a középfokú továbbtanulásra,
- a korai iskolaelhagyás megelőzése,
- a hátrányos helyzetű tanulók támogatása,
- a felzárkóztatás biztosítása,
- segítségnyújtás a házi feladatok elkészítéséhez,
- tehetségfejlesztés, melynek jelentős szerepe van az egyéni sikeresség növelésében és az osztály, illetve az iskolai közösség megerősítésében.

Az egész napos iskolai nevelés-oktatás elősegíti az alsó- és felső tagozatban dolgozó pedagógusok együttműködését, az iskola és a szülők közötti kommunikáció fejlesztését.

Továbbá lehetőséget ad olyan nem pedagógiai végzettségű szakembereknek (pl. védőnő, orvos, rendőr, stb.) szervezeti integrációjára, amelyek túlmutatnak a pedagóguskompetenciák hatókörén.

Elvárás a programmal szemben:

- sikerélmény nyújtása,
- motiváció fokozása,
- a hátrányos helyzetű tanulók integrációjának elősegítése,
- gyakorlati életre nevelés,
- önismeret fejlesztése,
- változatos módszerek alkalmazása, ökoiskolai nevelés megvalósítása,

Felmentés:

A 2011. évi CXC. törvény 55. § (1) kimondja:

- „Az iskolában – kivéve, ha az intézmény e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként működik – az igazgató a tanulót a szülő kérelmére felmentheti – az általános iskolában tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól”
- Intézményünkben az intézményvezetőhöz benyújtott kérvény alapján az igazgató dönt a távolmaradás elfogadásáról. Erről írásbeli határozatot készít két példányban, melynek egyik példányát átadja a szülőnek, a másik az intézményben marad.

A fenntartónak az intézményvezető közreműködésével meg kell teremteni a tankönyvek, füzetek és más tanulói felszerelések biztonságos iskolai tárolását.

2.3. A választott kerettanterv

A választott kerettanterv műveltségi területeit, tantárgyait és azok minimális óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	Alapfokú képzés nevelési-oktatási szakaszai							
2		1	2	3	4	5	6	7	8
3	Magyar nyelv és irodalom								
4	magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3
5	Matematika								
6	matematika	4	4	4	4	4	4	3	3
7	Történelem és állampolgári ismeretek								
8	történelem					2	2	2	2
9	állampolgári ismeretek								1
10	hon- és népismeret*					1			
11	Etika / hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
12	Természettudomány és földrajz								
13	környezetismeret			1	1				
14	természettudomány*					2	2		
15	kémia							1	2
16	fizika							1	2
17	biológia							2	1
18	földrajz							2	1
19	Idegen nyelv								

20	első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
22	Művészetek*****								
23	ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
24	vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
25	dráma és színház*							1	
27	Technológia								
28	technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
29	digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
30	Testnevelés és egészségfejlesztés								
31	testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
33	kötött célú órakeret***	-	-	-	-	-	-	-	-
34	Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
35	Szabadon tervezhető órakeret****	2	2	2	2	1	2	2	2
36	Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30

Iskolánkban a szabadon tervezhető órakeretet az egyes „főbb, kiemelt” tantárgyaink óraszámának megnövelésére használtuk (magyar, matematika). Azért döntöttünk így, hogy mélyebb ismereteket szerezhessenek a tanulóink, több gyakorlásra, rendszerezésre legyen idő.

NAT 2020								
	Alapfokú képzés nevelés-oktatási szakaszai							
Tantárgyak műveltségi terület szerinti bontásban	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom								
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5+1	4	4+1	3	3+1

Matematika								
Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1	4	4+1	3+1	3+1
Történelem és állampolgári ismeretek								
történelem					2	2	2	2
állampolgári ismeretek								1
hon- és népismeret					1			
Etika/hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz								
környezetismeret			1	1				
természettudomány					2	2		
kémia							1	2
fizika							1	2
biológia							2	1
földrajz							2	1
Idegen nyelv								
első idegen nyelv				2	3	3	3	3
Művészetek								
ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
dráma és színház							1	
Technológia								
technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés								
testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
osztályfőnöki					1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	1	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30

A hon- és népismeret tantárgyat heti 1 órában 5. évfolyamon, a dráma és színház tantárgyat heti 1 órában 7. évfolyamon tanítjuk. A természettudományt 7-8. osztályban diszciplináris bontásban oktatjuk.

A választott kerettanterv megnevezése

Ahol a kerettanterv választási lehetőséget adott, ahol több változat közül választhatunk, ott a kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

Tantárgyak megnevezése	Változat
Magyar nyelv	A
Irodalom	A
Idegen nyelv	A
Fizika	B1
Kémia	B
Biológia-egészségtan	A
Ének-zene alsó tagozat	A
Ének-zene felső tagozat	A

NAT 2012:110/2012.(VI.4.) korm. rendelet alapján

Iskolánkban a kötelező tantárgyak óraszámait az alábbi táblázat mutatja:

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	8			
Magyar nyelv		4	3	3
Irodalom		4	3	3
Angol nyelv				2
Matematika	5	5	5	5
Etika/ Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.

Magyar nyelv	2	2,5	1	2
Irodalom	2	2,5	2	2
Angol nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	5	4	4
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Etika/ Hit- és erkölcsan	1	1	1	1
Természettudomány	2	2		
Biológia			2	1
Fizika			1	2
Kémia			1	2
Földrajz			2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1			
Dráma- és színház			1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

Az éves tervezés alapja 36 tanítási hét.

Az iskola egyes évfolyamain a 2020/2021-es tanévtől az alábbi tantervek szerint folyik az oktatás:

Tanév	1.évf.	2.évf.	3.évf.	4.évf.	5.évf.	6.évf.	7.évf.	8.évf.
2020/2021	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2012
2021/2022	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2012
2022/2023	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2012
2023/2024	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020

A fentieken kívül szabadon választható foglalkozások alsó tagozatban:

- Tanulás tanítása
- Kézműves szakkör, foglalkozás
- Sport-játék
- Informatika
- Angol foglalkozás
- Mesék birodalma
- Töprengő

Ezekből a foglalkozásokból választhatnak alsós tanítványaink a kötelező foglalkozások mellett.

Szabadon választható foglalkozások felső tagozatban:

- Tanulás tanítása
- Természettudományos gondolkodás fejlesztése
- Vizsgára felkészítés
- Tehetséggondozás tantárgyanként
- Történelem és hon- és népismeret szakkör
- Informatika foglalkozás
- Robotika
- Aerobic
- Torna
- Kézműves foglalkozás
- DÖK foglalkozás
- Angol foglalkozás, szakkör
- Felzárkóztató foglalkozás tantárgyanként
- Felvételi előkészítő matematika
- Felvételi előkészítő magyar
- Biológia szakkör

- Festészet szakkör
- Környezetvédelmi szakkör
- Töprengő
- Sakk szakkör

Alsó és felső tagozatban is minden tanulónak úgy kell választania, hogy a kötelező órákon kívül délután 4 óráig megtalálja a képességeinek, érdeklődésének megfelelő foglalkozásokat, biztosítva legyen számára a hasznos, kellemes időtöltés.

2.4. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A magyar nyelv és irodalom 1-4. osztály

1. Alapelvek, célok

A magyar nyelv és irodalom tanításának kiemelt célja a harmonikus, sokoldalúan felkészült, olvasó, az anyanyelvüket tudatosan használó, biztos szövegértéssel, illetve szövegalkotási kompetenciával rendelkező tanulók képzése, akik írásban és szóban is képesek önmagukat pontosan, az adott helyzetnek, illetve műfajnak megfelelően kifejezni, képesek a kulturált viselkedésre, nyelvhasználatra.

A magyar nyelv és irodalom tanításának további céljai:

1. A tanulók szövegértési és szövegalkotási képességeinek folyamatos fejlesztése.
 2. A tanulók nyelvi megnyilatkozásai megfeleljenek a magyar nyelvhelyesség, illetve helyesírás szabályainak.
 3. A hagyományos és digitális szövegfeldolgozások révén fejlődjenek a tanulók íráskészsége, digitális kompetenciája.
 4. A tanulók rendelkezzenek megfelelő retorikai ismeretekkel, tagolt, arányos szöveget tudjanak alkotni.
 5. A magyar irodalom kiemelkedő jelentőségű műveit tanári irányítással értelmezzék, elemezzék.
 6. Az irodalmi művek befogadása által fejlődjenek a tanulók szövegértése, szépérzéke.
 7. A könyv nélkül megtanulandó művek segítségével fejlődjenek a tanulók memóriája, előadókészsége.
 8. A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanulása intellektuális és emocionális élmény legyen, olyan hatás, mely gazdagítja műveltségüket, és bevonja őket kulturális örökségünkbe.
 9. Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze kell, hogy legyen.
- Az első szakaszban, az 1–4. évfolyamon döntően a jártasságok, készségek, képességek fejlesztése kerül középpontba.

- Szükséges a nyelvi, a mozgáskoordinációs és egyéb hátrányok iskolakezdekori történő felmérése, és a hátrányok mértéke szerint a kompenzációs és fejlesztő gyakorlatok: beszédgyakorlatok, téri tájékozódást és mozgáskoordinációt fejlesztő gyakorlatok meghatározása, kiválasztása.
- A fő hangsúly az alapkészségek fejlesztésén, az értő olvasás kialakításán, a szövegértés és -értelmezés megalapozásán van.
- Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszának négy évfolyamán a legfontosabb cél a beszéd és az anyanyelven történő kifejezőkészség fejlesztése, az olvasás és az írás stabil megalapozása.
- A magyar nyelv és irodalom oktatásának alapelvei és követelményei közé tartoznak: a differenciálás és a tehetséggondozás, a személyes haladást figyelembe vevő foglalkozások, a tanórán kívüli tevékenységek bevonása a tanulási folyamatba.
- Az olvasás és az írás sikeres elsajátításához elengedhetetlen a képességek folyamatos fejlesztése és diagnosztizáló értékelése.

2.Fő témakörök az 1–4. évfolyamon

1. Beszéd és kommunikáció
2. Olvasás, szövegértés
3. Írás, helyesírás
4. Nyelvi tudatosság, anyanyelvi ismeretek

3.Tanulási eredmények

Átfogó célként kitűzött, valamint a fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (általános követelmények) az 1–4. évfolyamon

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. az életkorának és egyéni adottságainak megfelelő, hallott és olvasott szövegeket megérti;
2. felkészülés után tagolt szöveget érthetően és pontosan olvas hangosan;
3. életkorának megfelelően és adottságaihoz mérten kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
4. az életkorának és egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket szóban és írásban;
5. segítséggel egyéni érdeklődésének megfelelő olvasmányt választ, amelyről beszámol;
6. érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
7. megfogalmazza saját álláspontját, véleményét;
8. egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
9. a tanult nyelvi, nyelvtani, helyesírási ismereteket képességeihez mérten alkalmazza;
10. élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek megismerésével, olvasásával.

SZÖVEGÉRTÉS

OLVASÁSI KÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ KÉPESSÉGEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
2. megérti és használja a tér- és időbeli tájékozódáshoz szükséges szókincset;
3. észleli, illetve megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot, betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
4. beszédleghéze és artikulációja megfelelő; figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára.
5. a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
6. hangokból, szótagokból szavakat épít;
7. biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

SZÓKINCSEFEJLESZTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; digitális forrásokat is használ;
2. egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján megérti az új kifejezés jelentését;
3. a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;
4. használ életkorának megfelelő digitális és hagyományos szótárakat.

SZÖVEGÉRTÉS, OLVASÁSI STRATÉGIÁK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
2. részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában és feldolgozásában;
3. rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;
4. néma olvasás útján megérti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra reflektál;
5. megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
6. önállóan, képek segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
7. értő figyelemmel követi a tanító, illetve társai felolvasását;
8. felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
9. a szöveg megértését igazoló feladatokat végez;
10. önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
11. alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
12. az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel;
13. az olvasott szövegek főbb szerkezeti egységeit önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
14. egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival.

HALLÁS UTÁNI MEGÉRTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket, az adottságainak és életkorának megfelelő szöveg tartalmát;
2. mozgósítja a hallott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
3. megérti az életkorának megfelelő nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reflektál

SZÖVEGALKOTÁS

ÍRÁSKÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ KÉPESSÉGEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben;
2. tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;
3. saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
4. szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés, illetve diktálás alapján;
5. az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
2. részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
3. használja a kapcsolat-felvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérdés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
4. élményeiről segítséggel vagy önállóan beszámol;
5. megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot;
6. bekapcsolódik párbeszédbe, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába;
7. a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja.

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
2. egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
3. gondolatait, érzelmeit, véleményét a kommunikációs helyzetnek megfelelően, néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
4. a szövegalkotáskor törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására, meglévő szókincsének aktivizálására

KREATÍV ÉS DIGITÁLIS SZÖVEGALKOTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tanítói segítséggel megadott rímpárokból, különböző témákban 2–4 soros verset alkot;
2. megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít;
3. a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
4. alapvető hagyományos és digitális kapcsolattartó formákat alkalmaz.

OLVASÓVÁ NEVELÉS

IRODALMI ALKOTÁSOK BEFOGADÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. nyitott az irodalmi művek befogadására;
2. könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait megosztja;
3. ajánlással, illetve egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást ismer meg;
4. részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
5. verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
6. részt vesz népmesék és műmesék közös olvasásában, feldolgozásában.

HAGYOMÁNYOS ÉS DIGITÁLIS SZÖVEGEK OLVASÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
2. ismer és használ az életkorának megfelelő nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez.

GONDOLKODÁS, VÉLEMÉNYALKOTÁS

KULTURÁLT VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS, VITAKULTÚRA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
2. megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét;
3. különbséget tesz mesés és valószerű történetek között;
4. megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
5. részt vesz dramatikus játékokban.

ÖNÁLLÓ FELADATVÉGZÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
2. képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;

3. ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
4. gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
5. információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel vagy önállóan megfogalmazza azt;
6. bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével;
7. írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

ANYANYELVI KULTÚRA, ANYANYELVI ISMERETEK HANGTANI, ALAKTANI ÉS HELYESÍRÁSI TUDATOSSÁG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
2. különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
3. a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
4. a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket;
5. biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol; a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
6. felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
7. a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
8. a személyneveket, állatneveket és a lakóhelyhez kötődő helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le;
9. törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A NYELVI, NYELVTANI EGYSÉGEK, NYELVI ELEMZŐKÉSZSÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
2. önállóan felismeri és elkülöníti az egytővű ismert szavakban a szótővet és a toldalékot;
3. biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait;
4. helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
5. a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
6. a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
7. ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban;
8. megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát;
9. felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;
10. felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
11. megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket.

ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK, SZÓLÁSOK, KÖZMONDÁSOK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismer és ért számos egyszerű közmondást és szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
2. megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
3. különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését

IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI ISMERETEK

AZ IRODALMI NYELV SAJÁTOSSÁGAI, IRODALMI MŰFAJOK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – magyar klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
2. élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
3. részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
4. a közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány életkorának megfelelő mesét, elbeszélést;
5. megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;
6. megfigyeli a költői nyelv sajátosságait; élményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti;
7. részt vesz ismert szövegek (magyar népi mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek, mesék) mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében?
8. segítséggel vagy önállóan előad verseket;
9. olvas és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, verseket;
10. megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;
11. érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát;
12. kifejezi a versek hangulatát;
13. a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;
14. felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben, elbeszélő költeményekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
15. szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit;
16. részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

ALKOTÓK, MŰVEK A GYERMEKIRODALOMBÓL

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából;
2. megismer néhány klasszikus verset a magyar irodalomból;
3. élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus magyar gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;

4. segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;
5. a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
6. részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű magyar gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában.

A KULTURÁLIS EMLÉKEZETHEZ ÉS NEMZETI HAGYOMÁNYHOZ KAPCSOLÓDÓ SZÖVEGEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
2. megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
3. megismer a jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
4. megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
5. nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, megalapozódik nemzeti identitástudata;
6. képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival;
7. törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
8. ismeri a keresztény, keresztyén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), jelképeket, nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokásokat (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
9. ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

A KULTÚRA HELYSZÍNEI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket;
2. részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
3. megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket;
4. megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.

Az idegennyelv-oktatás

4. osztály

Az első idegen nyelv oktatása legkésőbb az általános iskola 4. évfolyamán kezdődik. Amennyiben az 1–3. évfolyam idegennyelv-oktatásában képzett pedagógus alkalmazása megoldható, és az iskola pedagógiai programja erre lehetőséget ad, az *első idegen nyelv* oktatása ezen évfolyamokon is megkezdhető. Az *első idegen nyelv* megválasztásakor biztosítani kell, hogy azt a felsőbb évfolyamokon is folyamatosan tanulhassák. A második idegen nyelv oktatása a 8. évfolyam után kezdődhet. A tanuló a középiskolai tanulmányai végére képes elérni a KER szerinti B2 szintet, de legalább a középszintű nyelvi érettségít (B1 szint) teljesíti. A gimnáziumban a második idegen nyelvre meghatározott órakeret egy részét a vonatkozó

szabályozásnak megfelelően fel lehet használni az *első idegen nyelv* oktatására, az intézmény pedagógiai programjában rögzített keretek között. A középiskolákban második idegen nyelvként szabad választás szerint oktathatók a különböző nyelvek.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve* és a *vizsgaszabályzatok* adnak eligazítást.

Idegen nyelv

A tudásalapú társadalomban a nyelvtudásnak kiemelt társadalmi, kulturális és gazdasági jelentősége van. A nevelési-oktatási rendszer feladata ezért az egyén fejlődésében is kulcsfontosságú nyelvtudás és ezáltal a személyes és a szakmai fejlődés tágabb terének biztosítása. Az idegennyelv-tanítás és -tanulás a nyelvtudás megszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását. Az idegen nyelvek ismerete hozzájárul továbbá az érdeklődő, tájékozott nyelvtanulói magatartás kialakításához, és fejleszti a nyelvet tanuló és nyelvet használó anyanyelvi kompetenciáit is. A nyelvtudás és a nyelvhasználat segítségével elért tudás erősítheti a saját nemzeti azonosságtudatot, valamint az európai közösséghez tartozás érzését. Az idegennyelv-tudás lehetővé teszi a társadalmi és tanulási célú mobilitást, valamint növeli az információhoz való hozzáférés lehetőségét, és csökkenti az esélyhátrányokat. Az egyéni előnyök mellett a használható nyelvtudásnak számos társadalmi haszna is van. Az idegen nyelvek ismerete a tudásalapú társadalomban elengedhetetlen. Jelentős szerepe van a körülöttünk lévő világ múltjának, jelenének és jövőjének megismerésében, hozzájárul a tanuló jövőbeni munkavállalói kompetenciáinak sokrétű fejlesztéséhez.

A mai kor egyik fontos nyelv- és oktatáspolitikai célkitűzése az egyéni többnyelvűség fejlesztése, amelyhez nagymértékben hozzájárul az intézményes idegennyelv-oktatás. Fontos,

hogy a tanított nyelvek ne különálló tantárgyakként jelenjenek meg, hanem a többnyelvűség kontextusában, azaz a nyelvtanárok építsenek a nyelvtanulók már korábban megszerzett nyelvi kompetenciáira, nyelvtanulási stratégiáira, valamint a nyelvek közötti hasonlóságokra. Ily módon lehetővé válhat az idegennyelv-oktatásban az integrált, nyelveken és kultúrákon átívelő szemlélet, elősegítve ezzel a nyelvi tudatosságot és előkészítve további idegen nyelvek későbbi elsajátítását.

Az idegen nyelvek tanítása során figyelembe kell venni a nyelvtanulók más tantárgyak tanulása során szerzett ismereteit, már meglévő anyanyelvi és idegen nyelvi tudását, valamint tanulási és nyelvtanulási stratégiáit. Ezek az egyes tantárgyak között átvihetők, megerősítve ezzel a tudásintegrációt, valamint a tantárgyakon átívelő komplex gondolkodás fejlesztését. Mind az élő, mind a klasszikus idegen nyelvek ismerete olyan tartalmakhoz nyitja meg az utat, amelyek más tanulási területek elmélyülését segítik, és a hatás a másik irányban is döntő fontosságú: az új, a tanulók számára motiváló célnyelvi tartalmak fejlesztik a nyelvtudást és előremozdítják a nyelvtanulást.

A sikerben fontos szerepet játszik az önálló nyelvtanulásra való tudatos felkészítés is. A hatékony és eredményes idegennyelv-tanításhoz és – tanuláshoz, az egyénre szabott oktatáshoz elengedhetetlen a 21. századi modern eszközök és tartalmak bevonása.

Az idegen nyelv tanulási terület két tantárgyat ölel fel: az élő és a klasszikus idegen nyelvet.

Élő idegen nyelv: Az *első idegen nyelv* oktatását 4. évfolyamon, a másodikat a 9. évfolyamon kell megkezdeni. A középiskolákban második idegen nyelvként szabad választás szerint oktathatók a klasszikus vagy az élő idegen nyelvek. Ha a gimnáziumban a felnőttoktatás munkarendjében folyik a nevelő-oktató tevékenység, a második idegen nyelv oktatása nem kötelező.

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A modern élő idegennyelv-oktatás elsődleges célkitűzése a nyelvtanulók nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. Ennek értelmében a nyelvtanuló képessé válik arra, hogy a nyelvet kommunikációs céljainak és igényeinek megfelelően valódi szituációkban tudja használni. A tevékenységközpontú élő idegennyelv-oktatás a tanuló-központúságot szem előtt tartva a tanulók számára életkorukkal, illetve érdeklődésükkel összhangban lévő helyzeteket teremt. A cél az, hogy a tanulók olyan valós, a gyakorlatban is alkalmazható nyelvtudást érjenek el intézményes keretek között, mely lehetővé teszi a felsőfokú intézményben való továbbtanulást, felhasználható ismeretszerzésre, szövekezősra, személys ees szakmai ceéjjaik eleéreseére mind természetes, mind pedig digitális térben. Az idegennyelv-tanítás során a tanulók tehát olyan nyelvhasználók, akik azért tanulják az idegen nyelvet, hogy azt később személyes és választott szakmájukkal összefüggő helyzetekben alkalmazni tudják.

Az élő idegen nyelv ismerete által a tanulók megismerik és megértik az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabbá, megértőbbé, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válnak. Ez hozzájárul személyes és társas kompetenciájuk fejlődéséhez, amely mind az iskolában, mind magánéletükben segíti majd őket további nyelvtanulási és egyéb céljaik elérésében. A nyelvtanulás emellett hatékonyan fejleszti a tanulási és gondolkodási stratégiák beépülését a tanulók tanulási kompetenciájába, valamint jelentős szerepet játszik a

tantárgyak közötti tudásintegrációban is. A tantárgyakon átívelő, interdiszciplináris szemlélet segítségével a tanulók az idegen nyelv tanulása során fel tudják használni a más tantárgyak keretében szerzett ismereteiket, valamint építhetnek nyelvtudásukra más tantárgyak tudásanyagának bővítése során.

A köznevelési intézményekben elsajátítható élő idegen nyelvek tanítása és tanulása során figyelembe kell venni, hogy az idegen nyelveket a tanulók nem kizárólag a nyelvórákon tanulják, hanem az iskolán kívüli, mindennapi tevékenységeiken keresztül is elsajátítanak nyelvi elemeket, önállóan vagy társaikkal együttműködve. Az önszabályozó, hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli tevékenységekre is építeni a nyelvtanításban, ezzel élővé és megfoghatóvá téve a nyelvtanulási célokat.

A célok megvalósításához szükséges a tanulók nyelvtanulási tapasztalatainak és igényeinek folyamatos feltárása, egyéni különbségeik megismerése, valamint a 21. századi, akár digitális eszközök és tartalmak beépítése a nyelvtanulás folyamatába. A hatékonyság és eredményesség érdekében feltétlenül szükséges a fejlesztési területek integrált megközelítése, beleértve a nyelvtani ismeretek életkornak és nyelvi szintnek megfelelő, funkcionális átadását. A kommunikációs lehetőségek növeléséhez javasolt a mindenkori csoportbontás megteremtése.

Társadalmi szinten az élő idegen nyelvek használható tudása és az idegen nyelvi kommunikáció csökkenti az esélyhátrányokat, és növeli az információk egyenlő elérésének esélyét. Az élő idegen nyelvek mindezen túl lehetőséget kínálnak a nemzetközi kapcsolatépítésre és a tanulási célú mobilitásra is.

Az élő idegen nyelv tanításának célja, hogy a tanuló:

1. a jelen és a jövő valós és életszerű igényeinek megfelelő, hagyományos és digitális csatornákon is alkalmazható nyelvtudást szerez intézményes keretek között legalább egy idegen nyelvből;
2. a nyelvi ismeretek felépítésén, valamint a nyelvi alapkészségeken túl elsajátít interkulturális, szociolingvisztikai és pragmatikai készségeket is, melyek segítségével nyelvi eszköztárát valódi kommunikációs helyzetekben hatékonyan és megfelelően tudja alkalmazni;
3. felhasználja az adott idegen nyelven szerzett tudást, a nyelvtanulás során megismert stratégiákat ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljai elérésére;
4. pozitívan viszonyul a nyelvekhez és a nyelvtanuláshoz;
5. megismeri és megérti az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabb, érdeklődőbb és tájékozottabb lesz;
6. célnyelven közvetíti hazája kulturális értékeit, a magyar nép történetének legfőbb állomásait;
7. elsajátít nyelvtanulási stratégiákat, és aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válik;
8. megérti, hogy mivel minden élő idegen nyelv folyamatosan változik, megszerzett ismereteit és használatukat folyamatosan fejlesztenie kell ahhoz, hogy megfeleljen a mindenkori kommunikáció során fellépő igényeknek;
9. eléri a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére pedig az A2 nyelvi szintet a tanult *első idegen nyelvből*;
10. középiskolai tanulmányai végére képes lehet elérni a KER szerinti B2 szintet, de legalább a középszintű nyelvi érettségit (B1 szint) teljesíti;
11. a második (élő) idegen nyelvből a gimnázium végére eléri a KER A2 szintet.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői a 4. évfolyamon

A kisgyermekkorú idegen nyelvi fejlesztés legfontosabb céljai közé a kedvező nyelvtanulási attitűd kialakítása, illetve a motiváció megteremtése és fenntartása tartozik. A nyelvtanulás első szakaszában a gyermek megismerkedik az idegen nyelvek létezésével, a nyelvtudás fontosságával, és bepillantást nyer a célnyelvi kultúrákba. A szelíd nyelvi nevelés élményalapú és tevékenységközpontú, fő célja a nyelv és a nyelvtanulás megszerettetésén túl a nyelvtanulás mindennapokban betöltött szerepének megértése és a célnyelvi kultúrák megismerése. Az önálló nyelvtanulóvá válás során a tanuló megismerkedik olyan alapvető tanulási stratégiákkal, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását folyamatosan fejleszteni és fenntartani, valamint az aktív nyelvtanulást megalapozni. A tanulási folyamat során szerzett siker növeli és fejleszti az önbizalmat, önismeretet, önértékelést és az együttműködési hajlandóságot.

Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakasza alapvetően nem elvárás-központú, hanem tevékenység- és élményalapú. A hangsúly a szóbeliségen, a játékoságon és az életkornak, illetve nyelvi szintnek megfelelő kommunikáció megvalósulásán van. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag, szemléletes tanulási környezet, valamint az irányító pozitív tanári viszonyulás segítségével a tanuló megérti, hogy már kevés nyelvtudását is fel tudja használni valós helyzetekben.

Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel az idegen nyelvhez. A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkézség, valamint az interakció komplex fejlesztésén van a hangsúly. A nyelvi tartalmakat minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni. A nyelvórákat az örömteli játékoság, mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés és változatos munkaformák kell, hogy jellemezzék. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan tervezni és alakítani, minél inkább szem előtt tartva a 21. századi eszközök nyújtotta lehetőségeket. A tanuló ismerjen meg az életkorának és érdeklődésének megfelelő autentikus anyagokat is, amelyek tovább erősítik a nyelvtanulási motivációját, és legyen alkalma találkozni a következő szövegtípusokkal: gyermekirodalmi szövegek, a populáris kultúra szövegei, ismeretterjesztő és tényközlő, valamint személyes interakcióhoz, élményekhez, játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek.

Az adott nevelési-oktatási szakaszban egy élő idegen nyelv kötelező, melynek tanulási eredményeit, követelményeit a Nat szabályozza, és amelynek kimenetére nem határozható meg KER szerinti nyelvi szint. A nyelvtanulás ugyanakkor már ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik más tanulási területekhez, ezzel tudatosítva a tanulóknak azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljaik elérésére.

2. Fő témakörök

1. Személyes témák és szituációk
2. Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk
3. Iskolai témák és szituációk

4. Keresztntantervi témák és szituációk
5. Interkulturális, országismereti témák
6. Célnyelvi vonatkozások
7. Szórakozás
8. Ismeretszerzés, tudásmegosztás
9. Gyermekirodalmi szövegek
10. Ismeretterjesztő szövegek
11. Tényközlő szövegek
12. Személyes interakcióhoz, élményekhez kapcsolódó szövegek
13. Játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek

3. Tanulási eredmények:

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megismerkedik az idegen nyelvvel, a nyelvtanulással és örömmel vesz részt az órákon;
2. bekapcsolódik a szóbeliséget, írást, szövegértést vagy interakciót igénylő alapvető és korának megfelelő játékos, élményalapú élő idegen nyelvi tevékenységekbe;
3. szóban visszaad szavakat, esetleg rövid, nagyon egyszerű szövegeket hoz létre;
4. lemásol, leír szavakat és rövid, nagyon egyszerű szövegeket;
5. követi a szintjének megfelelő, vizuális vagy nonverbális eszközökkel támogatott, ismert célnyelvi órávezetést, utasításokat;
6. felismeri és használja a legegyszerűbb, mindennapi nyelvi funkciókat;
7. elmondja magáról a legalapvetőbb információkat;
8. ismeri az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok fontosabb jellemzőit és a hozzájuk tartozó alapvető nyelvi elemeket;
9. törekszik a tanult nyelvi elemek megfelelő kiejtésére;
10. célnyelvi tanulmányain keresztül nyitottabbá, a világ felé érdeklődőbbé válik.

SZÖVEGALKOTÁS IDEGEN NYELVEN

BESZÉDKÉSZSÉG: SZÓBELISÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megismétli az éle szóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során;
2. lebetűzi a nevét;
3. lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
4. célnyelven megoszt egyedül vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva.

ÍRÁSKÉSZSÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket;
2. ismeri az adott nyelv ábécéjét;
3. lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
4. megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén;

5. részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
6. írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket.

SZÖVEGÉRTÉS IDEGEN NYELVEN

BESZÉDÉRTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megérti az előszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
2. beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;
3. kiszűri a lényegét az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, nagyon rövid, egyszerű hangzó szövegből;
4. azonosítja a célzott információt a nyelvi szintjének és életkorának megfelelő rövid hangzó szövegben;
5. támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
6. felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét;
7. értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvtanulói szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer;
8. felismeri az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket;
9. figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére.

OLVASÁSÉRTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket;
2. beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben;
3. csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget;
4. megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre megfelelő válaszreakciókat ad;
5. kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, egyszerű, írott, pár mondatos szöveg fő mondanivalóját;
6. támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
7. megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét;
8. aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi.

INTERAKCIÓ IDEGEN NYELVEN

BESZÉDKÉSZSÉG: SZÓBELI INTERAKCIÓ

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;

2. törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre;
3. rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően;
4. a tanórán bekapcsolódik a már ismert, szóbeli interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza;
5. érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást;
6. elsajátítja a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, digitális technológia segítségével.

MINDENNAPI IDEGENNYELV-HASZNÁLAT

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
2. felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
3. felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
4. felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
5. felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
6. felismeri és használja a legegyszerűbb, a nem értés, visszakérdezés és ismétlés, kérdés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
7. közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével.

ÖNÁLLÓ NYELVTANULÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre;
2. szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;
3. a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik;
4. egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja;
5. felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
6. felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során;
7. alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére.

INTERKULTURALITÁS, ORSZÁGISMERET

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit;
2. ismeri a főbb, célnyelvi kultúrához tartozó, ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat.

DIGITÁLIS ESZKÖZÖK ÉS FELÜLETEK HASZNÁLATA IDEGEN NYELVEN

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megérti a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is;
2. létrehoz nagyon egyszerű írott, pár szavas szöveget szóban vagy írásban digitális felületen.

Matematika

1.-4. évfolyam

1. Alapelvek, célok

A matematika tanulásának legfontosabb célja, hogy a tanuló:

1. megtapasztalja a matematika értékeit, hasznosságát, szépségét;
2. megismerje a matematikai gondolkodás természetét és a matematika alapvető sajátosságait;
3. fejlessze a szövegértését, a szövegalkotó és absztrakciós képességét a matematika nyelvének és szimbólumainak szóbeli és írásbeli alkalmazása során;
4. fejlessze a számolási készségét, a modellezési, a problémamegoldó és döntési képességét;
5. fejlessze a logikus, pontos, kreatív, mérlegelő, stratégiai és rendszerező gondolkodását;
6. alkalmazható tudásra tegyen szert.

2. Fő témakörök

1. Gondolkodási módszerek – halmazszemlélet, matematikai logika, rendszerezés
2. Gondolkodási módszerek – szöveges feladatok
3. Aritmetika, algebra – számok, számtulajdonságok és számok közötti kapcsolatok
4. Aritmetika, algebra – alpműveletek
5. Aritmetika, algebra – mérés, mennyiségi viszonyok
6. Függvények és sorozatok
7. Geometria – tájékozódás térben, síkban
8. Geometria – alkotások és transzformációk térben, síkban
9. Geometria – testek és alakzatok
10. Statisztika és valószínűség

3. Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tudatos megfigyeléseket tesz a környező világ tárgyaira, ezek viszonyára vonatkozóan;
2. tájékozódik a környező világ mennyiségi és formai világában;
3. megérti a tanult ismereteket és használja azokat a feladatok megoldása során;
4. a környezetében lévő dolgokat szétválogatja, összehasonlítja és rendszerezi egy-két szempont alapján;
5. jártas a mérőeszközök használatában, a mérési módszerekben;

6. helyes képze van a természetes számokról, érti a számnevek és számjelek épülésének rendjét;
7. helyesen értelmezi az alpműveleteket tevékenységekkel, szövegekkel, és jártas azok elvégzésében fejen és írásban;
8. megfigyeli jelenségek matematikai tartalmát, és le tudja ezeket írni számokkal, műveletekkel vagy geometriai alakzatokkal;
9. életkorának megfelelően eligazodik környezetének térbeli és időbeli viszonyaiban;
10. érti a korának megfelelő, matematikai tartalmú hallott és olvasott szövegeket;
11. megszerzett ismereteit digitális eszközökön is alkalmazza.

RENDSZEREZŐ GONDOLKODÁS

VÁLOGATÁS, HALMAZOK ALKOTÁSA, VIZSGÁLATA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
2. válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
3. felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
4. folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
5. személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
6. azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
7. megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
8. barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
9. halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
10. adott, címkékkal ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
11. talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
12. megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
13. két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
14. két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
15. felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
16. megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint velük azonos értelmű kifejezéseket;
17. megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e, vagy hamis;
18. keresi az okát annak, ha a halmazára valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
19. hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból.

HALMAZOK MINT A TERMÉSZETES SZÁM FOGALMÁNAK EGYIK

TAPASZTALATI ALAPJA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;
2. ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
3. helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
4. helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat.

RENDEZÉS, RENDSZEREZÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
2. sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
3. két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
4. megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
5. megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
6. megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

PROBLÉMAMEGOLDÓ GONDOLKODÁS, PROBLÉMAMEGOLDÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
2. megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
3. az értelmezett problémát megoldja;
4. a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
5. megoldását értelmezi, ellenőrzi;
6. kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán.

SZÖVEGES FELADATOK MEGOLDÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
2. szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
3. tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
4. megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
5. megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
6. az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
7. a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
8. a modellen kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
9. választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre.

ISMERETEK FELHASZNÁLÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
2. tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
3. kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
4. alkalmazza a felismert törvényszerűségeket analógiás esetekben;
5. összekapcsolja az azonos matematikai tartalmú tevékenységek során szerzett tapasztalatait;
6. példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására;
7. egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
8. ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
9. egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

TÁJÉKOZÓDÁS MENNYISÉGI VISZONYOK KÖZÖTT

TERMÉSZETES SZÁMOK ÉS KAPCSOLATAIK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
2. használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
3. kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban;
4. megszámlál és leszámol; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel;
5. ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel;
6. nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
7. megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
8. megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
9. megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százás, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét;
10. számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
11. számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
12. helyesen írja az arab számjeleket;
13. ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

SZÁMOK HELYI ÉRTÉKES ALAKJA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
2. érti a számok ezresek, százasok, tízesek és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;

3. érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
4. helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

MÉRŐESZKÖZ HASZNÁLATA, MÉRÉSI MÓDSZEREK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
2. helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzele van a mértékegységek nagyságáról;
3. helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
4. ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
5. ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;
6. alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
7. összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
8. megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
9. területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
10. ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

ALAPMŰVELETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
2. helyesen használja a műveletek jeleit;
3. hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
4. értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
5. megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
6. számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
7. megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
8. alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit;
9. szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez.

SZÁMOLÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
2. fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
3. érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;

4. emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
5. fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
6. fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben;
7. érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
8. elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
9. teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli;
10. helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást;
11. helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval.

TÖRTRÉSZEK, NEGATÍV SZÁMOK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
2. a kirakást, mérést és a rajzot mint modellt használja a törtreszek összehasonlítására;
3. a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;
4. nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

TÁJÉKOZÓDÁS ÉS ALKOTÁS TÉRBEN ÉS SÍKON

ALKOTÁS TÉRBEN ÉS SÍKON

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
2. minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
3. sormintát, síkmintát felismer, folytat;
4. alkotásában követi az adott feltételeket;
5. testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
6. síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
7. alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
8. megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
9. megfogalmazza az alkotásai közti különbséget.

ALAKZATOK GEOMETRIAI TULAJDONSÁGAI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
2. megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett

alakzatokhoz;

3. megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
4. megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
5. különbséget tesz testek és síkidomok között;
6. megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
7. kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket;
8. megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
9. megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
10. megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
11. megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
12. tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
13. megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
14. megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
15. megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
16. megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

TRANSZFORMÁCIÓK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
2. szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
3. megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltoló képét;
4. ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
5. követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
6. térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

TÉRBELI ÉS SÍKBELI TÁJÉKOZÓDÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
2. tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
3. térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FÜGGVÉNYSZERŰ GONDOLKODÁS

ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS KAPCSOLATOK FELISMERÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;

2. megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
3. érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
4. megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
5. összefüggéseket keres sorozatok elemei között.

SZABÁLYOK ÉRTELMEZÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
2. tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
3. elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
4. ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
5. tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
6. felismer kapcsolatot elempárok, elemhármak tagjai között;
7. szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármakat;
8. a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

ADATOK MEGFIGYELÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. adatokat gyűjt a környezetében;
2. adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
3. gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
4. adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
5. jellemzi az összességeket.

VALÓSZÍNŰSÉGI GONDOLKODÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
2. különbséget tesz tapasztalatai alapján a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
3. megítéli „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
4. tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
5. tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
6. a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

MATEMATIKAI KOMMUNIKÁCIÓ

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
2. helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
3. szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
4. megfelelő szókinccset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban;
5. megfelelően használja szóban és írásban a nyelvtani szerkezeteket matematikai tartalmuk szerint;
6. szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez;
7. játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
8. kérdést fogalmaz meg, ha munkája során nehézségbe ütközik;
9. nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

DIGITÁLISZKÖZ-HASZNÁLAT

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. használ matematikai képességfejlesztő számítógépes játékokat, programokat;
2. alkalmazza a tanult infokommunikációs ismereteket matematikai problémák megoldása során.

Etika

1.-4. évfolyam

1. Alapelvek, célok

Az etika tanterv főbb pedagógiai alapelvei:

1. A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás és a cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.
2. A teljes személyiség aktivizálása, a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
3. Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
4. A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit, valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
5. Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a tanulókat a különböző élethelyzeteikben.
6. Fontosnak tartja a nevelés három színterét: család, iskola, társadalom.
7. Az etika tantárgyban elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morál- és morális fejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
8. A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.

Az etika tantárgy tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. Olyan tartalmakat kapjon, amelyek segítik saját értékrendjének gazdagításában, és az alapvető értékek emberi életben betöltött szerepének megértésében;
2. Tisztelettel tekintszen az életre, az emberi méltóságra;

3. Az európai, a nemzeti hitvilág megismerése során tekintse át, hogy a vallás mit tart értékesnek az emberi viszonyulások tekintetében;
4. Támogatást kapjon a kultúra elemeinek elsajátítása során;
5. Legyen képes céltudatos, felelősségteljes, alaposan mérlegelt döntések meghozatalára;
6. Törekedjen tudatos, cselekvő magatartásra, életvezetésre, közösségi felelősségvállalásra;
7. Sajátítsa el a közös kulturális kód leglényegesebb elemeit: szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások;
8. Fejlessze társas-lelkületi készségeit, öntudatos gondolkodását, jövőképét.

Célja továbbá, hogy a tanulóban:

9. Kialakuljon a magyar nemzet és az emberiség története során megnyilvánuló kiemelkedő emberi teljesítmények iránti tisztelet, a történelmi tragédiák áldozatainak szenvedése iránti együttérzés és méltó megemlékezés igénye;
10. Kialakuljon az európai civilizációs identitás is, amely az antikvitás, a zsidó-keresztény kultúra, valamint a polgári jogrend alapértékeire épül;
11. Kialakuljon a demokratikus elkötelezettség, amely alapvető értéknek tartja a többségi döntéshozatalt, az emberi jogokat, valamint az állampolgári jogokat és kötelességeket;
12. Kialakuljon a társadalmi felelősség, szolidaritás és normakövetés, amely alapvető értéknek tartja a közösség iránti elkötelezettséget, valamint az egyéni választási lehetőségeket;
13. Kialakuljon az egyéni kezdeményezőkézség és felelősségvállalás, amely egyszerre tartja alapvető értéknek a szabadságot és a felelősséget, valamint a közösség számára a fenntarthatóság, az élhető élet biztosítását.

Fő feladata olyan ismeretek és értékek közvetítése, valamint kompetenciák elsajátíttatása, amelyek hozzásegítik a tanulót, hogy tájékozott, aktív és elkötelezett állampolgárrá, kisebb és nagyobb közösségeinek felelős tagjává váljék.

A tantárgy középpontjában az erkölcsi nevelés áll, amely a tanuló erkölcsi érzékének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztését jelenti. A tanulás folyamán az erkölcsi kategóriák jelentéstartalmának folyamatos gazdagítása, szükség esetén újraértelmezése, élethelyzetekre vonatkoztatása, valamint az ezekből következő etikai kérdések felvetése történik. A tananyag alapvető értékeit közvetíti: a segítség, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség, igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készíti.

Az etika tantárgy tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. olyan tartalmakat kapjon, amelyek segítik saját értékrendjének gazdagításában, és az alapvető értékek emberi életben betöltött szerepének megértésében;
2. tisztelettel tekintszen az életre, az emberi méltóságra;
3. az európai, a nemzeti hitvilág megismerése során tekintse át, hogy a vallás mit tart értékesnek az emberi viszonyulások tekintetében;
4. támogatást kapjon a kultúra elemeinek elsajátítása során;
5. legyen képes céltudatos, felelősségteljes, alaposan mérlegelt döntések meghozatalára;
6. törekedjen tudatos, cselekvő magatartásra, életvezetésre, közösségi felelősségvállalásra;

7. sajátítsa el a közös kulturális kód leglényegesebb elemeit: szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások;
 8. fejlessze társas-lelkületi készségeit, öntudatos gondolkodását, jövőképét.
- Célja továbbá, hogy a tanulóban:
9. kialakuljon a magyar nemzet és az emberiség története során megnyilvánuló kiemelkedő emberi teljesítmények iránti tisztelet, a történelmi tragédiák áldozatainak szenvedése iránti együttérzés és méltó megemlékezés igénye;
 10. kialakuljon az európai civilizációs identitás is, amely az antikvitás, a zsidó-keresztény kultúra, valamint a polgári jogrend alapértékeire épül;
 11. kialakuljon a demokratikus elkötelezettség, amely alapvető értéknek tartja a többségi döntéshozatalt, az emberi jogokat, valamint az állampolgári jogokat és kötelességeket

2. Fő témakörök

1. Éntudat – Önismeret
2. Család – Helyem a családban
3. Helyem az osztály közösségében
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

3. Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. azonosítja saját helyzetét, erősségeit és fejlesztendő területeit, és ennek tudatában rövid távú célokat tartalmazó tervet tud kialakítani saját egyéni fejlődésére vonatkozóan;
2. felismeri a hatékony kommunikációt segítő és akadályozó verbális és nonverbális elemeket és magatartásformákat;
3. törekszik az érzelmek konstruktív és együttérző kifejezőmódjainak alkalmazására;
4. felismeri az egyes cselekvésekre vonatkozó erkölcsi szabályokat, viselkedése szervezésénél figyelembe veszi ezeket;
5. törekszik szabadságra, alkalmazkodásra, bizalomra, őszinteségre, tiszteletre és igazságosságra a különféle közösségekben;
6. felismeri saját lelkiismerete működését;
7. pozitív attitűddel viszonyul a nemzeti és a nemzetiségi hagyományok, a nemzeti ünnepek és az egyházi ünnepkörök iránt;
8. érdeklődést tanúsít a gyermeki jogok és kötelezettségek megismerése iránt a családban, az iskolában és az iskolán kívüli közösségekben;
9. megfogalmazza gondolatait az élet néhány fontos kérdéséről és a róluk tanított elképzelésekkel kapcsolatosan;
10. erkölcsi fogalomkészlete tudatosodik és gazdagodik, az erkölcsi értékfogalmak, a segítség, önzetlenség, tisztelet, szeretet, felelősség, igazságosság, méltányosság, lelkiismeretesség, mértékletesség jelentésével;
11. megismeri az élet tiszteletének és a felelősségvállalásának az elveit, hétköznapi szokásai alakításánál tekintettel van társas és fizikai környezetére

Környezetismeret

3.-4. évfolyam

1. Alapelvek, célok

A környezetismeret tantárgy a természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya. A tantárgy keretein belül végzett, aktív tanulásra épülő tevékenységek olyan tapasztalatokat tesznek lehetővé a tanulók számára, amelyek illeszkednek életkori sajátosságaikhoz, kognitív fejlődésükhöz, és belső motivációjukra támaszkodnak. Ezek a tevékenységek támogatást nyújtanak ahhoz, hogy a tanulók megismerjék testi jellemzőiket, a szűkebb és tágabb környezetüket, megértsék a fizikai tulajdonságaik mentén és a környezetben zajló változásokat, ráébredjenek alapvető ok-okozati összefüggésekre. Az olyan tevékenységek, mint a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, kísérletezés, a tanulók kíváncsiságára támaszkodnak, és megalapozzák a tanulás későbbi szakaszaiban megjelenő tantárgyak tudásbázisának kialakítását. A tantárgy tanulása erősíti az ember és a természet, az élő, az élettelen és a kultúra által létrehozott környezet iránti érdeklődést, felkelti a tanulók motivációját a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémák egyre mélyebb megismerése iránt.

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja, hogy a tanuló:

1. elsajátítsa és gyakorolja a természettudományos ismeretszerzés módszereit;
2. fejlessze a megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képességét;
3. fejlessze a mérési technikáját és a kísérletezésekhez szükséges képességeit;
4. fejlessze problémamegoldó gondolkodását, kommunikációs és vitakészségét;
5. rendezze tapasztalatain keresztül szerzett ismereteit;
6. a mindennapi életben és a szaktárgyak eredményes tanulásában alkalmazásra képes tudásra tegyen szert;
7. tanulja meg szeretni, tisztelni és védeni a környezetét, ismerje a környezettudatos életmód szokásait;
8. ismerje az egészségtudatos életmód szokásait.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői a 3–4. évfolyamon

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azon képességek, szokások fejlesztése, melyek a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik tehát a tanuló megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint kísérletezési képessége.

2. Fő témakörök:

1. Megismerési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezet
5. Anyagok és folyamatok

3.Tanulási eredmények

A nevelési oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismeretei bővítéséhez nyomtatott és digitális forrásokat használ;
2. megfigyelés, mérés és kísérletezés közben szerzett tapasztalatairól szóban, rajzban, írásban beszámol;
3. projektmunkában, csoportos tevékenységekben vesz részt;
4. felismeri a helyi természet- és környezetvédelmi problémákat;
5. szöveggel, táblázattal és jelekkel adott információkat értelmez.

MEGISMERÉSI MÓDSZEREK

MEGFIGYELÉS, ÖSSZEHASONLÍTÁS, CSOPORTOSÍTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
2. felismeri az élőlényeken, élettelen dolgokon az érzékelhető tulajdonságokat;
3. összehasonlítja az élőlényeket és az élettelen anyagokat;
4. adott szempontok alapján képes élettelen anyagokat összehasonlítani, csoportosítani;
5. adott szempontok alapján képes élőlényeket összehasonlítani, csoportosítani;
6. megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;
7. figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);
8. a megfigyelésekhez, összehasonlításokhoz és csoportosításokhoz kapcsolódó ismereteit felidézi.

MÉRÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat;
2. algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becsült és mért eredményeit összehasonlítja;
3. a méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységet;
4. az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;
5. a mérésekhez kapcsolódó ismereteit felidézi;
6. a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.

KÍSÉRLETEZÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;
2. a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja;
3. a tanító által felvetett problémákkal kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
4. az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
5. a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;
6. figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például a természet változásai, időjárási elemek);
7. a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti;

8. a feladatvégzés során társaival együttműködik.

TÁJÉKOZÓDÁS AZ IDŐBEN

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset;
2. megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;
3. felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;
4. az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le;
5. figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése);
6. naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;
7. napirendet tervez és használ;
8. analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.

TÁJÉKOZÓDÁS A TÉRBEN

TÉRKÉPÉSZETI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset;
2. megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágítójakat;
3. irányokat ad meg viszonyítással;
4. megkülönböztet néhány térképajtát: domborzati, közigazgatási, turista, autós;
5. felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
6. a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;
7. tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel, az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
8. felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket, ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
9. felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit;
10. domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is;
2. térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
3. térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit.

ÉLŐ KÖRNYEZET

A NÖVÉNYEK ÉS AZ ÁLLATOK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
2. felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait, megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében;
3. növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;
4. felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait, megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében.

ÉLETKÖZÖSSÉGEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető, jellemző növények és állatok jellemzőit, a megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat;
2. ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit;
3. algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit, a megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat;
4. megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket;
5. konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;
6. felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
7. megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki;
8. felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
9. felismeri az egyes életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;
10. példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását, felismeri a természetvédelem jelentőségét;
11. egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében.

AZ EMBER SZERVEZETE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megnevezi az ember életszakaszait;
2. ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;
3. megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;
4. megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;
5. belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;
6. ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit, megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre;
2. tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;
3. felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához, egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);
4. elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság);
5. felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt.

ANYAGOK ÉS FOLYAMATOK

AZ ÉLŐLÉNYEK ÉS AZ ÉLETTELEN ANYAGOK TULAJDONSÁGAI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
2. adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
3. azonosítja az anyagok halmazállapotait, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;
4. egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;
5. megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét;
6. tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez, csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat;
7. megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében;
8. megnevezi az időjárás fő elemeit, időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
9. megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;
10. megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérletet végez

Ének-zene

1.-4. évfolyam

1. Alapelvek, célok

Az ének-zene tanításának célja, hogy a tanuló:

1. megszerezze az éneklést, a zenét az e tárgyban megismert művészeti alkotások befogadásán keresztül;
2. keresse, ismerje fel és becsülje meg a művészi értékeket;

3. zenei képességei fejlődjenek az éneklésen, a ritmikai- és hallásfejlesztésen keresztül, valamint sajátítsa el az ezeket támogató zeneelméleti alapismereteket;
4. érzelmi intelligenciája, képzelete és kreativitása fejlődjön, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességeire is;
5. komplex látásmódja kifejlődjön a zene társadalmi, történelmi és kulturális kontextusában történő megértésével;
6. erősítse nemzeti öntudatát a magyar népzene, a néphagyományok, a hazai tájegységek életének, szokásainak megismerésén keresztül;
7. elősegítse önállóságát és önkifejezését a társas és egyéni alkotóművészeti tevékenységek művelésén és a véleményformálás fejlesztésén keresztül;
8. megerősítse empátiáját a zenei tevékenységekben való közös együttműködéssel, egymás zenei produkciójának, véleményének, ízlésének tisztelettel való befogadásával.

Az ének-zene tanításának fő célja az alsó tagozaton az éneklés megszerettetése, a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzése, a zenei anyag örömteli, játékos formában történő feldolgozása énekléssel és mozgással, dramatizált előadással, a zene keltette gondolatok, érzelmek szóbeli és képi kifejezésével.

A ritmikai és hallásfejlesztés segítik a koordinációs képességek intenzív fejlődését. A relatív szolmizáció elsősorban az intonáció és a felismerő kottaolvasás fejlesztését támogatja. A zenei ismeretek hozzájárulnak a megtapasztalt élmények tudatosításához. A tantárgy tartalmában és módszertanában a közösségi jelleg jelen van az aktív órai tevékenységekben, gyermekjátékokban és a kóruséneklésben

A tanítási órák keretében az éneklési és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódva a tanuló különböző mozgásos játékokban vesz részt. Kiemelt szerepet kapnak a magyar gyermekjátékdalok és táncok, melyek elősegítik a nemzeti kultúra megismerését és megszeretését.

További cél, hogy a tanuló a környezetében fellelhető hétköznapi tárgyakat, természetben talált anyagokat, használati eszközöket, valamint az emberi testet hangszerként is használja, amivel kibontakoztathatja zenei kreativitását.

A tanuló képzeletének és komplex látásmódjának folyamatos fejlesztése céljából biztosítani kell számára a széles körű zenei tapasztalatszerzés lehetőségét.

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet, és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

2.Fő témakörök

1. Zeneművek, énekes anyag
2. Zeneművek, zenehallgatás
3. Zenei ismeretek, ritmikai fejlesztés
4. Hallásfejlesztés
5. Zenei írás, olvasás

3.Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra és a daloknak megfelelő tempóra;
2. ismer legalább 180 gyermekdalt, magyar népdalt;
3. a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor változatosan tudja használni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
4. hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
5. a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
6. fogalmi szinten megkülönbözteti az egyenletes lüktetést és a ritmust;
7. érzékeli és hangoztatja az egyenletes lüktetést, az ütemhangsúlyt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben;
8. felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;
9. felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat (szinkópa, nyújtott és éles ritmus), az egész értékű kottát, a pontozott fél értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel, valamint tájékozódik a 4/4-es és 3/4-es ütemben;
10. megkülönbözteti a páros és a páratlan lüktetést;
11. ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
12. érzékeli a hangok magasságának változásait, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
13. a tanár által énekelt dalokat belső hallással követi;
14. megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
15. ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat, kézjelről énekel;
16. a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja;
17. tanári segítséggel képes leírni és olvasni egyszerű ritmusokat, dallamfordulatokat;
18. érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható;
19. reprodukálja a tanult ritmusokat mozgással, testhangszerrel, valamint egyszerű ritmushangszerekkel.

Vizuális kultúra

1.-4. évfolyam

1.Alapelvek, célok

A vizuális kultúra tantárgy legfontosabb alapelve az aktív tanulói alkotómunkán alapuló gyakorlatközpontúság.

A vizuális nevelés – tantárgyi tanulási eredményeiben is jól megmutatkozó – alapelve továbbá, hogy az egyéni feladatmegoldás mellett megfelelő teret kap a csoportban megvalósított alkotó és befogadó tevékenység, hisz a csoportos feladatmegoldás segíti az önismeretet és önszabályozást, az önértékelést, továbbá a másokra való odafigyelést és elfogadást.

A tárgy tanítása akkor eredményes, ha a tanulók vizuális produktumot hoznak létre. Az eredményes fejlesztés a különböző nevelési-oktatási szakaszok életkori sajátosságainak ismeretében, változatos és játékos módszerek használatával érhető el.

A tantárgy gyakorlati tevékenységeinek megalapozásában fontos szerepe van a közvetlen, érzékszervi tapasztalatszerzésnek, a környezettel való közvetlen kapcsolatnak és a kéz finommotorikájának fejlesztése érdekében a minél gazdagabb anyag- és eszközhasználatnak.

Az alkotói képességek fejlesztése az alkotva befogadás elvét követi.

Az alkotó, vizuális önkifejező tevékenység a személyiségfejlesztés egyik legizgalmasabb és legeredményesebb eszköze. Az alkotás felszabadító ereje segíti az érzelmek felfedezését és tudatosítását. A vizuális produktum létrehozása során az elemző, értelmező, szintetizáló és újszerű megoldásokat kereső tevékenységek az összetett gondolkodási műveletek gyakorlását is lehetővé teszik.

Az alkotva befogadás elvének élményszerű alkalmazása segíti leginkább a sokrétű képességfejlesztés által megvalósuló személyiségfejlesztést.

A vizuális kultúra tantárgynak jelentős, el nem hanyagolható szerepe van a sokoldalú, kiegyensúlyozott személyiség fejlesztésében, kialakításában.

A tantárgy képességfejlesztő tulajdonságai jelennek meg a fejlesztési területeinek és témaköreinek meghatározásában is. A fejlesztési területek; a vizuális megfigyelés, leírás, emlékezet, belső képalkotás, elemzés, értelmezés, vizuális ábrázolás és kifejezés, közlés és kommunikáció, a kreativitás fejlesztése folyamatát figyelembe véve kerültek kijelölésre. A vizuális megismerés és kreatív produktum létrehozásának logikája mentén meghatározott szerkezeti egységekbe került az adott nevelési-oktatási szakasz elvárt tanulási eredményeinek részletes leírása.

A vizuális megismerés részeként értelmezett alkotó és befogadó tevékenységeket a tanterv keretrendszere nem különíti el. A tanulási eredmények megfogalmazása szempontjából azonban gyakran elkülönülnek az alkotó és befogadó tevékenységre vonatkozó követelmények.

A vizuális kultúra tanterv témakörei a tantárgy alapvető részterületeit, a képző- és vizuális művészetet, a vizuális kommunikációt, valamint a tárgy- és környezetkultúrát részletezik tovább. E részterületek jelzik a tantárgy legfontosabb tartalmait.

A vizuális kultúra jellemzően képességfejlesztő tantárgy, ebből következően a vizuális megismerés eszközként használható más tudományterületek, más tantárgyak tartalmainak feldolgozásához is.

A vizuális kultúra ismeretanyagának legjelentősebb részét a magyar és az egyetemes kultúrkincsből meríti.

A vizuális kultúra tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. értelmezze és átélje a körülöttünk lévő vizuális jelenségeket;
2. megismerje a mindennapi életben a vizuális kommunikáció szerepét;
3. ismerjen meg újabb kommunikációs formákat;
4. értelmezze a vizuális művészet kultúráközvetítésben elfoglalt helyét;
5. megismerje a kulturális örökség jelentőségét;
6. megismerje a magyar vizuális kultúra meghatározó alkotóit, alkotásait;
7. hazaszeretete és Magyarországhoz való érzelmi kötődése erősödjön a magyar kultúrkincs megismerése által;

8. ismerje a vizuálisan megjelenő nemzeti szimbólumokat;
9. megtanulja a tárgyi népművészet megismerésén keresztül a hagyományörzés jelentőségét;
10. megértse a társadalmi folyamatokat, kortárs jelenségeket és problémákat;
11. a tárgykultúra és az épített környezet megismerésén keresztül megértse a fenntartható fejlődés problémakörét;
12. fejlessze finommotorikáját gyakorlati tevékenységek által;
13. készség szinten használja a vizuális kultúrában alkalmazott alapvető anyagokat, eszközöket
14. kapjon lehetőséget az alkotó kísérletezéshez;
15. szerezzon gyakorlatot a kreatív feladatmegoldásban;
16. tanulja meg a megalapozott, önálló ítéletalkotást;
17. a művészet sajátos eszközeivel fejlődjön érzelmi élete, érzelmi intellektusa;
18. fejlessze az önkifejező képességét;
19. gyakorlatot szerezzon a társakkal, csoportban történő alkotásban, együttműködésben.

Az általános iskola alsó tagozatán a tantárgy legfontosabb feladata az örömteli alkotótevékenység és alkotókedv fenntartása, valamint a vizuális műveltség nyitott szemléletű megalapozása. Az élményalapú tanulás megvalósítása érdekében fontos a változatos, a tanulók érdeklődését felkeltő játékos, új technikákat és kifejezőmódokat kipróbáló alkotó feladatok gyakorlása, ugyanakkor elengedhetetlen az ismerkedés a vizuális kommunikáció eszközeivel, az adott korosztálynak címzett médiakörnyezettel, illetve a térszemlélet fejlesztése érdekében ebben a nevelési-oktatási szakaszban kiemelt szerepe van a tárgyak élményszerű használatának és az épített, tervezett környezet elemző vizsgálatának. A minél többféle alkotótechnika, köztük a különböző hagyományos kézműves technikák kipróbálása egyedülálló módon képes a kéz finommotoros fejlesztésére, amely ebben az iskolaszakaszban a leghatékonyabb. A változatos technikákkal megvalósuló tárgyalakotás, térben konstruálás, építés a térbeli gondolkodás fejlesztésének sajátos és mással nem pótolható eszköze.

A kéz finommotoros fejlesztését nem lehet megoldani digitális eszközökkel, azonban, miután mára az adott korosztály gyakorlott felhasználója a digitális környezetnek, már ebben az iskolaszakaszban fontos a vizuális kommunikáció pótolhatatlan szerepének tisztázása, és a tudatos felhasználás erősítése. Az alsó tagozat legfontosabb feladata az alapkészségek fejlesztése, amely összetett és komplex alkotó tevékenységben (például vizualitás, beszéd, mozgás, dramatikus tevékenység, zene) fokozottan eredményes, így tanulótervezés szempontjából ebben a nevelési-oktatási szakaszban különös jelentősége van a tantárgyi integrációs célok érvényesítésének.

2.Fő témakörök

1. Vizuális kifejezőeszközök
2. Síkbeli és térbeli alkotások
3. Vizuális információ
4. Médiahasználat
5. Álló- és mozgókép
6. Természetes és mesterséges környezet

3.Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. alkotó tevékenység közben bátran kísérletezik;
2. különböző eszközöket rendeltetésszerűen használ;
3. megérti és végrehajtja a feladatokat;
4. példák alapján különbséget tesz a hétköznapi és a művészi között;
5. gondolatait vizuálisan is érthetően megmagyarázza;
6. példák alapján azonosítja a médiafogyasztás mindennapi jelenségeit;
7. önálló döntéseket hoz a környezet alakításának szempontjából;
8. csoportban végzett feladatmegoldás során részt vállal a feladatmegoldásban, és figyelembe veszi társai álláspontját;
9. csoportban végzett feladatmegoldás közben képes érvelésre;
10. feladatmegoldás során betartja az előre ismerttetett szabályokat;
11. egyszerű, begyakorolt feladatokat önállóan is elvégez;
12. véleményét önállóan megfogalmazza.

MEGFIGYELÉS, VIZUÁLIS EMLÉKEZET

IRÁNYÍTOTT MEGFIGYELÉSEK TÁRGYÁNAK JELLEMZÉSE, LEÍRÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. érzékszervi tapasztalatokat pontosan megfogalmaz mérettel, formával, színnel, felülettel, illattal, hanggal, mozgással kapcsolatban.

MEGADOTT SZEMPONTOK SEGÍTSÉGÉVEL, IRÁNYÍTOTT MEGFIGYELÉSEK ALAPJÁN VIZUÁLIS MEGJELENÉSEK AZONOSÍTÁSA, RENDSZEREZÉSE, EMLÉKEZETBŐL IS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. közvetlen vizuális megfigyeléssel leolvasható egyszerű jellemzők alapján vizuális jelenségeket, képeket méret, irány, elhelyezkedés, mennyiség, szín szempontjából azonosít, kiválaszt, rendez, szövegesen pontosan leír és összehasonlítja;
2. látványt, vizuális jelenségeket, képeket viszonylagos pontossággal emlékezetből azonosít, kiválaszt, megnevez, különböző szempontok szerint rendez.

LÁTOTT DOLGOK EGYSZERŰ MEGJELENÍTÉSE KÜLÖNBÖZŐ ESZKÖZÖKKEL

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. vizuális jelenségeket, egyszerű látott képi elemeket különböző vizuális eszközökkel megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít.

BELSŐ KÉPALKOTÁS, KÉPZETEK

ELKÉPZELT DOLGOK ÖNÁLLÓ VIZUÁLIS MEGJELENÍTÉSE ÉS SZÖVEGES MAGYARÁZATA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
2. rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;

3. egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
4. elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret, díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza.

VIZUÁLIS ELEMZÉS, VIZUÁLIS ÉRTELMEZÉS

MEGADOTT SZEMPONTOK SEGÍTSÉGÉVEL VIZUÁLIS MEGJELENÉSEK, KÉPEK, MOZGÓKÉPEK ÉRTELMEZÉSE, ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
2. saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
3. képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;
4. képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja.

MEGJELENÍTÉS, ÁBRÁZOLÁS, KONSTRUÁLÁS

LÁTVÁNY VÁLTOZATOS MEGJELENÍTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
2. adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

ÖNÁLLÓAN VÁLASZTOTT ESZKÖZÖKKEL TÉRBELI FORMA, ÉPÍTMÉNY, TÁRGY TERVEZÉSE, LÉTREHOZÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
2. adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában.

ADOTT VAGY VÁLASZTOTT INSPIRÁCIÓFORRÁS ALAPJÁN MINTATERVEZÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

MAGYARÁZAT ÉRDEKÉBEN GONDOLATOK VIZUÁLIS BEMUTATÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában.

VIZUÁLIS KIFEJEZÉS

ÉRZELMEK, HANGULATOK AZONOSÍTÁSA ÉS MEGJELENÍTÉSE KÜLÖNBÖZŐ ESZKÖZÖKKEL

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti.

SAJÁT ÉLMÉNYEK MEGFOGALMAZÁSA ÉS VIZUÁLIS MEGJELENÍTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
2. valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátsszik, elmesél.

CÉLZOTT, DIREKT VIZUÁLIS KÖZLÉS

MEGADOTT SZEMPONTOK SEGÍTSÉGÉVEL VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓS ELEMEEK AZONOSÍTÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik.

CÉLZOTTAN KOMMUNIKÁCIÓS SZÁNDÉKÚ VIZUÁLIS KÖZLÉSEK ÉRTELMEZÉSE, MEGVITATÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
2. egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
3. pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
4. az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
5. azonosítja a gyerekeknek szóló vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket.

ADOTT CÉL ÉRDEKÉBEN EGYSZERŰ VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓS MEGJELENÉS LÉTREHOZÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
2. adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
3. saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
4. időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít.

KREATIVITÁS

ALKOTÓTEVÉKENYSÉG KÖZBEN SAJÁT ÖTLETEK BÁTOR HASZNÁLATA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
2. adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez;
3. különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Technika és tervezés

1.-4. évfolyam

1. Alapelvek, célok

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, a tanultak alkalmazása, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A tantárgy keretében végzett tevékenységek elősegítik, hogy a tanuló aktív szerepkörben tervezési és végrehajtási készségeket alakítson ki az életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldásához. A tanuló a tanulási folyamat során a közvetlen, mindennapi gyakorlati tevékenység végzése közben valódi anyagokból felhasználható produktumokat hoz létre, az életkorához illeszkedő, biztonságosan kezelhető szerszámok, eszközök segítségével.

A tantárgy felhasználja a közismereti tárgyak keretében már elsajátított ismeretek közül azokat, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja a megfelelő autonómia és nyitottság, a megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulóközpontú tanulásra ösztönöz. Az elsajátított tudás hozzájárul a mindennapi életben használható készségek kialakításához és elősegíti a munka világában történő alkalmazkodást.

A technika és tervezés tantárgy tanulásának célja, hogy a tanuló:

- alkalmazni tudja az előzetes tudását a mindennapi élet problémáinak megoldása során;
- alkotótevékenysége keretében elsajátítsa a produktum kivitelezése lépéssorának megtervezését, a terv alapján a tervhez illeszkedő kivitelező tevékenységek elvégzését, a szakszerű eszközhasználatot, az együttműködésre épülő munkakultúrát;
- ismerje az alapvető technikai folyamatokat;
- megismerje a különböző szakmacsoportok sajátosságait, ezzel támogatva a pályaorientációt, életpálya-tervezést.

A technika és tervezés tantárgy tanulásának célja, hogy a tanulóban kialakuljon:

- a gyakorlati tevékenységekhez szükséges minden készség és képesség;
- a pozitív alkotó magatartás;
- a komplex gyakorlati problémák megoldási készsége;
- a felelős, környezettudatos beállítottság és a kritikus fogyasztói magatartás.

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, a tanultak alkalmazása, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A tantárgy keretében végzett tevékenységek elősegítik, hogy a tanuló aktív szerepkörben tervezési és végrehajtási készségeket alakítson ki az életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldásához. A tanuló a tanulási folyamat során a közvetlen, mindennapi gyakorlati tevékenység végzése közben valódi anyagokból felhasználható produktumokat hoz létre, az életkorához illeszkedő, biztonságosan kezelhető szerszámok, eszközök segítségével.

A tantárgy felhasználja a közismereti tárgyak keretében már elsajátított ismeretek közül azokat, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja a megfelelő autonómia és nyitottság, a megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulóközpontú tanulásra ösztönöz. Az elsajátított tudás hozzájárul a mindennapi életben használható készségek kialakításához és elősegíti a munka világában történő alkalmazkodást.

A technika és tervezés tantárgy tanulásának célja, hogy a tanuló:

- alkalmazni tudja az előzetes tudását a mindennapi élet problémáinak megoldása során;
- alkotótevékenysége keretében elsajátítsa a produktum kivitelezése lépéssorának megtervezését, a terv alapján a tervhez illeszkedő kivitelező tevékenységek elvégzését, a szakszerű eszközhasználatot, az együttműködésre épülő munkakultúrát;
- ismerje az alapvető technikai folyamatokat;
- megismerje a különböző szakmacsoportok sajátosságait, ezzel támogatva a pályaorientációt, életpálya-tervezést.

A technika és tervezés tantárgy tanulásának célja, hogy a tanulóban kialakuljon:

- a gyakorlati tevékenységekhez szükséges minden készség és képesség;
- a pozitív alkotó magatartás;
- a komplex gyakorlati problémák megoldási készsége;
- a felelős, környezettudatos beállítottság és a kritikus fogysztói magatartás.

A technika és tervezés tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 1–4. évfolyamon

Az ember környezetet átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanuló számára, hiszen az óvodában naponta végezhetett ilyen jellegű tevékenységeket, az önellátás, önkiszolgálás, a tárgyalakítás, a kézműves és óvodakerti tevékenységek terén.

Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a gyakorlati feladatvégzést. A motiváció felkeltésére a tanuló aktív tanulási folyamatba történő bevonásával, játékba ágyazott minta- és modellkövetéssel, tapasztalatszerzéssel, felfedezéssel, az alkotó fantázia mozgósításával nyílik lehetőség. A tudás elsajátításának nagyobb egységekbe történő szerveződését nagymértékben segíti elő a környezeti tapasztalások eredményeként kialakult szokásrend, melynek kitüntetett eseményeit képezik a megelevenített néphagyományok, ünnepek, jeles napok.

Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztése, mely meghatározó segítséget jelenthet az íráskészség kialakításában. A tanórákon végzett tudatos, tervszerű átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok

megismerését, a megmunkálhatóság megtapasztalását, a tervező és technikai folyamatok alkalmazását, a feladatvégzés során keletkező maradványanyagok környezettudatos elhelyezését.

2.Fő témakörök

1. Anyagok a környezetünkben
2. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés
3. Otthon – család – életmód
4. Jeles napok, ünnepek
5. Közlekedés

3.Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. elkülöníti a természeti és mesterséges környezet jellemzőit;
2. felismeri, hogy tevékenységei során változtatni tud a közvetlen környezetén;
3. kitartó a munkavégzésben, szükség esetén segítséget kér, segítséget ad;
4. szöveg vagy rajz alapján épít, tárgyakat készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat, terveit megosztja;
5. munkafolyamatokat, technológiákat segítségével algoritmizál;
6. megadott szempontok mentén értékeli saját, a társak, a csoport munkáját, viszonyítja a kitűzött célokhoz;
7. alkotótevékenysége során megéli, megismeri a jeles napokat, ünnepeket, hagyományokat mint értékeket;

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. elkülöníti a természeti és mesterséges környezet jellemzőit;
2. felismeri, hogy tevékenységei során változtatni tud a közvetlen környezetén;
3. kitartó a munkavégzésben, szükség esetén segítséget kér, segítséget ad;
4. szöveg vagy rajz alapján épít, tárgyakat készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat, terveit megosztja;
5. munkafolyamatokat, technológiákat segítségével algoritmizál;
6. megadott szempontok mentén értékeli saját, a társak, a csoport munkáját, viszonyítja a kitűzött célokhoz;
7. alkotótevékenysége során megéli, megismeri a jeles napokat, ünnepeket, hagyományokat mint értékeket;
8. tevékenysége során munkatapasztalatot szerez, megéli az alkotás örömét, az egyéni és csapatsiker élményét;
9. felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét.

ALKOTÓTEVÉKENYSÉG

ANYAGOK VIZSGÁLATA ÉS KIVÁLASZTÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
2. alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

TÁRGYKÉSZÍTÉS, TERVEZÉS, KIVITELEZÉS, ÉRTÉKELÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
2. egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
3. alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
4. saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
5. értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében.

TECHNIKAI-PROBLÉMAMEGOLDÓ GONDOLKODÁS

AZ EMBERI TEVÉKENYSÉG KÖRNYEZETE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
2. rendet tart a környezetében;
3. törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
4. szelektíven gyűjti a hulladékot.

PROBLÉMA-MEGOLDÁSI STRATÉGIA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. rendelkezik az életkorának megfelelő szintű probléma-felismerési, probléma-megoldási képességgel.

ÉLETVITEL ÉLETVEZETÉS, FENNTARTHATÓSÁG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;
2. otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját.

FOGYASZTÓI, PÉNZÜGYI-GAZDÁLKODÁSI TUDATOSSÁG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
2. ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét.

KÖRNYEZET- ÉS EGÉSZSÉGTUDATOSSÁG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit;
2. ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat.

MUNKAKULTÚRA

MUNKAVÉGZÉSI SZOKÁSOK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
2. az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet.

FELKÉSZÜLÉS A MUNKA VILÁGÁRA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
2. felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
3. ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Digitális kultúra

3.-4. évfolyam

1. Alapelvek, célok

A digitális kultúra tantárgy célja olyan naprakész ismeretek és készségek átadása és kialakítása, amelyek a tanulót az információs társadalom sikeres és hasznos tagjává teszik. A digitális kultúra tantárgy fontos feladata, hogy a tanuló képes legyen a felmerülő problémákat a digitális környezet eszközeivel megoldani, igénybe tudja venni az információs társadalom, e-Világ szolgáltatásait, eleget tudjon tenni az állampolgári kötelességeinek. A digitális kultúra tantárgy tanulásának legalapvetőbb célja, hogy a tanuló:

1. megszerezze a digitális írástudás, a problémamegoldás és az információs technológia – mint a tantárgy három fő témakörének – ismereteit;
2. felkészüljön a digitális kompetenciák széles körű alkalmazására úgy, hogy arra a más tudásterületekhez tartozó tananyagok feldolgozásakor már építeni tudjon;
3. rendszerezni tudja a digitális eszközök más forrásokból származó tudáselemeit;
4. ismerje a digitális eszközök használatával járó veszélyek kezelését, az ellenük való védekezést;
5. fejlessze tudatos felhasználói attitűdjét mind az egyén, mind a közösség, mind a társadalom szintjén;
6. megtanulja a problémák digitális eszközökkel való megoldásának módjait, beleértve egy adott probléma megoldásához szükséges algoritmusok értelmezését, kiválasztását, módosítását, illetve létrehozását.

2. Fő témakörök

1. A digitális világ körülöttünk
2. A digitális eszközök használata
3. Alkotás digitális eszközökkel
4. Információszerzés az e-Világban
5. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen
6. A robotika és a kódolás alapjai

3. Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
2. megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;

3. társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában;
4. kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;
5. eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;
6. a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.

AZ INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA ISMERKEDÉS AZ INFORMATIKAI KÖRNYEZETTEL

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
2. megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
3. egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz.

GYERMEKEKNEK KÉSZÍTETT ALKALMAZÁSOK HASZNÁLATA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;
2. kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából;
3. a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan.

DIGITÁLIS ÍRÁSTUDÁS

RAJZOS DOKUMENTUMOK DIGITÁLIS LÉTREHOZÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot; személyes véleményét megfogalmazza;
2. grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
3. egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít.

ADATOK ÉRTELMEZÉSE, CSOPORTOSÍTÁSA, TÁROLÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
2. információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására.

PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL A PROBLÉMA MEGOLDÁSÁHOZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK ÉS ESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljuttatja, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
2. információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt;
3. egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

ALGORITMUSOK VIZSGÁLATA, ELŐÁLLÍTÁSA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
2. egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
3. feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki.

KÓDOLÁS, FOLYAMATOK IRÁNYÍTÁSA, A ROBOTIKA ALAPJAI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;
2. adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel;
3. alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.

INFORMÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK

ADATAINK VÉDELME, INTERNETBIZTONSÁG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. információkat keres az interneten, egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről;
2. kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;
3. tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban.

AZ INFORMÁCIÓS TECHNOLÓGIA ALKALMAZÁSA, DIGITÁLIS TANANYAGOK, OKTATÓJÁTEKOK HASZNÁLATA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
2. ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
3. közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban;
4. képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására;
5. ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

Testnevelés és egészségfejlesztés

1.-4. évfolyam

1. Alapelvek, célok

1. megismerje a mozgáshoz kapcsolódó helyes attitűdöket, a fizikailag aktív életmód élethosszig tartó jótékony hatásait;
2. megtanulja a testnevelés és egészségfejlesztés szakkifejezéseit, helyes terminológiáját;
3. mozgásműveltségét olyan szintre fejlessze, hogy alkalmassá váljon a hatékony mozgásos cselekvéstanulásra, az önálló testedzésre;
4. az alsó tagozat végére legalább egy úszásnemben megtanuljon úszni;
5. életkorának, testi adottságának megfelelően fejlessze motoros teljesítőképességét, váljon képessé saját motoros teljesítmény- és fittségi szintje tudatos befolyásolására, elfogulatlan értékelésére;
6. a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközeivel fejlessze önismeretét, érzelmi-akaratil készségeit és képességeit, alakítson ki szabálykövető magatartásmintákat;
7. fejlessze társas-érzelmi jóllétét, társas-közösségi kapcsolatait, stressztűrő és -kezelő képességét;
8. váljon képessé a baleseti források és az egészséget károsító, veszélyes szokások, tevékenységek értelmezésére

2. Fő témakörök

1. Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
2. Kúszások és mászások
3. Járások és futások
4. Szökdelések és ugrások
5. Dobások és ütések
6. Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
7. Labdás gyakorlatok
8. Testnevelési és népi játékok
9. Küzdőfeladatok és -játékok
10. Foglalkozások alternatív környezetben
11. Úszás

3. Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. életkorának és testi adottságának megfelelően fejlődött motoros teljesítőképessége a hozzá kapcsolódó ismeretekkel olyan mérvű, hogy képes a saját teljesítménye tudatos befolyásolására;
2. mozgáskultúrája olyan szintre fejlődött, hogy képes a hatékony mozgásos cselekvéstanulásra, testedzésre;
3. ismeri a testnevelés életkorához igazodó elméleti ismeretanyagát, szakkifejezéseit, helyes terminológiáját, érti azok szükségességét;
4. megismeri az elsősegélynyújtás jelentőségét, felismeri a baleseti és egészségkárosító veszélyforrásokat, képes azonnali segítséget kérni;

5. önismerete, érzelmi-akaratí készségei és képességei a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelően fejlődtek.

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezzi;
2. a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akaratí erőfeszítéseit;
3. a sportjátékok, a testnevelési és népi játékok művelése során egyaránt törekszik a szabályok betartására;
4. nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megfelelő motoros képességszinttel rendelkezík az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
2. olyan szintű relatív erővel rendelkezík, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését;
3. megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
2. mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;
3. futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi;
4. különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt;
5. az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat;
6. a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre;
7. a különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre;
8. a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezík;
9. a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
10. labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet;
11. a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
12. vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg;

13. ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
14. ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
15. az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik.

JÁTÉKOK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
2. játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
3. célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
4. játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
2. a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
3. a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
4. felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
2. ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
3. tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
4. tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
5. aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
6. a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
2. megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között;
3. a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is;
4. ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

5-8. ÉVFOLYAM

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOMBÓL

1.Célok

Alapvető cél a Kárpát-medencei magyarság által létrehozott nyelvi, irodalmi kultúra legkiemelkedőbb alkotásainak megismertetésével olyan műveltségstenderd kialakítása a tanulóknban, amely biztosítja a nemzeti kultúra generációkon átívelő megmaradását és fejlődését.

A magyar nyelv és irodalom tanításának kiemelt célja a harmonikus, sokoldalúan felkészült, olvasó, az anyanyelvüket tudatosan használó, biztos szövegértéssel, illetve szövegalkotási kompetenciával rendelkező tanulók képzése, akik a nyelv tudatos és reflektív alkalmazásával eredményesen kommunikálnak, írásban és szóban is képesek önmagukat pontosan, az adott helyzetnek, illetve műfajnak megfelelően kifejezni, képesek a kulturált viselkedésre, nyelvhasználatra. Nyelvi ismereteik és kompetenciáik lehetővé teszik a mérlegelő gondolkodást, az élethosszig tartó folyamatos tanulást, mely által boldogulnak a munka világában, tudnak önállóan és csapatban hatékonyan dolgozni. Nemzetünk kulturális hagyományait ismerik, értik és tisztelik, kötődnek azokhoz.

A magyar nyelv és irodalom tanításának további céljai:

1. A tanulók szövegértési és szövegalkotási képességeinek folyamatos fejlesztése. Ezáltal azonosítani és alkalmazni tudják a verbális és non-verbális kommunikáció jeleit, megértik mások véleményét, ki tudják fejezni a sajátjukat.
2. A tanulók nyelvi megnyilatkozásai megfeleljenek a magyar nyelvhelyesség, illetve helyesírás szabályainak.
3. A hagyományos és digitális szövegfeldolgozások révén fejlődjenek a tanulók íráskészsége, digitális kompetenciája, ismerjék meg a hagyományos és digitális információforrásokat, tanulják meg azok kritikus és etikus használatát.
4. A tanulók rendelkezzenek megfelelő retorikai ismeretekkel, tagolt, arányos szöveget tudjanak alkotni.

Ismerjék az érvek, a cáfolatok fajtáit, a nyelvek főbb típusait, az anyanyelvük eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, bizonyítékokat, a nyelvtörténetünk nagy korszakait és fontosabb nyelvemlékeinket. Érettségüknek megfelelő szinten tanulják meg nyelvünk földrajzi és társadalmi tagozódását, értsek meg, hogy a nyelv folyamatosan változó rendszer, és ezért a változásért felelősséggel tartoznak.

5. Tanulmányaik alatt ismerjék meg a magyar irodalom korszakait, alkotóit, irodalmunk történetét, az európai irodalom korszakváltást hozó nagy szakaszait, alkotásait. A magyar irodalom kiemelkedő jelentőségű műveit tanári irányítással, majd önállóan értelmezzék, elemezzék. Az irodalmi művek elemzése segíti az összetett gondolkodási műveletek kialakítását: elvonatkoztatás, jelentéssíkok elkülönítése, elemzés, szintetizálás.

6. Az irodalmi művek befogadása által fejlődjenek a tanulók szövegértése, szépérzéke, alakuljon ki az irodalomról szóló laikus szaknyelvük.

7. A könyv nélkül megtanulandó művek segítségével fejlődjenek a tanulók memóriája, előadókészsége.

A memorizálás tartós bevésést jelent, mely egyszerre gazdagítja ismereteiket és jelent bármikor előhívható tudást.

8. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak nemzetünk gondolkodástörténeti, művészeti hagyományának egy meghatározó szeletét ismertetik meg a tanulókkal. Ezért kiemelten fontos cél, hogy a tanulók számára ez felfedezés, intellektuális és emocionális élmény legyen, olyan hatás, mely gazdagítja műveltségüket, és bevonja őket kulturális örökségünkbe. Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze.

9. Cél továbbá, hogy az iskolai tanulmányok végére a már fiatal felnőttek készen álljanak ismereteik, műveltségük, elsajátított készségeik révén arra, hogy bekapcsolódjanak a munka világába, továbbtanuljanak, művelt, nemzetünk iránt elkötelezett emberekké váljanak. Olyan személyiségekké, akik tudatos kultúrabefogadók, műértők lesznek, képesek az értelmező gondolkodásra, az önreflexióra. A szépirodalmi és gyakorlati szövegek, drámajátékok, helyzetgyakorlatok segítenek a saját nézőpont kialakításában és más nézőpontok megértésében, a problémamegoldás fejlesztésében, valamint az empátia kialakításában. Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze. Az európai és azon belül a magyar kultúra nagy történeteinek, szövegeinek megismerése lehetővé teszi a közösség erkölcsi értékeinek átadását, valamint társadalmi, etikai, lélektani kérdések értelmezését.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

A magyar nyelv és irodalom tanulási terület két tantárgy összekapcsolásával jött létre. Nyelvi meghatározottságuk, tudományterületi összekapcsolódásuk, közös fejlesztési céljaik ellenére önálló diszciplínák, saját szerkezeti és tartalmi elemekkel. Mindkettő saját logikája mentén szerveződik, így a kerettantervben is külön jelennek meg, tananyagtartalmuk, fejlesztési területeik, tanulási eredményeik szerint.

A felső tagozatos tananyag szervesen kapcsolódik az alsó tagozatban elsajátítottakhoz, valamint a tanulók életkori sajátosságaihoz. A képzési szakasz első felében motívumokra épülő témakörök uralják a tananyagot. Ezek biztosítják a tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését.

A képzés második szakaszában a fő tananyagszervező elv a kronológia. Ennek célja, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom néhány nagy korszakát, művelődéstörténeti korszakát, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagtartalmaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is. Az irodalmi ismeretek elsősorban az olvasás öröméhez, a különféle befogadási, értelmezési stratégiákhoz, az irodalmi művek kontextusaihoz vezető utakat mutatják meg, ezzel előkészítve az irodalmi művek eszme-, stílus- és hatástörténeti, valamint történelmi nézőpontú értelmezését.

Az anyanyelvi ismeretek és készségek alapvetően a tanuló nyelvhasználatának fejlesztését szolgálják.

A tanórai és az iskolán kívüli tevékenységeket úgy kell megtervezni, hogy alkalmazkodjanak a tanuló társadalmi, kulturális és életkori sajátosságaihoz, és segítsék az adott esetben szükségessé váló differenciálást (felzárkóztatás, tehetséggondozás). Az iskolai munka során törekedni kell a módszertani sokszínűségekre, az aktív tanulói tevékenységekre épülő módszerek alkalmazására (gyűjtőmunka, projektek, kooperatív, együttműködésen alapuló változatos és ötletgazdag írásbeli és szóbeli feladatok).

A tantárgyak fejlesztési céljai csak úgy valósíthatók meg, ha a tanuló a magyar órák aktív alakítójává válik, és nem csupán passzív befogadóként vesz azon részt. A tanulói tevékenységekre és együttműködésre épülő módszerek erősítik a tanuló problémamegoldó képességét, és képessé teszik őt arra, hogy összekapcsolja a különböző forrásokból nyert sokféle információt.

Az 5–8. évfolyamon a tanítás célja az is, hogy megfelelően előkészítse a középiskolai tanulmányokat. A tervezéskor figyelembe kell venni a középiskolai felvételi vizsgák elvárásait, azaz a középiskolák ismert bemeneti követelményeit.

Az értékelési eljárások alkalmazásakor fontos a tanuló teljesítményének kiegyensúlyozott, szóban és írásban történő megítélése.

2. Fő témakörök az 5–8. Évfolyamon

MAGYAR NYELV

1. A kommunikáció alapjai
2. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban
3. Állandósult szókapcsolatok, közmondások, szóláshasonlatok, szállóigék
4. Helyesírás, nyelvhelyesség
5. A nyelvi szintek: hangok, szóelemek, szavak, szószerkezetek, mondat, szöveg
6. A szóalkotás módjai
7. Nyelvtörténet, nyelvrokonság; a legújabb kutatások eredményei
8. A magyar nyelv földrajzi, társadalmi változatai
9. A könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

IRODALOM

1. Család, otthon, nemzet – mese, monda, mítosz
2. Szülőföld, táj
3. Szeretet, hazaszeretet, szerelem
4. Hősök az irodalomban
5. A 19. századi magyar irodalom elbeszélő költeményei: Petőfi Sándor: János vitéz, Arany János: Toldi
6. Próza nagyepika: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk és Gárdonyi Géza: Egri csillagok
7. A kerettantervben ajánlottak alapján egy szabadon választott mese vagy ifjúsági regény a magyar irodalomból
8. A kerettantervben ajánlottak alapján egy szabadon választott ifjúsági regény a világirodalomból
9. Szabadon választott ifjúsági regény a magyar vagy a világirodalomból
10. Korok és portrék: szabadság, szerelem
11. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. században
12. A 20. századi történelem az irodalomban
13. Szórakoztató irodalom

3. Tanulási eredmények:

ANYANYELVI KULTÚRA, ANYANYELVI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. elkülöníti a nyelv szerkezeti egységeit, megnevezi a tanult elemeket;

2. ismeri a magyar hangrendszer főbb jellemzőit és a hangok kapcsolódási szabályait. Írásban helyesen jelöli;
3. funkciójuk alapján felismeri és megnevezi a szóelemeket és szófajokat;
4. a szövegben felismer és funkciójuk alapján azonosít alapvető és gyakori szószerkezeteket (alanyos, határozós, jelzős, tárgyas);
5. szerkezetük alapján megkülönbözteti az egyszerű és összetett mondatokat;
6. felismeri és elemzi a főbb szóelemek mondat- és szövegbeli szerepét, törekszik helyes alkalmazásukra;
7. megfigyeli és elemzi a mondat szórendjét, a szórendi változatok, valamint a környező szöveg kölcsönhatását;
8. érti és megnevezi a tanult nyelvi egységek szövegbeli szerepét;
9. felismeri és megnevezi a főbb szóalkotási módokat: szóösszetétel, szóképzés, néhány ritkább szóalkotási mód;
10. tanári irányítással, néhány szempont alapján összehasonlítja az anyanyelv és a tanult idegen nyelv sajátosságait;
11. megfigyeli, elkülöníti és funkciót társítva értelmezi a környezetében előforduló nyelvváltozatokat (nyelvjárások, csoportnyelvek, rétegnyelvek);
12. felismeri és megnevezi a nyelvi és nem nyelvi kommunikáció elemeit;
13. használja a digitális kommunikáció eszközeit, megnevezi azok főbb jellemző tulajdonságait;
14. megfigyeli és értelmezi a tömegkommunikáció társadalmat befolyásoló szerepét;
15. felismeri a kommunikáció főbb zavarait, alkalmaz korrekciós lehetőségeket;
16. alkalmazza az általa tanult nyelvi, nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismereteket;
17. ismeri és alkalmazza helyesírásunk alapelveit: kiejtés, szóelemzés, hagyomány, egyszerűsítés;
18. társai és saját munkájában a tanult formáktól eltérő, gyakran előforduló helyesírási hibákat felismeri és javítja;
19. etikusan és kritikusan használja a hagyományos papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat.

IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. elolvassa a kötelező olvasmányokat, és saját örömeire is olvas;
2. megérti az irodalmi mű szövegszerű és elvont jelentéseit;
3. a tanult fogalmakat használva beszámol a megismert műről;
4. megismeri és elkülöníti a műnemeket, illetve a műnemekhez tartozó főbb műfajokat, felismeri és megnevezi azok poétikai és retorikai jellemzőit;
5. összekapcsol irodalmi műveket különböző szempontok alapján (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök);
6. elkülöníti az irodalmi művek főbb szerkezeti egységeit;
7. összehasonlítja egy adott irodalmi művet annak adaptációival (film, festmény, stb.);
8. felismeri, és bemutatja egy adott műfaj főbb jellemzőit;
9. az irodalmi szövegek befogadása során felismer és értelmez néhány alapvető nyelvi-stilisztikai eszközt: szóképek, alakzatok stb.;
10. a megismert epikus művek cselekményét összefoglalja, fordulópontjait önállóan ismerteti;

11. elkülöníti és jellemzi a fő- és mellékszereplőket, megkülönbözteti a helyszíneket, az idősíkokat, azonosítja az előre- és visszautalásokat;
12. felismeri és a szövegből vett példával igazolja az elbeszélő és a szereplő nézőpontja közötti eltérést;
13. a szövegből vett idézetekkel támasztja alá, és saját szavaival fogalmazza meg a lírai szöveg hangulati jellemzőit, a befogadás során keletkezett érzéseit és gondolatait;
14. azonosítja a versben a lírai én különböző megszólalásait, és elkülöníti a mű szerkezeti egységeit;
15. felismeri a tanult alapvető rímképleteket (páros rím, keresztrím, bokorrím), és azonosítja az olvasott versek ritmikái, hangzásbeli hasonlóságait és különbségeit;
16. ismer és felismer néhány alapvető lírai műfajt;
17. szövegűen, értőn mondja el a memoriterként tanult lírai műveket;
18. drámai műveket olvas és értelmez, előadásokat, feldolgozásokat megnéz (pl.: mesedráma, vígjáték, ifjúsági regény adaptációja);
19. a nemzeti hagyomány szempontjából meghatározó néhány mű esetén bemutatja a szerzőhöz és a korszakhoz kapcsolódó legfőbb jellemzőket.

A. MŰISMERET

A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza a kerettantervben kötelezően és részletesen meghatározott műveket, illetve műrészleteket a B) pontban felsorolt szerzőktől.

A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza a kerettantervben kötelezően és részletesen meghatározott bibliai történeteket, görög mítoszokat, magyar mítoszokat, hősöket, mondákat.

A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza a kerettantervben felsoroltak közül választható magyar ifjúsági és meseregényt, illetve világirodalmi ifjúsági regényt.

B. ALKOTÓK

A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza az alábbi szerzők kerettantervben részletesen meghatározott egyes műveit:

Ady Endre, Áprily Lajos, Arany János, Babits Mihály; Balassi Bálint; Berzsenyi Dániel, Choli Daróczy József; Agatha Christie, Csokonai Vitéz Mihály, Csukás István, Daniel Defoe, Tonke Dragt, Dsida Jenő, Fazekas Mihály, Fekete István, Gárdonyi Géza, Herczeg Ferenc, Illyés Gyula, Janus Pannonius, Jókai Mór, József Attila, Juhász Gyula, Kányádi Sándor, Karinthy Frigyes; Kittenberger Kálmán, Kós Károly, Kosztolányi Dezső, Kölcsey Ferenc, , Lázár Ervin, Mándy Iván, Márai Sándor, Mikes Kelemen, Mikszáth Kálmán, Molière, Molnár Ferenc, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Nagy László, Nyirő József, George Orwell, Örkény István, Petőfi Sándor, Pilinszky János; Radnóti Miklós, Reményik Sándor, Antoine Saint-Exupéry, William Shakespeare, Sütő András, Szabó Lőrinc; Szabó Magda, Széchenyi Zsigmond, Tamási Áron, Tóth Árpád, Jules Verne, Vörösmarty Mihály, Wass Albert, Weöres Sándor, Zrínyi Miklós

A memoriterek és a kötelező olvasmányok (C, D) a közös irodalmi műveltség (kulturális kód) legfontosabb elemeit tartalmazzák.

C. MEMORITEREK

Ady Endre: Örízem a szemed; Arany János: Rege a csodaszarvasról (részletek); Családi kör (részletek); A walesi bárdok (részletek); Toldi részletek; Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem, A Reményhez; József Attila: Születésnapomra, Mama; Kányádi Sándor: Két nyárfa; Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg, Huszt, Emléklapra; Petőfi Sándor: János vitéz (részletek); Nemzeti dal, Szeptember végén, Szabadság, szerelem; Radnóti Miklós: Nem tudhatom; Reményik Sándor: Templom és iskola (részletek); Vörösmarty Mihály: Szózat; Weöres Sándor: Ó ha cinke volnék.

D. KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Arany János: Toldi; Gárdonyi Géza: Egri csillagok; Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa; Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák; A néhai bárány; Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig vagy Pillangó; Hét krajcár; Petőfi Sándor: János vitéz;

Shakespeare, William: Szentivánéji álom vagy Molière: A képzelt beteg; Szabó Magda: Abigél. Szabadon választható magyar ifjúsági vagy meseregény; szabadon választható világirodalmi ifjúsági regény.

SZÖVEGÉRTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megérti az életkorának megfelelő hallott és olvasott szövegeket;
2. kifejezően tudja olvasni és értelmezni az életkorának megfelelő különböző műfajú és megjelenésű szövegeket. A tanuló felismeri és a tanár segítségével értelmezi a számára ismeretlen kifejezéseket;
3. felismeri és szükség szerint a tanár segítségével értelmezi a szövegben számára ismeretlen kifejezéseket;
4. a lábjegyzetek, a digitális és nyomtatott szótárak használatával önállóan értelmezi az olvasott szöveget;
5. a pedagógus irányításával kiválasztja a rendelkezésre álló digitális forrásokból a megfelelő információkat;
6. különbséget tesz a jelentésszerkezetben a szó szerinti és metaforikus értelmezés között;
7. alkalmazza a különböző olvasási típusokat és szöveg-feldolgozási módszereket;
8. összekapcsolja ismereteit a szöveg tartalmával, és reflektál azok összefüggéseire;
9. az olvasott szövegeket szerkezeti egységekre tagolja;
10. szóbeli vagy képi módszerekkel megfogalmazza, megjeleníti a szöveg alapján kialakult érzéseit, gondolatait;
11. az életkorának megfelelő szöveg alapján jegyzetet, vázlatot készít;
12. a tanulási tevékenységében hagyományos és digitális forrásokat használ, ezt mérlegelő gondolkodással és etikusan teszi.

SZÖVEGALKOTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően beszél;
2. gondolatait, érzelmeit, véleményét a kommunikációs helyzetnek megfelelően, érvekkel alátámasztva fogalmazza meg, és mások véleményét is figyelembe veszi;
3. a tanult szövegeket szöveghűen és mások számára követhetően tolmácsolja;

4. az általa tanult hagyományos és digitális szövegtípusok megfelelő tartalmi és műfaji követelményeinek megfelelően alkot szövegeket;
5. a szövegalkotás során alkalmazza a tanult helyesírási és szerkesztési szabályokat, használja a hagyományos és a digitális helyesírási szabályzatot és szótárt;
6. az egyéni sajátosságaihoz mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkot szöveget;
7. tanári segítséggel kreatív szöveget alkot a megismert műhöz kapcsolódóan hagyományos és digitális formában;
8. egyszerű rímes és rímtelen verset alkot.

OLVASÓVÁ NEVELÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. életkorának megfelelő irodalmi szövegeket olvas;
2. érthetően, kifejezően és pontosan olvas;
3. egy általa elolvasott művet ajánl kortársainak;
4. a tanult szövegeket szövegghűen és mások számára követhetően tolmácsolja;
5. megfogalmazza vagy társaival együttműködve drámajátékban megjeleníti egy mű megismerése során szerzett tapasztalatait, élményeit.

MÉRLEGELŐ GONDOLKODÁS, VÉLEMÉNYALKOTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. személyes véleményt alakít ki a szövegek és művek által felvetett problémákról (pl. döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok), és véleményét indokolja;
2. megérti mások álláspontját, elfogadja azt, vagy a sajátja mellett érveket fogalmaz meg;
3. személyes tapasztalatait összeköti a művekben megismert konfliktusokkal, érzelmi állapotokkal;
4. a feladatvégzés során hatékony közös munkára, együttműködésre törekszik.

Az idegennyelv-oktatás

5-8. osztály

Az első idegen nyelv oktatása legkésőbb az általános iskola 4. évfolyamán kezdődik. Amennyiben az 1–3. évfolyam idegennyelv-oktatásában képzett pedagógus alkalmazása megoldható, és az iskola pedagógiai programja erre lehetőséget ad, az *első idegen nyelv* oktatása ezen évfolyamokon is megkezdhető. Az *első idegen nyelv* megválasztásakor biztosítani kell, hogy azt a felsőbb évfolyamokon is folyamatosan tanulhassák. A második idegen nyelv oktatása a 8. évfolyam után kezdődhet. A tanuló a középiskolai tanulmányai végére képes elérni a KER szerinti B2 szintet, de legalább a középszintű nyelvi érettségit (B1 szint) teljesíti. A gimnáziumban a második idegen nyelvre meghatározott órakeret egy részét a vonatkozó szabályozásnak megfelelően fel lehet használni az *első idegen nyelv* oktatására, az intézmény pedagógiai programjában rögzített keretek között. A középiskolákban második idegen nyelvként szabad választás szerint oktathatók a különböző nyelvek.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összefüggő tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve* és a *vizsgaszabályzatok* adnak eligazítást.

Idegen nyelv

A tudásalapú társadalomban a nyelvtudásnak kiemelt társadalmi, kulturális és gazdasági jelentősége van. A nevelési-oktatási rendszer feladata ezért az egyén fejlődésében is kulcsfontosságú nyelvtudás és ezáltal a személyes és a szakmai fejlődés tágabb terének biztosítása. Az idegennyelv-tanítás és -tanulás a nyelvtudás megszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását. Az idegen nyelvek ismerete hozzájárul továbbá az érdeklődő, tájékozott nyelvtanulói magatartás kialakításához, és fejleszti a nyelvet tanuló és nyelvet használó anyanyelvi kompetenciáit is. A nyelvtudás és a nyelvhasználat segítségével elért tudás erősítheti a saját nemzeti azonosságtudatot, valamint az európai közösséghez tartozás érzését. Az idegennyelv-tudás lehetővé teszi a társadalmi és tanulási célú mobilitást, valamint növeli az információhoz való hozzáférés lehetőségét, és csökkentheti az esélyhátrányokat. Az egyéni előnyök mellett a használható nyelvtudásnak számos társadalmi haszna is van. Az idegen nyelvek ismerete a tudásalapú társadalomban elengedhetetlen. Jelentős szerepe van a körülöttünk lévő világ múltjának, jelenének és jövőjének megismerésében, hozzájárul a tanuló jövőbeni munkavállalói kompetenciáinak sokrétű fejlesztéséhez.

A mai kor egyik fontos nyelv- és oktatáspolitikai célkitűzése az egyéni többnyelvűség fejlesztése, amelyhez nagymértékben hozzájárul az intézményes idegennyelv-oktatás. Fontos, hogy a tanított nyelvek ne különálló tantárgyakként jelenjenek meg, hanem a többnyelvűség kontextusában, azaz a nyelvtanárok építsenek a nyelvtanulók már korábban megszerzett nyelvi kompetenciáira, nyelvtanulási stratégiáira, valamint a nyelvek közötti hasonlóságokra. Ily módon lehetővé válhat az idegennyelv-oktatásban az integrált, nyelveken és kultúrákon átívelő szemlélet, elősegítve ezzel a nyelvi tudatosságot és előkészítve további idegen nyelvek későbbi elsajátítását.

Az idegen nyelvek tanítása során figyelembe kell venni a nyelvtanulók más tantárgyak tanulása során szerzett ismereteit, már meglévő anyanyelvi és idegen nyelvi tudását, valamint tanulási és nyelvtanulási stratégiáit. Ezek az egyes tantárgyak között átvihetők, megerősítve ezzel a tudásintegrációt, valamint a tantárgyakon átívelő komplex gondolkodás fejlesztését. Mind az élő, mind a klasszikus idegen nyelvek ismerete olyan tartalmakhoz nyitja meg az utat, amelyek más tanulási területek elmélyülését segítik, és a hatás a másik irányban is döntő fontosságú: az új, a tanulók számára motiváló célnyelvi tartalmak fejlesztik a nyelvtudást és előremozdítják a nyelvtanulást.

A sikerben fontos szerepet játszik az önálló nyelvtanulásra való tudatos felkészítés is. A hatékony és eredményes idegennyelv-tanításhoz és – tanuláshoz, az egyénre szabott oktatáshoz elengedhetetlen a 21. századi modern eszközök és tartalmak bevonása.

Az idegen nyelv tanulási terület két tantárgyat ölel fel: az élő és a klasszikus idegen nyelvet.

Élő idegen nyelv: Az *első idegen nyelv* oktatását 4. évfolyamon, a másodikat a 9. évfolyamon kell megkezdeni. A középiskolákban második idegen nyelvként szabad választás szerint oktathatók a klasszikus vagy az élő idegen nyelvek. Ha a gimnáziumban a felnőttoktatás munkarendjében folyik a nevelő-oktató tevékenység, a második idegen nyelv oktatása nem kötelező.

ÉLŐ IDEGEN NYELV

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A modern élő idegennyelv-oktatás elsődleges célkitűzése a nyelvtanulók nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. Ennek értelmében a nyelvtanuló képessé válik arra, hogy a nyelvet kommunikációs céljainak és igényeinek megfelelően valódi szituációkban tudja használni. A tevékenységközpontú élő idegennyelv-oktatás a tanuló-központúságot szem előtt tartva a tanulók számára életkorukkal, illetve érdeklődésükkel összhangban lévő helyzeteket teremt. A cél az, hogy a tanulók olyan valós, a gyakorlatban is alkalmazható nyelvtudást érjenek el intézményes keretek között, mely lehetővé teszi a felsőfokú intézményben való továbbtanulást, felhasználható ismeretszerzésre, szövekezősra, személys ees szakmai celjaik eleereeseere mind természetes, mind pedig digitális térben. Az idegennyelv-tanítás során a tanulók tehát olyan nyelvhasználók, akik azért tanulják az idegen nyelvet, hogy azt később személyes és választott szakmájukkal összefüggő helyzetekben alkalmazni tudják.

Az élő idegen nyelv ismerete által a tanulók megismerik és megértik az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabbá, megértőbbé, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válnak. Ez hozzájárul személyes és társas kompetenciájuk fejlődéséhez, amely mind az iskolában, mind magánéletükben segíti majd őket további nyelvtanulási és egyéb céljaik elérésében. A nyelvtanulás emellett hatékonyan fejleszti a tanulási és gondolkodási stratégiák beépülését a tanulók tanulási kompetenciájába, valamint jelentős szerepet játszik a tantárgyak közötti tudásintegrációban is. A tantárgyakon átívelő, interdiszciplináris szemlélet segítségével a tanulók az idegen nyelv tanulása során fel tudják használni a más tantárgyak keretében szerzett ismereteiket, valamint építhetnek nyelvtudásukra más tantárgyak tudásanyagának bővítése során.

A köznevelési intézményekben elsajátítható élő idegen nyelvek tanítása és tanulása során figyelembe kell venni, hogy az idegen nyelveket a tanulók nem kizárólag a nyelvórákon tanulják, hanem az iskolán kívüli, mindennapi tevékenységeiken keresztül is elsajátítanak nyelvi elemeket, önállóan vagy társaikkal együttműködve. Az önszabályozó, hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli tevékenységekre is építeni a nyelvtanításban, ezzel élővé és megfoghatóvá téve a nyelvtanulási célokat.

A célok megvalósításához szükséges a tanulók nyelvtanulási tapasztalatainak és igényeinek folyamatos feltárása, egyéni különbségeik megismerése, valamint a 21. századi, akár digitális eszközök és tartalmak beépítése a nyelvtanulás folyamatába. A hatékonyság és eredményesség érdekében feltétlenül szükséges a fejlesztési területek integrált megközelítése, beleértve a nyelvtani ismeretek életkornak és nyelvi szintnek megfelelő, funkcionális átadását. A kommunikációs lehetőségek növeléséhez javasolt a mindenkori csoportbontás megteremtése. Társadalmi szinten az élő idegen nyelvek használható tudása és az idegen nyelvi kommunikáció csökkenti az esélyhátrányokat, és növeli az információk egyenlő elérésének esélyét. Az élő idegen nyelvek mindezekén túl lehetőséget kínálnak a nemzetközi kapcsolatépítésre és a tanulási célú mobilitásra is.

Az élő idegen nyelv tanításának célja, hogy a tanuló:

1. a jelen és a jövő valós és életszerű igényeinek megfelelő, hagyományos és digitális csatornákon is alkalmazható nyelvtudást szerez intézményes keretek között legalább egy idegen nyelvből;
2. a nyelvi ismeretek felépítésén, valamint a nyelvi alapkészségeken túl elsajátít interkulturális, szociolingvisztikai és pragmatikai készségeket is, melyek segítségével nyelvi eszköztárát valódi kommunikációs helyzetekben hatékonyan és megfelelően tudja alkalmazni;
3. felhasználja az adott idegen nyelven szerzett tudást, a nyelvtanulás során megismert stratégiákat ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljai elérésére;
4. pozitívan viszonyul a nyelvekhez és a nyelvtanuláshoz;
5. megismeri és megérti az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabb, érdeklődőbb és tájékozottabb lesz;
6. célnyelven közvetíti hazája kulturális értékeit, a magyar nép történetének legfőbb állomásait;
7. elsajátít nyelvtanulási stratégiákat, és aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válik;
8. megérti, hogy mivel minden élő idegen nyelv folyamatosan változik, megszerzett ismereteit és használatukat folyamatosan fejlesztenie kell ahhoz, hogy megfeleljen a mindenkori kommunikáció során fellépő igényeknek;
9. eléri a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére pedig az A2 nyelvi szintet a tanult *első idegen nyelvből*;
10. középiskolai tanulmányai végére képes lehet elérni a KER szerinti B2 szintet, de legalább a középszintű nyelvi érettség (B1 szint) teljesíti;
11. a második (élő) idegen nyelvből a gimnázium végére eléri a KER A2 szintet.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az egyik fő cél a nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, valamint a valós nyelvi helyzetekben egyre inkább használható nyelvtudás fejlesztése. A korábbi tanulási szakaszban megalapozott önbizalom további erősítése, együttesen az újabb stratégiák elsajátításával és az alapkészségek integrált fejlődésével magabiztosabb nyelvhasználóvá teszi a tanulót. A nyelvórát egyre inkább a valódi nyelvi szituációkhoz közelítés, a nyelvtanulás és a nyelvhasználat lehetőségeinek bővülése kell, hogy jellemezze. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban tudatosan kell felépíteni a nyelvtanuló nyelvi ismereteit és képessé kell tenni őt a szövegek világában való eligazodásra, a következő szövegtípusokkal való találkozásra: gyermek- és ifjúsági irodalmi szövegek, a populáris kultúra szövegei, ismeretterjesztő és tényközlő, valamint személyes interakcióhoz, élményekhez, játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek. A reflexióra és önreflexióra építő tanulási és értékelési formákkal együtt ezek megfelelő alapot biztosítanak az önálló nyelvtanulóvá váláshoz.

A kommunikatív érték, a nyelvhasználói szerep megerősítése ebben a szakaszban kiemelkedő jelentőséggel bír. Az egyéni különbségek tovább erősödhetnek, ezért az eltérő nyelvi szinten lévő tanulók különbségeit fel kell tárni és a tartalmakat ennek figyelembevételével differenciáltan kell meghatározni. A segítő, biztató tanári magatartás, valamint a jó hangulatú, stresszmentes, motiváló tanulási környezet ebben az életkorban is nagyban hozzájárul a nyelvhasználat aktiválásához.

Az ajánlott témakörök és ezek elemei ebben a nevelési-oktatási szakaszban bővülnek, továbbá az adott témákat a célnyelvet tanulók egyre mélyebben és árnyaltabban dolgozzák fel. Ezeken az évfolyamokon tovább erősödik az az elvárás, hogy a hagyományos témakörök mellett hangsúlyt kapjanak az éppen aktuális témák, hírek, melyek tárgyalása tovább csökkenti a távolságot az osztálytermi és a valós nyelvhasználat között. A nyelvtanulási motiváció fenntartásához nagyban hozzájárulnak az életkornak megfelelő autentikus anyagok. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanulók igényeinek megfelelően kell folyamatosan tervezni és fejleszteni, fokozottan szem előtt tartva a 21. századi lehetőségeket, különös tekintettel az infokommunikációs eszközökre és a modern nyelvpedagógiai technológiákra.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban egy élő idegen nyelv tanulása kötelező, melyből a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére az A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás, és melynek tanulási eredményeit, követelményeit a Nat részletezi. A tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére ismer és tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak elmélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat, eszközöket és mobilalkalmazásokat használ, továbbá kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket, nyelvtudását kapcsolatépítésre használja személyes interakciókban.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Személyes témák és szituációk
2. Közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk
3. Közéleti témák és szituációk
4. Osztálytermi iskolai témák és szituációk
5. Kereszttantervi témák és szituációk

6. Interkulturális, országismereti témák
7. Aktuális témák
8. Célnyelvi vonatkozások
9. Szórakozás
10. Ismeretszerzés, tudásmegosztás
11. Gyermek-, ifjúsági irodalmi szövegek
12. Populáris kultúra szövegei
13. Ismeretterjesztő szövegek
14. Tényközlő szövegek
15. Személyes interakcióhoz, élményekhez kapcsolódó szövegek
16. Játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. szóban és írásban megold változatos kihívásokat igénylő feladatokat az élő idegen nyelven;
2. szóban és írásban létrehoz rövid szöveget, ismert nyelvi eszközökkel, a korának megfelelő szövegtípusokban;
3. értelmez korának és nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott célnyelvi szöveget az ismert témákban és szövegtípusokban;
4. a tanult nyelvi elemek és kommunikációs stratégiák segítségével írásbeli és szóbeli interakciót folytat, valamint közvetít az élő idegen nyelven;
5. kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat és a megszerzett szociolingvisztikai, pragmatikai és interkulturális jártasságát;
6. nyelvtudását egyre inkább képes fejleszteni tanórán kívüli helyzetekben is különböző eszközökkel és lehetőségekkel;
7. használ életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális alapú nyelvtanulási forrásokat és eszközöket;
8. alkalmazza nyelvtudását kommunikációra, közvetítésre, szórakozásra, ismeretszerzésre hagyományos és digitális csatornákon;
9. törekszik a célnyelvi normához illeszkedő kiejtés, beszédtempó és intonáció megközelítésére;
10. érti a nyelvtudás fontosságát, és motivációja a nyelvtanulásra tovább erősödik.

Matematika

5-8. osztály

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A *matematika* tanulásának legfontosabb célja, hogy a tanuló:

1. megismerje a *matematika* értékeit, hasznosságát, szépségét;
2. megismerje a *matematikai* gondolkodás természetét és a *matematika* alapvető sajátosságait;
3. fejlessze a szövegértését, a szövegalkotó és absztrakciós képességét a *matematika* nyelvének és szimbólumainak szóbeli és írásbeli alkalmazása során;
4. fejlessze a számolási készségét, a modellezési, a problémamegoldó és döntési képességét;

5. fejlessze a logikus, pontos, kreatív, mérlegelő, stratégiai és rendszerező gondolkodását;
6. alkalmazható tudásra tegyen szert.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

Az alapfokú képzés első, a *matematikai* alapkészségek kialakítását legfőbb célként megjelölő nevelési-oktatási szakaszát követően az 5–8. évfolyamon a *matematika* tanulása-tanítása során a tudástartalmak fokozatosan válnak egyre elvontabbá. A konkrét tárgyi tevékenységekből kiindulva a képi szemléltetések, ábrázolások mellett megjelennek a szimbolikus modellek. A tanuló a fogalmak, jelenségek elemzése útján eljut azok megértésen alapuló meghatározásához, a definíciók előkészítése során tulajdonságokat, sejtéseket fogalmaz meg, s kialakul a megoldást alátámasztó indoklás igénye. Felismeri a *matematika* kisebb egységeinek belső struktúráját.

A tanítás fő módszere továbbra is a felfedeztetés, a konkrét tevékenységből, játékból, hétköznapi szituációból fakadó indukció. A tanulási tevékenység és problémamegoldás során a tanulót ösztönözni kell egyszerű problémák felfedezésére, megfogalmazására és a mindennapi életből vett szöveges problémák *matematikai* szempontú értelmezésére. A tanuló konkrét helyzetek megoldására képi és szimbolikus modelleket, stratégiákat alkalmaz és alkot, ezáltal fejlődik problémamegoldó és problémaalkotó képessége.

A kombinatív képességek területén a lehetőségek strukturált felsorolásából fokozatosan kialakulnak a rendszerezést segítő konkrét eszközök, stratégiák alkalmazásának készségei.

Felső tagozatban az ismert számok köre bővül a törtekkel és a negatív számokkal úgy, hogy a tanuló ezekkel műveleteket tud végezni. A tanulás-tanítás egyik lényeges elvárása, hogy a különböző, szöveggel, számokkal megadott *matematikai* szituációk képi, majd szimbolikus modelljeinek bevezetése fokozatos legyen. A tanuló a megismert szimbólumokkal egyszerű műveleteket végez, ismeri ezek tulajdonságait.

Az 5–8. évfolyamon a természettudományi, a digitális technológiai és a gazdasági ismeretek tanulási-tanítási tartalmakban való megjelenése lehetővé teszi a *matematika* alkalmazhatóságának, hasznosságának bemutatását.

Fejlődnek a tanuló készségei a *matematikai* kommunikáció terén is. A *matematikai* kifejezéseket helyesen használja, a fogalmakat értelmezi, megmagyarázza, gyakorlati helyzetekben jól alkalmazza. Ismereteit összefoglalva prezentálni tudja.

A tanuló a közös munkában tevékenyen részt vesz. Eseti feladatokban és projektekben mások véleményét elfogadja, és ha különbözik a véleményük, igyekszik érvekkel meggyőzni társait. Az új fogalmak, magasabb szintű absztrakciót igénylő tudástartalmak bevezetésekor az egyéni adottságokhoz, ismeretekhez alkalmazkodó differenciálás biztosítja a megfelelő tempójú haladást annak a tanulónak, akinél ezek a lépések hosszabb időt, több szemléltetést igényelnek. Ezzel a lassabban haladó tanuló sem veszíti el érdeklődését és reményét a *matematika* megértése iránt.

A *matematikai* fejlesztő játékok és a számítógép, illetve más digitális eszközök mellett a tanuló megismerkedik olyan *matematikai* szoftverekkel, amelyek a *matematikai* tudást és a digitális kompetenciákat együtt fejlesztik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ellenőrzés, értékelés csak a tanult ismeretek alkalmazására terjed ki.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Gondolkodási módszerek – halmazok, *matematikai* logika
2. Gondolkodási módszerek – kombinatorika, gráfok
3. Aritmetika, algebra – természetes számok, számelmélet, egész számok, racionális számok, törtek

4. Aritmetika, algebra – arányosság, százalékszámítás
5. Aritmetika, algebra – hatvány, négyzetgyök
6. Aritmetika, algebra – betűs kifejezések, egyenletek
7. Függvények és sorozatok
8. Geometria – síkgeometria
9. Geometria – térgeometria
10. Statisztika és valószínűség

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. rendelkezik a *matematikai* problémamegoldáshoz szükséges eszközrendszerrel, melyet az adott problémának megfelelően tud alkalmazni;
2. felismeri a hétköznapi helyzetekben a *matematikai* vonatkozásokat, és ezek leírására megfelelő modellt használ;
3. megfogalmaz sejtéseket, és logikus érveléssel ellenőrzi azokat;
4. helyesen használja a *matematikai* jelöléseket írásban;
5. olvassa és érti az életkorának megfelelő *matematikai* tartalmú szövegeket;
6. tanulási módszerei változtatások: szóbeli közlés, írott szöveg és digitális csatornák útján egyaránt képes az ismeretek elsajátítására;
7. *matematikai* ismereteit össze tudja kapcsolni más tanulásterületeken szerzett tapasztalatokkal;
8. *matematikai* ismereteit alkalmazza a pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldásában.

Kémia 7-8. osztály

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A kémia olyan ismeretek, módszerek, eljárások összessége, amelyek ismerete és értő alkalmazása nélkül nem lenne fenntartható az életünk. A kémia által tervezett, fejlesztett molekulák, anyagok teremtik meg az alapját pl. az informatikai lehetőségeknek, épített környezetünk kialakításának, az emberi élet és annak minősége biztosításának. A kémia oktatása során hangsúlyozni kell az új, izgalmas, az emberi élet minőségét javító anyagok felfedezésének, kifejlesztésének célját, utalni kell az orvosi biológiai alkalmazásokra, az űrkutatásra, az elektronikus eszközökben felhasználható új anyagok kialakítására, hangsúlyozni kell a gyógyszerkutatás, a gyógyszeripar és a vegyipar szerepét.

Mély kémiai ismeretekre van szükség a gazdaság számos kiemelt fontosságú területén: például a vegyiparban, a gyógyszeriparban, az atomenergia-termelésben, az egészségügyben, a környezetvédelemben, a minőségbiztosításban vagy éppen a biotechnológiában.

A kémiai ismeretek az anyag tulajdonságaiban bekövetkező változásokhoz, illetve az ezen változásokat alapvetően meghatározó hatásokhoz kapcsolódnak (összetétel, szerkezet, energia, kémiai reakció). Alapvetően azok az elvek, törvények tartoznak ide, amelyek az anyag- és energia-megmaradással foglalkoznak, a változásokat kísérő atomszerkezethez köthető jelenségek leírását tartalmazzák. A kémia tárgyalásmódjára jellemző, hogy az összetétel és a szerkezet alapvetően meghatározza a tulajdonságokat, illetve az anyagok tulajdonságaiból következtethetünk a szerkezetre, esetleg az összetételre is. Az anyagot felépítő részecskék (atomok, ionok, molekulák) egymáshoz viszonyított elhelyezkedése (halmazszerkezet) és a közöttük kialakuló kölcsönhatások határozzák meg az anyagok jellemzőit.

A kémia tanulási-tanítási folyamatában alapvető szerepe van a tanuló számára releváns problémák, életszerű helyzetek során megjelenő kémiai vonatkozások megismerésének, amit a tanuló aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével célszerű elérni. Az élményszerű, a tanuló gondolkodásához, problémáihoz közel álló ún. kontextusalapú tananyag-feldolgozás – különösen a 7–8. évfolyamon – hatékonyabb, mivel az ismeretek rendszerezésével zárul.

A kémia az anyagok tulajdonságainak és változásainak feltárása és leírása mellett a változások mennyiségi viszonyaival is foglalkozik, ezért a kémia tanulása során az alapvető mennyiségekkel való ismerkedés is a tananyag részét képezi.

A kémia tananyaga mindenkire szól, nem csak azokhoz, akik vegyészek vagy természettudósok akarnak lenni. Szervesen kötődik a hétköznapi élethez és hangsúlyozottan élmény- és alkalmazásközpontú. Feltárja a kémia társadalmunkban és az egyén életében betöltött szerepét. Nem tartalmaz túlzottan sok, a tanulók számára csak nehezen megérthető és feldolgozható fogalmat, ismeretet. Az összefüggések megértésére és a természettudományos gondolkodásmód kialakítására fekteti a hangsúlyt. Hagy időt az elmélyült feldolgozásra, az esetleges megértési problémák megbeszélésére, tekintettel van az információfeldolgozás memóriakapacitására, a kognitív terhelésre. A részecske- és szimbólumszintű fogalmak nem túl korai bevezetése a tananyag megértését szolgálja. A képletek és egyenletek gyakoroltatása pont akkora hangsúlyt kap, hogy a tanuló a mindennapokban előforduló jelöléseket képes legyen értelmezni. Figyel a megfelelő nyelvhasználatra és a kommunikációra. Célja a fogalmi megértés, valódi problémamegoldást kínál, és nem az információk megtanítására törekszik. Az algoritmikus problémák helyett inkább nyílt végű és játékos feladatokat használ. Előnyben részesíti az életszerű kémiai problémák aktív tanulással, lehetőleg csoportmunkában történő feldolgozását.

Megfelelően használja a kémiai kísérleteket, melyeknek mindig világos a célja, és elsősorban a fogalmi megértést fejlesztik, és csak másodsorban a manuális készségeket. A felsőbb évfolyamokon hangsúlyozza a kísérleti problémamegoldás lépéseit, különös tekintettel a várható eredmény becslésére (hipotézisalkotásra). Az ellenőrzés során döntően a megértést, és nem a visszamondást, a gondolkodást, és nem a memorizálást méri.

A kémia tanítása is hozzájárul a Nat bevezetőjében megfogalmazott tanulási és nevelési célok eléréséhez.

A testi-lelki egészségre nevelést segíti elő a helyes táplálkozás, valamint a káros szenvedélyek kémiai alapjainak megismerése. Az önismeret és az együttműködő képesség fejlesztését szolgálják – többek között – azok a kooperatív tevékenységek, amelyekkel a kémia néhány anyagrészét dolgozzák fel a tanulók. A kémiai információk gyűjtése, rendszerbe foglalása és bemutatása fejleszti a kommunikációs kultúrát és a médiahasználatot. A kémiával kapcsolatos pályán dolgozó kutatók és mérnökök munkájának a megismerése hozzájárul a tudatos életpálya-tervezéshez. A híres magyar kémikusok és kémiai Nobel-díjasok bemutatása erősíti a tanulók nemzeti és európai azonosságtudatát, hazaszeretetét. Az emberiség néhány globális problémája (éghajlatváltozás, víz-, levegő- és talajszennyezés) kémiai vonatkozásának tárgyalása hozzájárul a tanulóknak a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettségének kialakításához és megerősítéséhez.

A kémia oktatása a 7. évfolyamon kezdődik. A 7–8. évfolyamon – a helyi tantervben szabályozott módon – önálló tárgyként vagy a természettudomány integrált tantárgy részeként, mint kémia modul is oktatható. Speciális esetben az integrált tanulásszervezésre a középiskolai szakaszban is lehetőség van.

A kémia tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. érdeklődését felkeltse a környezetben zajló fizikai és kémiai változások okai, magyarázata, komplexitása, elméleti háttére iránt;

2. ismerje a mindennapi életben előforduló alapvető vegyülettípusokat, legyen tisztában alapvető kémiai fogalmakkal, jelenségekkel és reakciókkal, legyen anyagismerete;
3. önálló ismeretszerzési, illetve összefüggés-felismerési készségei fejlődjenek a kísérletek, laboratóriumi vizsgálatok, nyomtatott vagy digitális információforrások önálló vagy csoportban történő elemzése révén, ami megalapozza az értő, önálló munkavégzés lehetőségét;
4. problémaorientált, elemző és mérlegelő gondolkodása alakuljon ki, ami nélkülözhetetlen az információs társadalomra jellemző hír- és információdömpingben történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállaláshoz;
5. tanulmányozza a természetben lejátszódó folyamatokat, valamint átgondolja a várható következményeket, cselekedni képes, a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartást alakítson ki, ezzel is hangsúlyozva, hogy az ember egyénként és egy nagyobb közösség részeként egyaránt felelős a természeti környezetéért, annak jövőbeni állapotáért, felismeri és megérti, hogy a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás az élhető jövő záloga;
6. a köznapi életben használt vegyi anyagok és az azokkal végzett felelősségteljes munka alapvető ismereteinek elsajátítása mellett tanulja meg a mindennapi életben hasznosítható kémiai ismereteket, és alakuljon ki benne az értő, felelős döntési képesség készsége.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői a 7–8. évfolyamon

A kémia oktatása a 7. évfolyamon kezdődik. A 7–8. évfolyamon – a helyi tantervben szabályozott módon – önálló tárgyként vagy a természettudomány integrált tantárgy részeként, mint kémia modul is oktatható.

Az általános iskolai kémiai ismeretek tanításának célja egyrészt a természettudományok iránti érdeklődés felkeltése, a természettudományos szemléletmód kialakításának megkezdése, valamint a kémia a társadalom és az egyén életében betöltött szerepének bemutatása. E célokat a tanuló számára releváns problémák, életszerű helyzetek kémiai vonatkozásainak tárgyalásával, a tanuló aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével kell elérni. Az érdeklődés felkeltése és fenntartása érdekében célszerű a kémia tanítását, valamint az egyes témakörök tárgyalását is a tanuló számára érdekes problémák, kísérletek tanulmányozásával és megbeszélésével kezdeni.

Ebben a szakaszban kezdődik el a részecskeszemlélet kialakítása, a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naív elméletek ütköztetése is. Kiemelt figyelmet kell szentelni a tanuló gondolkodásának megismerésére, a fogalmi megértési problémák feltárására, a metafogalmi tudás kialakítására.

A kémiatanítás ezen szakaszának fő célja a környezetünkben található legfontosabb anyagok, folyamatok és jelenségek megismerése. Olyan ismeretek és kompetenciák biztosítása, amelyek segítik a tanulók mindennapi életét, ugyanakkor biztosítják a természettudományos gondolkodás továbbfejlesztésének és a továbbtanulásnak a lehetőségét is.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

A javasolt kontextusalapú tananyag-felépítés nagyfokú rugalmasságot tesz lehetővé. Így a kémiai ismeretek feldolgozása mind diszciplináris, mind integrált oktatás formájában megvalósítható.

1. A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig
2. Az anyagi halmazok
3. Atomok, molekulák, ionok
4. Kémiai reakciók
5. Kémia a természetben

6. Kémia a mindennapokban

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tanári segítséggel vagy csoportban el tud végezni egyszerű kémiai kísérleteket, és precízen meg tudja figyelni és lejegyezni a tapasztalatait;
2. alkalmazza a természettudományos problémamegoldás lépéseit egyszerű kémiai problémák megoldásában;
3. képes analógiás és mérlegelő gondolkodásra kémiai kontextusban;
4. tudja használni az internetet kémiai információk keresésére, képes számítógépes prezentáció formájában kémiával kapcsolatos eredmények, információk bemutatására, megosztására;
5. képes mobiltelefon, táblagép segítségével a vizsgálatait fénykép, illetve videófelvétel formájában dokumentálni;
6. tudja használni a részecskemodellt az anyagok tulajdonságainak értelmezésére;
7. ismeri a kémiának az egyén és a társadalom életében betöltött szerepét, ezt konkrét példákkal tudja alátámasztani;
8. tisztában van a háztartásban leggyakrabban előforduló anyagok felhasználásának előnyeivel és veszélyeivel, a biztonságos vegyszerhasználat szabályaival;
9. ismeri az alapvető laboratóriumi vegyszereket, azok tulajdonságait és felhasználását;
10. ismeri a környezetében végbemenő alapvető folyamatok tudományos hátterét.

Történelem és állampolgári ismeretek

5-8. osztály

1. ALAPELVEK, CÉLOK

Az iskolai *történelemtanulás* alapját a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történetek, tények, személyek, események, folyamatok és jelenségek megismerése adja. A történelmi ismeretek egyfelől megalapozzák a történelmi műveltséget, amely a tanulót hozzásegíti nemzeti identitása erősítéséhez, valamint ahhoz, hogy azonosulni tudjon kultúránk alapértékeivel. Másfelől a *történelem* ismerete alapvető feltétele annak is, hogy a tanulóban kialakuljon a *történelemről*, illetve a társadalmi kérdésekről való árnyalt gondolkodás és kommunikáció képessége. A *történelemtanulás* során a tanuló különböző tevékenységeket, műveleteket végez, így elsajátítja azokat a kompetenciákat, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy megértse a múlt és a jelen társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális jelenségeit.

A *történelem* természete szerint értelmező jellegű, a tényekről alkotott különböző vélemények szükségszerűen vitákat eredményeznek. A *történelemtanulás* során ezek a viták arra ösztönzik a tanulót, hogy elgondolkodjon az emberi értékekről, illetve az élet alapvető dilemmáit megjelenítő olyan fogalmakról, mint például az igazságosság, hűség, hatékonyság, empátia és felelősség. A viták úgy szolgálhatják a *történelemtanulást*, ha a tanulóban világossá válik a történelmi tény és interpretáció közötti különbség, illetve ha megerősödnek benne társadalmunk és európai, zsidó-keresztény gyökerű civilizációnk alapértékei.

A *történelemtanítás* egyik irányítóelve, hogy a magyar *történelmet* kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes *történelmet* szívszerűen tárgyalja. A *történelem* tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll. Ez a témák arányán, az egyes témák részletezettségén túl abban is megmutatkozik, hogy több általános európai jelenség is

konkrét magyar példákon keresztül kerül bemutatásra. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat.

A *történelemtanuláshoz* kapcsolódnak a tantervi tartalmakon és a tanórai munkán kívül a nemzeti ünnepek és emlénapok is, amelyek iskolai megrendezése segíti a sorsfordító események felidézését, a kollektív emlékezetben való rögzítését, az emlékezetkultúra kialakítását és ápolását.

A tanulási folyamat hatékonyságát elősegítik az egyéni és társas tanulás változatos módszerei és formái, melyek az együttműködés közösségi élményének a megélését eredményezik. Az iskolai *történelemtanítás* akkor tudja elérni a céljait, ha a régmúlt és közelmúlt megismerése változatos, a tantárgy sajátosságaiból adódó módszerekkel történik, miközben törekszik az élményszerűsége. Az egyes témák és módszerek kiválasztása során fontos szempont a tanuló érdeklődésének felkeltése és fenntartása. Az iskolai *történelemtanulás* ez által olyan örömforrás lehet, amely arra ösztönzi a tanulót, hogy az iskolából kilépve is megmaradjon benne a *történelem*, illetve a közélet iránti érdeklődés.

A *történelemtanulás* célja, hogy a tanuló:

1. alapvető ismereteket szerezzen a magyarság, a magyar nemzet és Magyarország, az európai civilizáció, valamint az emberiség múltjáról;
2. a megszerzett ismeretek által erős, határozott magyar identitással rendelkezzen, és így a magyarságot egyszerre tekintse a *történelem* során kialakult emberi közösségnek, valamint természetes vonatkoztatási pontnak;
3. elsajátítsa a közös kulturális kód leglényegesebb elemeit (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások);
4. képes legyen a múlt és a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól és jelenségeiről árnyalt, megalapozott véleményt alkotni, illetve ezek alakításában cselekvően részt vállalni;
5. ismerje a demokratikus államszervezet működését, a jogállamiság elveit, az emberi jogokat, és legyen tisztában állampolgári jogaival és kötelességeivel;
6. képes legyen a társadalmi viszonyok és folyamatok értelmezésére;
7. ismerje a piacgazdaság működésének elveit, előnyeit és hátrányait, lehetőségeit, valamint veszélyeit, és ismereteit alkalmazni tudja saját döntései meghozatala során.

A *történelemtanulás* célja továbbá, hogy a tanulóban:

1. kialakuljon a magyar nemzet és az emberiség története során megnyilvánuló kiemelkedő emberi teljesítmények iránti tisztelet, a történelmi tragédiák áldozatainak szenvedése iránti együttérzés és méltó megemlékezés igénye;
2. kialakuljon az európai civilizációs identitás is, amely az antikvitás, a zsidó-keresztény kultúra, valamint a polgári jogrend alapértékeire épül;
3. kialakuljon a demokratikus elkötelezettség, amely alapvető értéknek tartja a többségi döntéshozatalt, az emberi jogokat, valamint az állampolgári jogokat és kötelességeket;
4. kialakuljon a társadalmi felelősség, szolidaritás és normakövetés, amely alapvető értéknek tartja a közösség iránti elköteleződést, valamint az egyéni választási lehetőségeket;
5. kialakuljon az egyéni kezdeményezőkészség és felelősségvállalás, amely egyszerre tartja alapvető értéknek a szabadságot és a felelősséget, valamint a közösség számára a fenntarthatóság, az élhető élet biztosítását.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

A tantárgy sajátosságából következően jellemző a kronológiai rendezőelv, de ez a tanulás-tanítás egyes szakaszaiban nem élvez kizárólagosságot. A magyar *történelmet* jellemzően kontinuitásában, az egyetemes *történelmet* szígeszerűen, csak a legjelentősebb, illetve a nemzeti *történelemre* hatást gyakorló eseményeken keresztül láttatja.

A *történelemtanulás* ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulónak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emléknapok nyomán keletkező tudására.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően az 5–6. évfolyamon konkrét élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése, azaz a történettanításon alapuló *történelemtanítás* jellemző, amely a történelmi tudatosság és szemlélet kialakítását alapozza meg. A tantervi témák nagyobb részét történeti korok szerint beágyazott életmód-történeti és portré típusú témakörök adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét, ám tipikus település mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. Utóbbiak a magyar *történelem* néhány kiemelkedő személyiségének életét, munkásságát és történelmi jelentőségét dolgozzák fel. A tanítási folyamatban az egyetemes és a magyar *történelem* integráltan jelenik meg. Az egyetemes *történelem* általánosan jellemző jelenségei, folyamatai elsősorban magyar példákon keresztül kerülnek bemutatásra. Az életmódtörténetet és a történelmi portrékat olyan témák egészítik ki, amelyek a mondák és legendák világát, a kereszténységet, illetve egy-egy korszak hadviselését és világgépét dolgozzák fel.

A 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása és az ok-okozati összefüggések jobb megértése jellemző, s ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történeti témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy az általános jelenségeket a magyar *történelem* példáin keresztül mutatjuk be. Az eseménytörténetet a tanítási időszak végén egy tematikus egység (*Együttélés a Kárpát-medencében*), illetve több szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszsmetszeti jellegűek: a demokrácia, demográfia, a valamint egyes kiemelt régiók történetét tekintik át kezdetektől napjainkig, valamint külön témakörként szerepel a *Mérlegen a magyar történelem*, amely hazánk múltjának közös értékelésére ad lehetőséget. Ezen témakörök legfőbb célja a négy év alatt tanultak áttekintése mellett a bennük szereplő témáknak magasabb szintű, szintetizáló értelmezése.

Az általános iskolai *történelemtanulásban* a történetmesélés, a képszerűség és a tevékenység-központú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Mind az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, mind a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék, mind pedig az egyéb témák tárgyalásakor a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolható élményeken keresztül vezet az út. Ugyanakkor a történetmesélésen keresztül fejlődik a tanulónak a *történelemtanuláshoz* elengedhetetlen elbeszélő képessége, narratív kompetenciája is.

A Nat tanévenként legfeljebb 20 téma feldolgozását írja elő. Egy-egy téma feldolgozásához minimálisan 2–6 tanóra szükséges, ami általában a rendelkezésre álló időkeret kb. 80%-át veszi igénybe. Miközben az éves időkeret a korábbi tantervekhez képest nem változott, a kötelező témák a korábbinál kevesebb ismeretet ölelnek fel. Mindez időt és alkalmat ad a tevékenységalapú tanulásra, az ismeretek alkalmazására, a tanulási eredményekben megfogalmazott kompetenciák fejlesztésére, valamint a tanár által leghatékonyabbnak tartott tanulási technikák alkalmazására. Az évfolyamonkénti fennmaradó szabad órakeretet a tanár a kerettantervvel és a helyi tantervvel összhangban szabadon használhatja fel a helyi tantervben szereplő helytörténeti vagy egyéb téma tanítására, speciális órák szervezésére, illetve más tantárgyakkal együttműködve közös projektek megvalósítására. A szabad órakeret

felhasználása alapvetően a készségek és képességek fejlesztését, az élményközpontú tanulás erősítését szolgálja.

A helyi tanterv alapján a tanár a kerettantervből évente két témát mélységelvű feldolgozásra jelöl ki, amelyre több idő, a javasolt időkereten felül összesen további 6–10 óra tervezhető. A mélységelvű témákra tervezett órák legalább 70%-a a magyar *történelem*hez kapcsolódó téma feldolgozására használható. A mélységelvű tanítás lehetőséget ad az adott téma részletesebb ismeretekkel, többféle megközelítési móddal és tevékenységgel történő feldolgozására.

A *történelemtanítás* során a múlt megismertetése mellett nagy hangsúlyt kap a *történelem* értelmezése, a differenciált történelmi gondolkodás megalapozása, amelyben meghatározó a tartalmi és értelmező kulcsfogalmak adaptív használata. Az értelmező kulcsfogalmak értő használata segíti a tanulókat az összefüggések feltárásában és megértésében, ezáltal gyakorlottá válnak magasabb szintű gondolati műveletek (analízis, szintézis, értékelés) végrehajtásában. A tartalmi kulcsfogalmak olyan fogalmi eszközkészletet alkotnak, amelynek belső tartalmi elemei a *történelemtanulás* során folyamatosan bővülnek. Tudatos használatuk elősegíti a történelmi ismeretek rendszerezését, felidézését és alkalmazását. Az értelmező és tartalmi kulcsfogalmak megértése és elsajátítása a *történelemtanulás* egész idején át tartó folyamat, amely különböző kontextusokban való használatuk során valósul meg. Az 5–8. évfolyamokban ennek megalapozása történik.

A tanuló az 5-8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalmak:

1. politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduradalom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
2. társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, réteg, nemzet, népcsoport, életmód;
3. gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
4. eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Személyes *történelem*: körülöttem a *történelem*; címer, zászló, pecsét, az idő mérése.
2. Fejezetek az ókor történetéből: az ókori Egyiptom világa; az ókori Hellász öröksége; az ókori Róma öröksége; a görög-római hadviselés; képek a népvándorlás korából.
3. A kereszténység: az Ószövetség népe; Jézus élete, tanításai és a kereszténység.
4. A középkor világai: élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával; élet a kolostorban – egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával; élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával; a keresztes lovagok világa.
5. Képek és portrék az Árpád-kor történetéből: történetek a magyarok eredetéről; honfoglalás és kalandozások; Szent István és a magyar állam; Árpád-házi királyportrék; Árpád-kori szentek; Árpád-kori győztes harcok és csaták; Magyarország koronázási jelvényei.
6. Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából: magyar királyportrék a 14–15. századból; Hunyadi János, a törökverő; Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó.
7. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések; korai kapitalizmus; a vallási megújulás; az új világkép kialakulása.
8. Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből: a török háborúk hősei; Bocskai, Bethlen és Zrínyi; II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca; Mária Terézia.
9. Élet a kora újkori Magyarországon: élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával; élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával.
10. Forradalmak kora: ipari forradalom; társadalmi-politikai forradalom.

11. A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora: a reformkor; a forradalom; képek a szabadságharc történetéből; a kiegyezés.
12. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora; politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus.
13. A dualizmus kora: felzárkózás Európához; a modernizálódó Magyarország; a millenniumi Magyarország.
14. Az első világháború és következményei: az első világháború, Magyarország a háborúban; Magyarország 1918–1919-ben; a trianoni békediktátum.
15. Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország.
16. A Horthy-korszak: a politika irányai; gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés.
17. A második világháború: háború földön, tengeren és levegőben; Magyarország a világháború idején; a háború borzalmai; a holokauszt.
18. A megosztott világ: a hidegháború; a Nyugat.
19. Magyarország szovjetizálása: a kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon; a Rákosi-diktatúra; deportálások „békeidőben”.
20. A forradalomtól az ezredfordulóig: az 1956-os forradalom és szabadságharc; a kádári diktatúra; élet a Kádár-rendszerben; a rendszerváltoztatás; Magyarország a rendszerváltoztatás után.
21. Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.
22. Népesedés és társadalom: a hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak.
23. A demokratikus állam: a modern demokrácia gyökerei; a modern magyar állam.
24. Régiók története: Magyarország és az Európai Unió; Közép-Európa; az Amerikai Egyesült Államok; India; Kína; a Közel-Kelet.
25. Mérlegen a magyar *történelem*: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. alapvető ismeretekkel rendelkezik a magyar nemzet, Magyarország és az európai civilizáció és Földünk legfontosabb régióinak múltjáról és jelenéről;
2. képes a múlt és jelen alapvető társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól, jelenségeiről véleményt alkotni;
3. megérti, hogy minden történelmi eseménynek és folyamatnak okai és következményei vannak;
4. ismeri a közös magyar nemzeti, az európai, valamint az egyetemes emberi civilizáció kulturális örökségének, kódrendszerének legalapvetőbb elemeit;
5. különbséget tud tenni a múltról szóló fiktív történetek és a történelmi tények között;
6. megérti és méltányolja, hogy a múlt viszonyai, az emberek gondolkodása, értékítélete eltért a maitól;
7. alapvető ismereteket szerez a demokratikus államszervezetről, a társadalmi együttműködés szabályairól és a piacgazdaságról.

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanulóban:

1. kialakul a múlt iránti érdeklődés;
2. megerősödik benne a nemzeti identitás és hazaszeretet érzése; büszke népe múltjára, ápolja hagyományait, és méltón emlékezik meg hazája nagyjairól;
3. kialakulnak az európai civilizációs identitás alapelemei;

4. kialakulnak a társadalmi felelősség és normakövetés, az egyéni kezdeményezőkézség és a hazája, közösségei és embertársai iránti felelősségvállalás, az aktív állampolgárság, valamint a demokratikus elkötelezettség alapelemei.

Etika / hit- és erkölcstan

5-8. osztály

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A tantárgy középpontjában az erkölcsi nevelés áll, amely a tanuló erkölcsi érzékének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztését jelenti. A tanulás folyamán az erkölcsi kategóriák jelentéstartalmának folyamatos gazdagítása, szükség esetén újraértelmezése, élethelyzetekre vonatkoztatása, valamint az ezekből következő etikai kérdések felvetése történik. A tananyag alapvető értékeit közvetíti: a segítség, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség, igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készíteti.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében hatékonyabbá és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé teszik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

A tantárgy – jellegénél fogva – elsősorban a személyes és társas képességeket, illetve a tudatos társadalmi részvételt és felelősségvállalást fejleszti. Fő feladata olyan ismeretek és értékek közvetítése, valamint kompetenciák elsajátíttatása, amelyek hozzásegítik a tanulót, hogy tájékozott, aktív és elkötelezett állampolgárrá, kisebb és nagyobb közösségeinek felelős tagjává váljék.

Az etika tanulása során a tanuló megismerkedik a magyar, az európai és a világtörténelem etikailag is fontos eseményeivel, jelenségeivel, folyamataival és szereplőivel. Ez jelentős mértékben elősegíti, hogy a tanuló megismerje és elsajátítsa azt a kulturális kódrendszert, amely lehetővé teszi számára identitása, valamint a magyar nemzet és a keresztény, keresztyén normarendszeren alapuló európai civilizáció iránti elkötelezettsége kialakítását és megerősítését.

A tantárgy tanulása folyamán a tanuló számos olyan történettel, konfliktussal, dilemmával, emberi magatartással és sorssal találkozik és foglalkozik, amely nemcsak tájékozottsága, életismerete és gondolkodási képessége kibontakozásához járul hozzá, hanem erkölcsi és érzelmi fejlődését is szolgálja.

Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld tiszteletét alapozzák meg. Segíti az egyéni, családi, közösségi, nemzeti, nemzetiségi identitástudat és történeti tudat kialakítását.

Tudatosítja a tanulóban, hogy elsősorban nemzete saját hagyományainak, értékeinek megismerése, elsajátítása és gyakorlása mellett válhat nyitottá a velünk élő nemzetiségek, vallási közösségek, a szomszéd és a rokon népek, valamint a világ többi népének kultúrája, az egyetemes értékek iránt is.

Az etika tanterv főbb pedagógiai alapelvei:

1. A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás és a cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.
2. A teljes személyiség aktivizálása, a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
3. Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.

4. A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit, valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
5. Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a tanulókat a különböző élethelyzeteikben.
6. Fontosnak tartja a nevelés három színterét: család, iskola, társadalom.
7. Az etika tantárgyban elsődleges az érzelmi, érületi nevelés, a morál- és morális fejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
8. A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.

Az etika természete szerint értelmező jellegű is, a tényekről alkotott különböző vélemények szükségszerűen vitákat eredményeznek. A tanulás során ezek a viták arra ösztönzik a tanulót, hogy elgondolkodjon az emberi értékekről, illetve az élet alapvető dilemmáit megjelenítő olyan fogalmakról, mint például az igazságosság, hűség, hatékonyság, empátia és felelősség. A viták úgy szolgálhatják a tanulást, ha a tanulóban megerősödnek társadalmunk és európai zsidó-keresztény, keresztény gyökerű civilizációnk alapértékei.

Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat.

A tanulási folyamat hatékonyságát elősegítik az egyéni és társas tanulás változatos módszerei és formái, melyek az együttműködés közösségi élményének a megélését eredményezik.

Az etika tantárgy alapvető célja annak felismertetése, hogy a kulturális hagyományokban gyökerező etikai elvek, társas szabályok, szocio-emocionális készségek miként járulnak hozzá az egyéni és közösségi identitás formálódásához, stabilitásához, valamint az egyének és csoportok közti együttműködés megteremtéséhez. A tanuló elsősorban az európai vallásokkal való megismerkedésen keresztül, az elsajátított információkra reflektálva tanulmányozza, hogy az egyes hitrendszerek milyen értékek mentén kínálnak értelmezési keretet az emberi létezésre vonatkozó gondolkodáshoz. A társadalmi együttélést szabályozó, egymástól eltérő jogrendszerek egyes elemeinek értékközpontú vizsgálata elősegíti a társadalmi csoportok és egyének érdekérvényesítésének megértését.

Az etika tantárgy tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. olyan tartalmakat kapjon, amelyek segítik saját értékrendjének gazdagításában, és az alapvető értékek emberi életben betöltött szerepének megértésében;
2. tisztelettel tekintsen az életre, az emberi méltóságra;
3. az európai, a nemzeti hitvilág megismerése során tekintse át, hogy a vallás mit tart értékesnek az emberi viszonyulások tekintetében;
4. támogatást kapjon a kultúra elemeinek elsajátítása során;
5. legyen képes céltudatos, felelősségteljes, alaposan mérlegelt döntések meghozatalára;
6. törekedjen tudatos, cselekvő magatartásra, életvezetésre, közösségi felelősségvállalásra;
7. sajátítsa el a közös kulturális kód leglényegesebb elemeit: szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások;
8. fejlessze társas-lelkületi készségeit, öntudatos gondolkodását, jövőképét.

Célja továbbá, hogy a tanulóban:

9. kialakuljon a magyar nemzet és az emberiség története során megnyilvánuló kiemelkedő emberi teljesítmények iránti tisztelet, a történelmi tragédiák áldozatainak szenvedése iránti együttérzés és méltó megemlékezés igénye;
10. kialakuljon az európai civilizációs identitás is, amely az antikvitás, a zsidó-keresztény kultúra, valamint a polgári jogrend alapértékeire épül;

11. kialakuljon a demokratikus elkötelezettség, amely alapvető értéknek tartja a többségi döntéshozatalt, az emberi jogokat, valamint az állampolgári jogokat és kötelességeket;
12. kialakuljon a társadalmi felelősség, szolidaritás és normakövetés, amely alapvető értéknek tartja a közösség iránti elkötelezettséget, valamint az egyéni választási lehetőségeket;
13. kialakuljon az egyéni kezdeményezőkészség és felelősségvállalás, amely egyszerre tartja alapvető értéknek a szabadságot és a felelősséget, valamint a közösség számára a fenntarthatóság, az élhető élet biztosítását.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

Az 5–8. évfolyamon tanulók kognitív fejlődésére a fejlettségi szintek heterogenitása következtében a konkrét műveleti és a formális műveleti szakaszok sajátosságai egyaránt jellemzőek. A normák megállapításában, cselekedetek elbírálásában, a büntetés megállapításának mértékében a tekintély helyét átveszik a közös megegyezésen alapuló szabályok, az erkölcsi ítéletekben megjelenik a cselekvő szándékának megítélése. Az adott kortárscsoportnak és a tanuló által elfogadott tekintélyszemélynek való megfelelés motiváló ereje mellett megjelenik az aktuális csoportnormák megkérdőjelezése, az igazságosság hiányának felismerése is.

Az éntudat és önismeret fejlődésének következtében kialakul a saját érzelmek és gondolatok megfigyelése és ellenőrzése. A szükségletek szabályozása tekintetében az 5–6. évfolyamokhoz tartozó, jellemzően 11–12 éves tanulók önfejlődését a kapcsolatok által szerzett tapasztalatok uralják. A tanuló számos helyzetben változtatja társas identitását, ami a saját szükségletek társas elvárásoknak való alávetéséhez is vezethet. A hit fejlődésében még a csoport többségének értékrendjéhez való igazodás dominál, de már megkezdődik az önálló identitás kialakítása is.

Az érzelmszabályozás területén a feltétel nélküli elfogadás igénye a családtól a kortárscsoport irányába mozdul el. Különbség jelenik meg a fiúk és lányok között az érzelmek elrejtésének és kinyilvánításának szabályozásában. A fiúk szocializációjában egyre jelentősebb szerepet kap a félelem és a szomorúság elrejtésének igénye, mert ezeknek az érzelmeknek a kinyilvánítása az erőtlenség kifejezésekként is értelmezhető. Serdülőkorban a szociális készségek alapvető elemét képező empátia fejlődésére jellemző, hogy határai jelentősen kitágulnak, mert a serdülő fogékonnyá válik a társadalmi életben megnyilvánuló igazságtalanságokra. A személyes kapcsolatokban a fiúk a lányokkal szemben úgy szocializálódnak, hogy az érzelmeiket titkolják, és elsősorban a kognitív empátia kinyilvánításával ápolják személyes kapcsolataikat.

A tantárgy célkitűzéseinek elérése érdekében olyan nevelési-oktatási módszerek kiválasztása ajánlott, amelyek figyelembe veszik a serdülők fejlődési sajátosságait, és megfelelően reagálnak arra, hogy a tanulócsoportokban minden esetben egyének közötti különbségekkel, fejlettségi szintbeli heterogenitással kell számolni. A tanulók közötti különbségekre történő megfelelő reagálás fontos feltétele, hogy a motivált tanulás elérése érdekében olyan társas tanulási környezet jöjjön létre, ahol minden tanuló úgy érzi, meghallgatják őt, és értékesnek tekintik aktivitását. A pedagógus által vezetett, érdeklődésen alapuló tanulói csoportokban a tréninggyakorlatokhoz kapcsolódó megbeszélések funkcionális tevékenységekkel, történetekkel, csoportos önismereti játékokkal, zenével, képzőművészettel és drámajátékkal gazdagodnak. Az egyéni és a csoportos feladatok megtervezésénél és kivitelezésénél folyamatosan biztosítani kell a szükséges digitális eszközök alkalmazásának lehetőségét.

Az alkalmazott pedagógiai módszerek olyan feltételeket teremtenek, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanulók rácsodálkozzanak a jelenségekre, kérdezzenek, igazolják saját véleményüket és meghallgassák mások véleményét. A munkaformák között fontos szerepet tölt be a kooperatív csoportmunka, az egyéni és csoportos projektfeladatok szervezése és értékelése.

A tantárgy támogatja a tanulók pozitív érzelmi fejlődését és tanulását, a tanulóknak készségfejlesztési lehetőségeket és fogalmi eszközöket biztosít ahhoz, hogy megvizsgálják,

felépítsék identitásukat, világszemléletüket. Minden tanulónak a fejlődést segítő pedagógiai attitűddel megvalósított segítségnyújtásra, iránymutatásra van szüksége, különösen a társas képességek és a gondolkodási készségek fejlesztéséhez. Fontos, hogy differenciált bánásmód keretében a tanulók egyéni támogatást nyerjenek a tanulási és tanítási módszerek megválasztásában.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Éntudat – Önismeret
2. Család – Helyem a családban
3. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében
6. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. fogalmi rendszerében kialakul az erkölcsi jó és rossz, mint minősítő kategória, az erkölcsi dilemma és az erkölcsi szabályok fogalma, ezeket valós vagy fiktív példákhoz tudja kötni;
2. erkölcsi szempontok alapján vizsgálja személyes helyzetét; etikai alapelvek és az alapvető jogok szerint értékeli saját és mások élethelyzetét, valamint néhány társadalmi problémát;
3. környezetében felismeri azokat a személyeket, akiknek tevékenysége példaként szolgálhat mások számára; ismeri néhány kiemelkedő személyiség életművét, és elismeri hozzájárulását a tudomány, a technológia, a művészetek gyarapításához, nemzeti és európai *történelmünk* alakításához;
4. azonosítja saját szerepét a családi viszonyrendszerben, felismeri azokat az értékeket, amelyek a család összetartozását, harmonikus működését és az egyén egészséges fejlődését biztosítják;
5. felismeri saját és mások érzelmi állapotát, az adott érzelmi állapotot kezelő viselkedést tud választani; a helyzethez igazodó társas konfliktus-megoldási eljárás alkalmazására törekszik;
6. elfogadó attitűdöt tanúsít az eltérő társadalmi, kulturális helyzetű vagy különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
7. véleményt formál a zsidó keresztény, keresztyén értékrenden alapuló vallások erkölcsi értékeiről, feltárja, hogy hogyan jelennek meg ezek az értékek az emberi viselkedésben a közösségi szabályokban;
8. a személyes életben is megvalósítható tevékenységeket végez, ami összhangban van a teremtett rend megőrzésével, a fenntartható jövővel;
9. strukturált önmegfigyelésre alapozva megismeri személyiségének egyes jellemzőit, saját érdeklődési körét, speciális pályae érdeklődését.

Természettudomány 5.-6. évfolyam

NAT 2020

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A természettudomány tantárgy alapvető szerepet játszik a tudományos és technológiai műveltség kialakításában, a természettudományokkal való ismerkedés korai szakaszában. Összekötő szerepet tölt be az alsó tagozatos környezetismeret és a 7. osztálytól diszciplináris keretek között oktatott természettudományos tárgyak (biológia, fizika, földrajz, kémia) között. Ugyanakkor a tantárgynak van egy horizontális vetülete is, hiszen a természettudományi

tanulmányok sok esetben építenek a más tantárgyak (főleg a magyar nyelv és irodalom, a matematika és a történelem) keretében megszerzett tudásra, készségekre, kompetenciákra.

A fenti megállapításokból kiindulva a természettudomány tárgy négy olyan alapdiszciplína (biológia, fizika, földrajz és kémia) köré szerveződik, amelyek a természeti törvényszerűségek, rendszerek és folyamatok megismerésével foglalkoznak. Ennek megfelelően a természettudomány tárgy célja e komplex tudásanyag integrálása az egyes természeti rendszerek közötti alapvető összefüggések megvilágítása révén.

A természettudomány tanulási-tanítási folyamatában alapvető szerepe van a tanuló számára releváns problémák, életszerű helyzetek megismerésének, amit a tantárgy a felvetett probléma integrált szemléletű tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhet el. Mindezeket nagyon fontos kiegészíteni terepi tevékenységekkel is, amik nem csupán a természetben történő vizsgálódásokat jelentik, hanem akár városi környezetben is megvalósulhatnak. Az élményszerű, a tanuló gondolkodásához, problémáihoz közel álló, gyakorlatorientált ún. kontextusalapú tananyag-feldolgozás hatékonyabb, mert az ismeretek rendszerezésével zárul.

A természettudomány tananyaga tehát mindenkire szól, nem csak azokhoz, akik a későbbiekben komolyabban szeretnék természettudományokkal foglalkozni. Szervesen kapcsolódik a hétköznapi élethez és erősen gyakorlatorientált. Feltárja a természettudományok társadalmunkban és az egyén életében betöltött szerepét. Nem tartalmaz sok ismeretet és fogalmat, viszont annál több gyakorlati jellegű tevékenységet, megfigyelést, tapasztalást épít be. Hagy időt az elmélyült feldolgozásra, az esetleges megértési problémák megbeszélésére, tekintettel van az információfeldolgozás memóriakapacitására, a kognitív terhelésre. Figyel a megfelelő, már részben szakmai nyelvhasználatra és kommunikációra. A tárgy célja inkább a fogalmi megértés, és nem az információk szigorú megtanítása, valódi problémamegoldást kínál. Előnyben részesíti az életszerű természettudományos problémák csoportmunkában (projektmódszerrel, kutatásalapú tanítással) történő feldolgozását. Megfelelően használja a kísérleteket, a terepi foglalkozásokat, megfigyeléseket, melyeknek mindig világos a célja, és a manuális készségek mellett a fogalmi megértést is fejlesztik. Hangsúlyozza a kísérleti problémamegoldás lépéseit, különös tekintettel a várható eredmény becslésére (hipotézisalkotásra). Az ellenőrzés során döntően a megértést, a logikus gondolkodást méri.

A természettudomány tanításának legfontosabb célja, hogy a tanuló:

1. ráébredjen a természeti rendszerek és a természetben zajló folyamatok komplexitására, alapvető okaira és magyarázataira;
2. képessé váljon az önálló ismeretszerzésre, az összefüggések felismerésére és az egyszerű elemzések elvégzésére a tanulói kísérletek, terepi megfigyelések és vizsgálatok révén, azzal, hogy a távlati cél a felsőbb évfolyamokon való értő és önálló munkavégzés lehetőségének megalapozása;
3. elsajátítsa a természettudományok egységét szem előtt tartó szintetizáló gondolkodásmódot, legyen képes folyamatokat rendszerben szemlélni;
4. tudjon kritikusan gondolkodni az adott természeti, környezeti problémáról, illetve hogy felismerje az áltudományos információkat, amely nagyban hozzájárul a felelős és tudatos állampolgári szerepvállalás kialakításához;

5. hozzáférjen a mindennapi életben hasznosítható természettudományos tudáshoz, amelynek révén a mindennapi életükben előforduló egyszerűbb problémákat tudjon megoldani, és kialakuljon benne az értő, felelős döntéshozás képessége;
6. a természetben lejátszódó folyamatok vizsgálatával, a várható következmények megértésével cselekvőképes, a környezetért felelősséggel tenni akaró állampolgárrá váljon, ezzel is hangsúlyozva, hogy az ember egyénként és egy nagyobb közösség részeként egyaránt felelős természeti környezetéért, annak jövőbeni állapotáért;
7. felismerje és megértse, hogy az élhető jövő záloga a környezettudatos, fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás;
8. tudatos eszközhasználóvá váljon az infokommunikációs eszközök használata és a digitális kompetenciák fejlesztése révén;
9. segítséget kapjon a későbbi műszaki vagy természettudományos pályaválasztáshoz.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–6. évfolyamon

Az 5–6. osztályos gyerekek korcsoporti sajátosságaikból adódóan többnyire kíváncsisággal, érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet, a természet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra azoknak a készségeknek és képességeknek a fejlesztését, amelyek alkalmassá teszik majd őket a felsőbb évfolyamokon a magasabb szintű természettudományok világában történő eligazodásra. A természettudomány tanításának legfontosabb célja tehát azoknak a képességeknek, készségeknek, szokásoknak a fejlesztése, amelyek alsó tagozatban a környezetismeret tantárggyal lettek megalapozva, és amelyek a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanuló cselekvő tapasztalatszerzés útján már haladó szinten és integrált módon sajátítsa el a természettudományos ismeretszerzés módszereit és ne diszciplináris természettudományos tárgyakat tanuljon egymás mellett az összefüggések nélkülözésével. A tanulási folyamat során a későbbi diszciplináris tárgyakat megalapozó ismeretanyag megtanulása mellett az ismeretszerző módszerek elsajátítása, begyakorlása a fő cél.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés, kísérletezés módszereit önállóan gyakorolva fejlődik a tanuló megfigyelő, leíró, azonosító és megkülönböztető képessége, mérési technikája, amelyet az alsó tagozattal ellentétben már tanári segítség nélkül is képes megvalósítani.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre, ami azonban nem csupán érzékelést jelent. A megfigyelés annyival több, mint az érzékelés, hogy a megfigyelés során a jelenségeket valamilyen szempontból elemezni kell, a lényegtelen dolgokat ki kell emelni a lényegesek közül. A megfigyelt jelenségeket ezután leírják valamilyen formában, ami ebben az életkorban nem csak írás lehet, hanem gyakran rajz vagy más manuális vagy verbális készségeket igénylő forma.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges elemek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához. A tanuló a hasonló és a különböző tulajdonságok felismerésével képessé válik a megfigyelt jellemzők rendszerezésére, csoportosítására.

Az alapvető mennyiségek mérését a tanuló már alsó tagozatban megbízhatóan elsajátította, 5–6. osztályban ennek elmélyítése és begyakorlása, a mérendő mennyiségek körének kibővítése

történik, hiszen a mérés módszerét a későbbiekben minden természettudományos tárgy alkalmazza.

A tanuló egyszerű kísérletek megtervezésével, kivitelezésével és a következtetések levonásával készül fel a felsőbb évfolyamokon is jellemző természettudományos kísérletezésekre.

Mindezen gyakorlati jellegű kompetenciák elsajátítása közben folytatódik az alsó tagozatban megkezdett fogalomalkotás folyamata, amely 7. osztálytól a diszciplináris tárgyak keretein belül mélyül el.

A természettudomány órán használt logikai feladatok jól kiegészítik a matematikai készségfejlesztést, a tapasztalatok és következtetések leírása vagy szóbeli kifejtése pedig fejleszti mind a szóbeli, mind az írásbeli kommunikációs képességeket is. A természettudomány órán végzett tevékenységek többsége csoportosan vagy páros munkában történik, ami a kooperációs képességeket fejleszti.

2.FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Megfigyelési és mérési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezetünk
5. Anyagok és folyamatok

3.TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megfigyeléseket, összehasonlításokat, csoportosításokat, méréseket és kísérleteket végez;
2. megfigyeléseiről, tapasztalatairól szóban, írásban, rajzban beszámol;
3. a szöveggel, táblázattal és jelekkel kapott információt önállóan értelmezi, azokból következtetéseket von le;
4. ismeretei bővítéséhez tanári útmutatás mellett kutatásokat végez a nyomtatott és digitális források felhasználásával;
5. kialakul benne a szűkebb, illetve tágabb környezet iránti felelősségtudat;
6. kialakul benne a természettudomány iránti érdeklődés.

AZ ÉLŐ ÉS ÉLETTELEN KÖRNYEZET VIZSGÁLATÁNAK ALAPJAI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;
2. felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
3. önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
4. önállóan végez egyszerű kísérleteket.

ANYAGOK ÉS TULAJDONSÁGAIK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a víz különböző tulajdonságait, különböző szempontok alapján rendszerezi a vizek fajtáit;

2. bizonyítja, és hétköznapi példákkal alátámasztja a víz fagyásakor történő térfogat-növekedést;
3. megfigyeli a különböző halmazállapot-változásokhoz (olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás) kapcsolódó folyamatokat, példákat gyűjt hozzájuk a természetben, a háztartásban és az iparban;
4. kísérletek során megfigyeli a különböző halmazállapotú anyagok vízben oldódásának folyamatát;
5. felismeri az olvadás és az oldódás közötti különbséget kísérleti tapasztalatok alapján;
6. elsajátítja a tűzveszélyes anyagokkal való bánásmódot, ismeri tűz esetén a szükséges teendőket;
7. megfigyeli a talaj élő és élettelen alkotóelemeit, tulajdonságait, összehasonlítja különböző típusú talajféleségeket, valamint következtetések révén felismeri a talajnak, mint rendszernek a komplexitását;
8. korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a levegő egyes tulajdonságait;
9. vizsgálat révén azonosítja a tipikus lágyszárú és fásszárú növények részeit;
10. megkülönbözteti a hely- és helyzetváltoztatást és példákat keres ezekre megadott szempontok alapján.

MÉRÉSEK, MÉRTÉKEGYSÉGEK, MÉRŐESZKÖZÖK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására;
2. észleli, méri az időjárási elemeket, a mért adatokat rögzíti, ábrázolja;
3. Magyarországra vonatkozó adatok alapján kiszámítja a napi középhőmérsékletet, a napi és évi közepes hőingást;
4. leolvassa és értékeli a Magyarországra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek adatait.

MEGFIGYELÉS, KÍSÉRLETEZÉS, TAPASZTALÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megfigyeli a mágneses kölcsönhatásokat, kísérlettel igazolja a vonzás és a taszítás jelenségét, példákat ismer a mágnesesség gyakorlati életben való felhasználására;
2. megfigyeli a testek elektromos állapotát és a köztük lévő kölcsönhatásokat, ismeri ennek gyakorlati életben való megjelenését;
3. megfigyeléseken és kísérleten keresztül megismeri az energiatermelésben szerepet játszó anyagokat és az energiatermelés folyamatát;
4. kísérletekkel igazolja a növények életfeltételeit;
5. kísérleti úton megfigyeli az időjárás alapvető folyamatait, magyarázza ezek okait és következményeit.

TÁJÉKOZÓDÁS AZ IDŐBEN

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri az idő múlásával bekövetkező változásokat és ezek összefüggéseit az élő és élettelen környezet elemein;
2. tudja értelmezni az időt különböző dimenziójú skálákon;
3. tervet készít saját időbeosztására vonatkozóan;

4. megfigyeli a természet ciklikus változásait;
5. megérti a Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás közötti összefüggéseket;
6. modellezi a Nap és a Föld helyzetét a különböző napszakokban és évszakokban.

A TÉRBELI TÁJÉKOZÓDÁS FEJLESZTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. meghatározza az irányt a valós térben;
2. érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;
3. tájékozódik a térképen és a földgömbön.

ALAPVETŐ TÉRKÉPÉSZETI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. mágneses kölcsönhatásként értelmezi az iránytű működését;
2. felismeri a felszínformák ábrázolását a térképen;
3. megérti a méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggéseket;
4. fő- és mellékéktájak segítségével meghatározza különböző földrajzi objektumok egymáshoz viszonyított helyzetét;
5. felismeri és használja a térképi jelrendszert és a térképfajtákat (domborzati térkép, közigazgatási térkép, autós térkép, turista térkép).

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri a földrészeket és az óceánokat a különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken;
2. felismeri a nevezetes szélességi köröket a térképen;
3. megfogalmazza Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvését;
4. ismeri a fő folyó, a mellékfolyó és a torkolat térképi ábrázolását;
5. felismeri és megnevezi a legjelentősebb hazai álló- és folyóvizeket;
6. bejelöli a térképen Budapestet és a saját lakóhelyéhez közeli fontosabb nagyvárosokat és a szomszédos országokat.

GYAKORLATI JELLEGŰ TÉRKÉPÉSZETI ISMERETEK (AZ ISKOLA KÖRNYÉKÉNEK MEGISMERÉSE SORÁN, TEREPI MUNKÁBAN)

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a valóságban megismert területről egyszerű, jelrendszerrel ellátott útvonaltervet, térképet készít;
2. tájékozódik a terepen térképvázlat, iránytű és GPS segítségével;
3. meghatározott szempontok alapján útvonalat tervez a térképen;
4. használni tud néhány egyszerű térinformatikai alkalmazást.

AZ ÉLŐLÉNYEK FELÉPÍTÉSE ÉS AZ ÉLŐLÉNYTÁRSULÁSOK ALAPVETŐ FOLYAMATAI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
2. tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
3. tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A NÖVÉNYEK TESTFELÉPÍTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri és megnevezi a növények életfeltételeit, életjelenségeit;
2. összehasonlítja ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;
3. felismeri és megnevezi a növények részeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;
4. összehasonlítja ismert hazai termesztett vagy vadon élő növények részeit megadott szempontok alapján;
5. ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket különböző szempontok szerint csoportosítja;
6. azonosítja a lágyszárú és a fás szárú növények testfelépítése közötti különbségeket.

AZ ÁLLATOK TESTFELEPÍTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri és megnevezi az állatok életfeltételeit és életjelenségeit;
2. összehasonlítja ismert hazai házi vagy vadon élő állatokat adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;
3. felismeri és megnevezi az állatok testrészeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;
4. az állatokat különböző szempontok szerint csoportosítja;
5. azonosítja a gerinctelen és a gerinces állatok testfelépítése közötti különbségeket;
6. mikroszkóp segítségével megfigyeli egysejtű élőlényeket.

ÉLŐLÉNYTÁRSULÁSOK ALAPVETŐ FOLYAMATAI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megfigyeli hazánk erdei élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;
2. életközösségként értelmezi az erdőt, mezőt, vizes élőhelyeket;
3. felismeri és magyarázza az élőhely – életmód – testfelépítés összefüggéseit az erdők életközössége esetén;
4. példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le az erdei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
5. táplálékláncokat és azokból táplálékhalózatot állít össze a megismert erdei növény- és állatfajokból;
6. példákon keresztül bemutatja az erdőgazdálkodási tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait;
7. tisztában van az erdő természetvédelmi értékével, fontosnak tartja annak védelmét;
8. megfigyeli hazánk fátlan élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;
9. megadott szempontok alapján összehasonlítja a rétek és a szántóföldek életközösségeit;
10. felismeri és magyarázza az élőhely – életmód – testfelépítés összefüggéseit a rétek életközössége esetén;
11. példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a mezei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
12. táplálékláncokat és azokból táplálékhalózatot állít össze a megismert mezei növény- és állatfajokból;

13. példákon keresztül mutatja be a mezőgazdasági tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait;
14. tisztában van a fátlan társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja annak védelmét;
15. megfigyeli hazánk vízi és vízparti élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;
16. összehasonlítja a vízi és szárazföldi élőhelyek környezeti tényezőit;
17. felismeri és magyarázza az élőhely – életmód – testfelépítés összefüggéseit a vízi és vízparti életközösségek esetén;
18. példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a vízi élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
19. táplálékláncokat és ezekből táplálékhalózatot állít össze a megismert vízi és vízparti növény- és állatfajokból;
20. példákon keresztül bemutatja a vízhasznosítás és a vízszennyezés életközösségre gyakorolt hatásait;
21. tisztában van a vízi társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja annak védelmét.

AZ EMBERI SZERVEZET EGÉSZSÉGES MŰKÖDÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. érti, hogy a szervezet rendszerként működik;
2. tisztában van a testi és lelki egészség védelmének fontosságával;
3. tisztában van az egészséges környezet és az egészségmegőrzés közti összefüggéssel;
4. felismeri és megnevezi az emberi test fő részeit, szerveit;
5. látja az összefüggéseket az egyes szervek működése között;
6. érti a kamaszkori testi és lelki változások folyamatát, élettani hátterét;
7. tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, azokat igyekszik betartani.

AZ ÉLETTelen KÖRNYEZET ELEMEI, ALAPVETŐ FOLYAMATAI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;
2. ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;
3. tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban.

AZ ENERGIA FOGALMA

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. csoportosítja az energiahordozókat különböző szempontok alapján;
2. példákat hoz a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására;
3. megismeri az energiatermelés hatását a természetes és a mesterséges környezetre.

A FÖLD BELSŐ ÉS KÜLSŐ ERŐI ÉS FOLYAMATAI

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megállapítja, összehasonlítja és csoportosítja néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságait;
2. példákat hoz a kőzetek tulajdonságai és a felhasználásuk közötti összefüggésekre;
3. tisztában van azzal, hogy a talajpusztulás világméretű probléma;
4. ismer olyan módszereket, melyek a talajpusztulás ellen hatnak (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés);

5. felismeri és összehasonlítja a gyűrődés, a vetődés, a földrengés és a vulkáni tevékenység hatásait;
6. magyarázza a felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közti összefüggéseket;
7. magyarázza az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggéseket;
8. megnevezi az éghajlat fő elemeit;
9. jellemezi és összehasonlítja az egyes éghajlati övezeteket (forró, mérsékelt, hideg);
10. értelmezi az évszakok változását;
11. értelmezi az időjárás-jelentést;
12. piktogramok alapján megfogalmazza a várható időjárást.

Biológia 7.-8. évfolyam

NAT 2020

1.ALAPELVEK, CÉLOK

A nevelés-oktatás alapvető értékeinek közvetítése és az emberkép formálása a tantárgy kiemelt feladata. Erre jó lehetőséget biztosít az a tartalmi és készségfejlesztési kapcsolódás, ami a biológia és a testi-lelki egészségre nevelés, az önismeret, emberismeret, valamint a fenntarthatóság pedagógiája között fennáll. A korábbi évek tanulmányai után a tanulók részletesebben és elmélyültebben foglalkozhatnak az életjelenségek megértésével, az élőlények sokféleségével és az életközösségek működésével. Az emberi szervezetről szerzett ismeretek fejlesztik a tanulók testképét és önismeretét, hozzájárulnak az egészséges életvitel értékének felismeréséhez, az ezt segítő attitűdök és szokások kialakításához. Az életközösségek vizsgálata, folyamataik azonosítása összekötheti a múlt adatait a jelenben észlelhető változásokkal, amelyből előrejelzés tehető a várható jövővel kapcsolatban is. A fenntarthatóságot a biológiai rendszerekre vonatkoztatva vizsgálják a tanulók, összefüggéseket keresnek az emberi tevékenységgel, a gazdaság és társadalom működésével is. A tartalmi tudás építése kiegészül a természettudományos vizsgálati és gondolkodási módszerek elsajátításával, amely a mindennapi életben felmerülő problémák vizsgálatában is alkalmazható. A tudomány természetének és működésének megértése és begyakorlása aktív tanulási módszerekkel történik, amely a tanulók együttműködésére és kommunikációjára alapozódik. Az interaktív tanulás megnyitja a problémaazonosítástól a vizsgálatokon át a magyarázat kereséséig vezető megismerési utat, amelyen többféle nyomtatott és elektronikus információforrás felhasználásával, megfelelő támogatással, de önállóan, az egyéni érdeklődés és tanulási szükségletek figyelembevételével haladhatnak a tanulók. A mindenki által megszerezhető és alkalmazható természettudományos műveltség fejlesztése mellett fontos, hogy különféle tanulói utak nyíljanak az életpálya-építés, a szakirányú továbbtanulás felé is. Ezt szolgálhatja az MTMI alapismeretek beépítése a biológiatanulás folyamatába. A problémamegoldás, kreativitás és innovatív gondolkodás fejlesztésének feltétele a tanulók érdeklődésének fenntartása, az önálló ismeretszerzés képességének erősítése. A tanulás második, középiskolai szakaszában a tartalmi tudás elmélyítése és a további képességfejlesztés alapot ad a biológia szakirányú továbbtanulás felé vezető, fakultatív tanulás számára is.

A biológia tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. ismerje a biológiai kutatások célját és módszereit: hipotézisalkotás, megfigyelés, kísérlettervezés és kivitelezés, adatelemzés és következtetés;
2. elemezzon megvalósult kutatásokat, kísérlet leírásokat, végezzen el egyszerűbb biológiai kísérleteket;
3. biológiai problémák vizsgálata során alkalmazza a következtetés, a korrelatív, analógias, statisztikus és rendszerszintű gondolkodás műveleteit, fejlessze és alkalmazza mérlegelő gondolkodását, kreativitását;
4. konkrét példák alapján ismerje meg az élettudományok különböző alkalmazási lehetőségeit, alkosson tényekre alapozott véleményt ezek társadalmi, etikai, gazdasági, technológiai és környezeti következményeiről;
5. tudjon biológiai vonatkozású információkat keresni, azok hitelességének, használhatóságának elemzéséhez széleskörűen tájékozódjon könyvtári és egyéb adatbázisok, nyomtatott és digitális források segítségével;
6. ismerje fel az élőlények sokféleségét, lássa, hogy közös leszármazás alapján hogyan sorolhatók csoportokba;
7. ismerje, és konkrét biológiai problémák magyarázatában alkalmazza az evolúció elméletét;
8. érdeklődjön az élő természet megismerése iránt, szerezzon személyes élményeket a természetben, igyekezzon ezeket alkotó módon kifejezni;
9. vizsgáljon a környezetében előforduló életközösségeket, tapasztalatait használja fel a felépítésük és működésük megértésére, fogalmazzon meg javaslatot a védelmükre;
10. legyen tájékozott a természetvédelem fontosságával, módszereivel és törvényi szabályozásával kapcsolatban;
11. értelmezze átfogóan, a természet, a társadalom és a gazdaság területére kiterjedően a fenntarthatóság fogalmát, ismerje a fenntarthatóság gondolatára vezető tudományos tényeket, modelleket;
12. ismerje fel a földi életközösségek jövőjéért viselt felelősségét, a személyes cselekvés lehetőségét;
13. az emberi test felépítéséről és működéséről szerzett tudását használja fel a személyes és közösségi egészségmegőrzéssel kapcsolatos döntéseiben;
14. tájékozódjon és gondolkodjon saját testi-lelki egészségéről, tekintse azt olyan értéknek, amely megőrzéséért nap mint nap tennie kell;
15. ismerje saját testi-szellemi fejlődésének biológiai alapjait, a növekedéssel, a nemi éréssel járó változásokat, ismerje fel és fogadja el az ebben megfigyelhető egyéni különbségeket;
16. egészségértése és egészségműveltsége segítse az eligazodását az egészségügyi ellátórendszerben, valamint a betegség esetén szükséges tennivalók ellátásában;
17. élettani, egészségügyi ismeretei és gyakorlati felkészültsége alapján, szükség esetén tudjon elsősegélyt nyújtani.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei
2. Az élet kialakulása és szerveződése
3. Az élet formái, működése és fejlődése
4. Életközösségek vizsgálata

5. Az élővilág és az ember kapcsolata
6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései
7. Az emberi szervezet felépítése, működése
8. Életmód és egészség

3.TANULÁSI EREDMÉNYEK

ÁTFOGÓ CÉLKÉNT KITŰZÖTT, VALAMINT A FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK) A 7–8. ÉVFOLYAMON

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megkülönbözteti a természettudományosan vizsgálható és nem vizsgálható problémákat, ismeri és megfelelő támogatás mellett alkalmazza a megfigyelés, mérés, kísérletezés módszereit;
2. a biológiai problémák vizsgálata során keresi a kapcsolatot az okok és okozatok, az egyedi jelenségek és az általános törvényszerűségek között;
3. felismeri és a biológiai jelenségek vizsgálata során figyelembe veszi az élő rendszerek egymásba épülő szerveződési szintjeit;
4. lényegi biológiai jellemzőik alapján megkülönbözteti az élővilág főbb csoportjait, a mikrobákat, növényeket és állatokat, tényekre alapozottan magyarázza a közöttük fennálló kapcsolatokat;
5. felismeri és példákkal bizonyítja az élőlények és környezetük közötti kölcsönhatásokat, az alkalmazkodás evolúciós jelentőségét;
6. több szempont figyelembevételével elemzi a környezet- és természetvédelmi problémákat, felismeri a védelemre szoruló élő természeti értékeket, ismeri az ezt szolgáló törvényi háttérrel és a közösségi cselekvési lehetőségeket;
7. életmódját az egészségmegőrzés szempontjait figyelembe véve, tudatosabban alakítja.

Fizika 7-8. osztály

1.Alapelvek, célok

A fizika oktatásának célja egyfelől, hogy a tanuló aktív problémamegoldóként a legkorszerűbb fizikai, tudományos ismereteket és készségeket sajátítsa el, egyúttal megismerje és pozitívan értékelje saját hazája, nemzete kultúráját és hagyományait, valamint az egyetemes emberi kultúra legjelentősebb eredményeit. Fontos feladat továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, ismeretek és készségek együttes fejlesztése, az egyéni és a csoportos teljesítmény ösztönzése. A fentiekén kívül kiemelkedően fontos feladat a fizika esetében, minden oktatási szakaszban a pozitív attitűd és a megfelelő motiváltság kialakítása.

A fizika tantárgy további fontos feladata a diákok természettudományos szemléletének kialakítása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány átvett. Azt az attitűdöt kell a diákokban kialakítani, hogy a természet megismerhető, működése a természeti törvények segítségével leírható.

2.Fő témakörei

1. Fizikai jelenségek megfigyelése, egyszerű értelmezése
2. Mozgások a környezetünkben, a közlekedés
3. A levegő, a víz, a szilárd anyagok
4. Fontosabb mechanikai, hőtani, elektromos és optikai eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban
5. Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és felhasználás
6. A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása

Témakör neve
a fizikába (1)
a (5)
Mozgás közlekedés és sportolás közben (2)
Lendület és egyensúly (2, 4)
ő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben (3, 4)
sság a háztartásban (4)
fény, optikai eszközök (4)
(3, 4)
ünk globális problémái (6)
égek megfigyelése és magyarázata (6)

3.Tanulási eredmények

Bevezetés a fizikába

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeléseket és kísérleteket végez a környezetében, az abból származó tapasztalatokat rögzíti;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát;
- hétköznapi eszközökkel méréseket végez, rögzíti a mérések eredményeit, leírja a méréssorozatokban megfigyelhető tendenciákat, ennek során helyesen használja a közismert mértékegységeket;
- ismeri a fizika fontosabb szakterületeit;
- Tájékozott a fizika néhány új eredményével kapcsolatban.

Az energia

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van azzal, hogy az energiának ára van, gyakorlati példákon keresztül ismerteti az energiatakarékosság fontosságát, ismeri az energiatermelés környezeti hatásait, az energiabiztonság fogalmát;
- ismeri a jövő tervezett energiaforrásaira vonatkozó legfontosabb elképzeléseket;
- előidézik egyszerű energiaátalakulással járó folyamatokat (melegítés, szabadesés), megnevezi az abban szereplő energiákat;
- ismeri a zöldenergia és fosszilis energia fogalmát, az erőművek energiaátalakításban betöltött szerepét, az energiatranszmisszió módjait és a háztartásokra jellemző fogyasztási adatokat;

- átlátja a táplálékok energiatartalmának szerepét a szervezet energiaháztartásában és az ideális testsúly megtartásában;
- kvalitatív ismeretekkel rendelkezik az energia szerepéről, az energiaforrásokról, az energiaátalakulásokról.

Mozgás közlekedés és sportolás közben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfelelően tudja összekapcsolni a hely- és időadatokat. Különbséget tesz az út és elmozdulás fogalma között. Ismeri, és ki tudja számítani az átlagsebességet, a mértékegységeket megfelelően használja. Tudja, hogy lehetnek egyenletes és nem egyenletes mozgások. Ismeri a testek sebességének nagyságrendjét;
- meghatározza az egyenes vonalú egyenletes mozgást végző test sebességét, a megtett utat, az út megtételéhez szükséges időt;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Lendület és egyensúly

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyszerű eszközökkel létrehoz periodikus mozgásokat, méri a periódusidőt, fizikai kísérleteket végez azzal kapcsolatban, hogy mitől függ a periódusidő;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- tisztában van a rugalmasság és rugalmatlanság fogalmával, az erő és az általa okozott deformáció közötti kapcsolat jellegével. Be tudja mutatni az anyag belső szerkezetére vonatkozó legegyszerűbb modelleket, kvalitatív jellemzőket.

Víz és levegő a háztartásban és a környezetünkben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- jellemzi az anyag egyes halmazállapotait, annak sajátságait, ismeri a halmazállapot-változások jellemzőit, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolatát;
- tudja magyarázni a folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelenségét, az erre vonatkozó sűrűségfeltételt;
- tudja, miben nyilvánulnak meg a kapilláris jelenségek, ismer ezekre példákat a gyakorlatból (pl. növények tápanyagfelvétele a talajból);
- kísérletezés közben, illetve a háztartásban megfigyeli a folyadékok és szilárd anyagok melegítésének folyamatát, és szemléletes képet alkot a melegedést kísérő változásokról, a melegedési folyamatot befolyásoló tényezőkről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfelelően tudja összekapcsolni a hely- és időadatokat. Különbséget tesz az út és elmozdulás fogalma között. Ismeri, és ki tudja számítani az átlagsebességet, a mértékegységeket megfelelően használja. Tudja, hogy lehetnek egyenletes és nem egyenletes mozgások. Ismeri a testek sebességének nagyságrendjét;

- meghatározza az egyenes vonalú egyenletes mozgást végző test sebességét, a megtett utat, az út megtételéhez szükséges időt;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Lendület és egyensúly

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyszerű eszközökkel létrehoz periodikus mozgásokat, méri a periódusidőt, fizikai kísérleteket végez azzal kapcsolatban, hogy mitől függ a periódusidő;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- tisztában van a rugalmasság és rugalmatlanság fogalmával, az erő és az általa okozott deformáció közötti kapcsolat jellegével. Be tudja mutatni az anyag belső szerkezetére vonatkozó legegyszerűbb modelleket, kvalitatív jellemzőket.

Víz és levegő a háztartásban és a környezetünkben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- jellemzi az anyag egyes halmazállapotait, annak sajátosságait, ismeri a halmazállapot-változások jellemzőit, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolatát;
- tudja magyarázni a folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelenségét, az erre vonatkozó sűrűségfeltételt;
- tudja, miben nyilvánulnak meg a kapilláris jelenségek, ismer ezekre példákat a gyakorlatból (pl. növények tápanyagfelvétele a talajból);
- kísérletezés közben, illetve a háztartásban megfigyeli a folyadékok és szilárd anyagok melegítésének folyamatát, és szemléletes képet alkot a melegedést kísérő változásokról, a melegedési folyamatot befolyásoló tényezőkről.

Elektromosság a háztartásban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az elektromos állapot fogalmát, kialakulását, és megmagyarázza azt az anyagban lévő töltött részecskék és a közöttük fellépő erőhatások segítségével;
- szemléletes képe van az elektromos áramról, ismeri az elektromos vezetők és szigetelők fogalmát;
- használja a feszültség, áramerősség, ellenállás mennyiségeket egyszerű áramkörök jellemzésére;
- tudja, hogy a Földnek mágneses tere van, ismeri ennek legegyszerűbb dipól közelítését. Ismeri az állandó mágnes sajátosságait, az iránytűt.

Világítás, fény, optikai eszközök

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az aktuálisan használt elektromos fényforrásokat, azok fogyasztását és fényerejét meghatározó mennyiségeket, a háztartásban gyakran használt áramforrásokat;
- ismeri a látás folyamatát, a szem hibáit és a szemüveg szerepét ezek kijavításában, a szem megerőltetésének (például számítógép) következményeit;

- ismeri néhány gyakran használt optikai eszköz részeit, átlátja működési elvüket;
- tisztában van a fény egyenes vonalú terjedésével, szabályos visszaverődésének törvényével, erre hétköznapi példákat hoz.

Hullámok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a hullámmozgás lényegét és a jellemző legfontosabb mennyiségeket: frekvencia, amplitúdó, hullámhossz, terjedési sebesség;
- megfigyeli az elterjedt hangszereket használat közben, felismeri azok működési elvét;
- ismeri a hallás folyamatát, a levegő hullámozgásának szerepét a hang továbbításában. Meg tudja nevezni a halláskárosodáshoz vezető főbb tényezőket.

Környezetünk globális problémái

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- környezetében zajszintméréseket végez számítógépes mérőeszközzel, értelmezi a kapott eredményt;
- ismeri az ózonpajzs elvékonyodásának és az ultraibolya sugárzás erősödésének tényét és lehetséges okait.

Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a nappalok és éjszakák változásának fizikai okát, megfigyelésekkel feltárja a holdfázisok változásának fizikai hátterét. Látja a Nap szerepét a Naprendszerben mint gravitációs centrum és mint energiaforrás;
- ismeri a csillagok fogalmát, számuk és méretük nagyságrendjét. Ismeri a világűr fogalmát, a csillagászati időegységeket (nap, hónap, év) és azok kapcsolatát a Föld és Hold forgásával és keringésével;
- ismeri a csillagképeket, a Sarkcsillag, valamint a Nap égi helyzetének szerepét a tájékozódásban;
- tisztában van a galaxisok mibenlétével, számuk és méretük nagyságrendjével. Ismeri a Naprendszer bolygóinak fontosabb fizikai jellemzőit;
- tisztában van az űrkutatás aktuális céljaival, legérdekesebb eredményeivel.

Földrajz 7.-8. évfolyam

1.ALAPELVEK, CÉLOK

Földrajzi, földtudományi és környezeti jelenségek, folyamatok sokasága jellemzi bolygónkat. Ezek különböző tér- és időbeli léptékekben a Föld különböző pontjain jelentkeznek. Egyre összetettebbé váló világunk komplex problémáinak megértése megköveteli az eddigi tanítási, tanulási stratégiák megújulását: a leíró jellegű, ismeretközlő hagyományokkal szakítva, de a szaktárgyi tudást el nem vetve számos, a korábbiakban kevésbé hangsúlyos kompetencia kialakítását és fejlesztését célként megjelölve. A saját tevékenységeken, a hétköznapi megfigyeléseken és tapasztalatokon alapuló földrajztanítás nem pusztán leírja a jelenséget, hanem annak okát és következményeit is feltárja. Mindez a természeti-környezeti és a

társadalmi-gazdasági folyamatokat szintetizálva, a jelen eseményein túlmutatva értékelésre, problémamegoldásra, jövőképzésre ösztönöz.

A földrajzoktatás során a tanuló megismerheti szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit, a körülötte zajló folyamatokat és ezek összefüggéseit. A földrajz szemléletformáló, szintetizáló tantárgyként olyan, a hétköznapi életben használható ismereteket, eszközöket, módszereket ad a tanuló kezébe, amelyek segítik a tájékozódást egyre összetettebbé váló világunkban, és hozzájárulnak ahhoz, hogy felnőtt életében felelős, környezettudatos, aktív állampolgárrá váljon.

A földrajz tanításának célja, hogy a tanuló:

1. a jelenségek, folyamatok természet- és a társadalomtudományi szempontú vizsgálatával a komplexitást szem előtt tartó, szintetizáló gondolkodást alakítson ki;
2. sajátítsa el az önálló földrajzi információszerezés és -feldolgozás, illetve összefüggés-felismerés készségét;
3. fejlessze a problémaorientált, elemző és mérlegelő gondolkodását, mely készségek nélkülözhetetlenek az információs társadalomra jellemző hír- és információdömpingben történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállaláshoz;
4. alakítsa ki a térbeli tájékozódási készségét, valamint a térbeli folyamatok ok-okozati összefüggéseinek felismerési és elemzési képességét;
5. vizsgálja meg napjaink természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatait, jelenségeit és a közöttük lévő kölcsönhatásokat, valamint a várható következmények átgondolásával alakítson ki cselekedni képes és a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartást, fontos a tanulóval felismertetni és megértetni, hogy a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás az élhető jövő záloga;
6. a térinformatikai, illetve infokommunikációs eszközök használata révén digitális kompetenciáját fejleszteni tudja annak érdekében, hogy tudatos eszközhasználóvá váljon;
7. szülőföldhöz és magyarsághoz való kötődése kialakuljon és elmélyüljön;
8. fejlődjön esztétikai érzéke és értékítélete a különböző természetes és mesterséges tájak bemutatásával;
9. megértse a globalizáció folyamatát és hatásait, reálisan lássa a világban elfoglalt helyünket, nemzeti értékeinket, ismerje fel a nemzeti és az európai önazonosság felvállalásának és megőrzésének fontosságát;
10. a térbeli-társadalmi egyenlőtlenségek által kiváltott folyamatok földrajzi okainak és lehetséges társadalmi-gazdasági következményeinek bemutatása révén empatikus, problémamegoldó gondolkodást, illetve az érvek ütköztetésére épülő vitakultúrát alakítson ki;
11. érdeklődését felkeltse az aktuális társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok megismerése, megértése, illetve megvitatása iránt;
12. napjaink társadalomföldrajzi folyamatainak bemutatása révén a toleráns, egymás tiszteletét szem előtt tartó magatartás kialakítására törekedjen;
13. a mindennapi életben hasznosítható pénzügyi-gazdasági ismeretek megismerésével az értő, felelős pénzügyi döntési képességét fejlessze;
14. a globális világ pénzügyi-gazdasági folyamatainak megismerésével a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív és rugalmas állampolgári gondolkodás és vállalkozásra kész attitűd kialakulását fejlessze;

15. pályaválasztását a tantárgy komplexitására, szintetizáló jellegére, a tantárgy által közvetített földrajzi-földtani, környezeti, gazdasági ismeretekre, gondolkodás- és szemléletmódra építve elősegítse.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői a 7–8. évfolyamon:

A 7–8. évfolyamos földrajzi tananyag a földrajzi tartalmakat a közelitől a távoli felé, azaz a közvetlen lakóhely (település) felől Magyarország földrajzán keresztül a kontinentális, majd végül a globális folyamatok felé haladva mutatja be. Az ismereteket a földrajzi szempontból tipikus természet- és társadalomföldrajzi folyamatokra, összefüggésekre fűzi fel, középpontba állítva a földrajzi eredetű problémák komplex bemutatását. A földrajztanítás tudatosan épít a természettudomány tantárgy révén megszerzett földrajzi tudásra, és kapcsolódik az állampolgári ismeretek tantárgyához.

A földrajzoktatás jellemzői a 7–8. évfolyamon:

1. a tananyag valamely, a tanuló lakóhelyén vagy annak környékén a hétköznapiak során megfigyelhető, megtapasztalható földrajzi jelenségből, folyamatból, illetve természeti és társadalmi folyamatokat magában foglaló komplex problémából indul ki;
2. az egyes témák feldolgozásának célja gyakorlati, a mindennapi életben hasznosítható ismeretek megszerzése, képességek kialakítása;
3. a tananyag a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges következményeire összpontosít, tudatosan építve a hagyományos és digitális térképi, grafikus és szöveges adatforrásokból megszerezhető aktuális információkra;
4. a leíró jellegű ismeretközvetítés visszaszorításával párhuzamosan a tanuló aktív közreműködésén, munkáltatásán alapuló tudásépítést és készségfejlesztést tartja szem előtt;
5. támogatja a tanuló információszerző és -feldolgozó, prognosztizáló képességének fejlődését;
6. a természeti és társadalmi-gazdasági környezetet komplexitásában, összefüggéseiben a földrajzi eredetű problémákra fókuszálva vizsgálja;
7. megismerteti a tanulót a földrajzi ismeretszerzés legfontosabb, hiteles forrásaival, azok használatával, az információ feldolgozásának módszereivel, eszközeivel, probléma- és célorientált stratégiáival;
8. kialakítja a tanulóban a földrajzi problémák iránti érzékenységet, valamint a problémákra történő reflektálás képességét;
9. földrajzi jelenségek, problémák, természeti és társadalmi kockázatok feldolgozásával elősegíti a véleményformálás képességének kialakulását.

2.FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Tájékozódás a földrajzi térben
2. Közvetlen lakóköznyezetünk földrajza
3. Magyarország földrajza
4. A Kárpát-medence térsége
5. Európa és a távoli kontinensek eltérő fejlettségű térségei, tipikus tájai
6. A földrajzi övezetesség rendszere
7. Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. céljaival, feladataival összhangban kiválasztja és használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket;
2. különböző földrajzi témákhoz kapcsolódóan adatokat, információkat gyűjt nyomtatott és elektronikus forrásokból, azokat értelmezi, rendszerezi, illetve ábrázolja;
3. földrajzi tartalmú szövegeket értelmez;
4. önállóan készített prezentációban bemutatja és elemzi egy adott terület természet- és társadalomföldrajzi adottságait, ezekből fakadó környezeti és társadalmi problémáit, és megoldási lehetőség(ek)et kínál;
5. véleményt alkot földrajzi témájú szövegekben bemutatott jelenségekről, folyamatokról, információkról;
6. vitában, szerepjátékban, szituációs játékban szerepének és az adott helyzetnek megfelelő, logikus érveket fogalmaz meg;
7. megold egyszerű földrajzi tartalmú logikai és számítási feladatokat;
8. társaival együttműködésben old meg földrajzi témájú feladatokat, képes a tudásmegosztásra;
9. alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért;
10. tanuláshoz tudatosan használja a különböző típusú és tartalmú térképeket;
11. érdeklődik más országok földrajzi jellemzői, kultúrája, hagyományai iránt;
12. képes földrajzi ismeretei önálló bővítésére és rendszerezésére.

Ének-zene

5-8. osztály

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység-központú módszer alapján valósul meg. A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas dallamkincse bőséges anyagot kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...” (Kodály Zoltán)

Az ének-zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. Fontos szerepet tölt be nemzeti örökségünk és identitásunk ápolása a magyar népzene, a magyar tájegységek, azok szokásainak, életének, nevezetességeinek, táncainak megismerésével, mely a családszeretet, a hűség, és a haza iránti elkötelezettség érzését is erősíti. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik.

Ebben a pedagógus munkájának érdemi szerepe van, melynek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain.

Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

Az aktív zenei tevékenységek, mint a közös éneklés, zenélés, alkotás és zenés tematikus projekteken való részvétel, segítik az adott művészeti élmény elmélyülését. Teret adnak az önkifejezés, kreativitás kibontakozásának, és az empátia kialakításának. A zenetörténeti, zeneelméleti és kulturális műveltség a zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódóan az értő befogadást és a mérlegelő gondolkodást fejlesztik. A tanuló képes lesz a művészi gondolatok és az őt körülvevő hétköznapi világ közötti kapcsolatok meglátására, valamint az eltérő látásmódok megértésére és elfogadására is.

A hatékony zenei nevelés figyelembe veszi a tanuló életkori sajátosságait és kognitív képességeit. Az oktatásspecifikus céljait alsó és felső évfolyamokon, valamint a középfokú nevelésben is ezekre a kritériumokra alapozza. A hallás-és ritmikai készségek az agy fiatalkori plaszticitásának köszönhetően az alapfokú képzés 1–4. évfolyamain fejleszthetők a leghatékonyabban. Erre építhető az 5–8. évfolyamokon, valamint a középfokú oktatásban (9–10. évfolyam) a képzelet, a kreativitás, zenei önkifejezés és az érzelmi intelligencia további fejlesztése.

Az alapszintű zenei írás-olvasás eszköz jellegű. Célja, hogy segítse a tanulót az éneklésben és a zene mint univerzális jelrendszer megértésében. A relatív szolmizáció elsősorban a tiszta éneklés, az intonáció fejlesztése céljából jelenik meg. A törzshangok neveinek ismerete a zene tágabb megértését, a jelrendszerben való logikus gondolkodást segíti. A zeneelméleti ismereteket a pedagógus a tanulók életkori sajátosságaihoz és képességeihez mérten a tanórák szabadon felhasználható részében mélyítheti.

Kodály Zoltán zenei nevelési elvei lényegének megfelelően, mely az élményszerzés legfontosabb forrásaként a kóruséneklést nevezi meg, a Nat lehetőséget biztosít a tanórán kívüli zenei tevékenységek – mint a koncertpedagógia, az iskolai néptáncoktatás, népdalkörök, népdalkórusok, kamaraegyüttesek – iskolai keretek közti és azon túli szerveződése számára, melyhez a köznevelés és a kultúrát közvetítő intézmények, szervezetek együttműködése elvárható és szükséges.

Az ének-zene tanulása elsősorban a készségeket és az ezeket megalapozó képességeket fejleszti. A tanulók nem azonos képességszintről indulnak és nem is azonos eredményességgel végzik tanulmányaikat. Ezért az értékelés alapja az ének-zene tanulás minden életkori szakaszában alapvetően a tanulói aktivitás, lelkesedés, kooperativitás, illetve a tanulási képességek változása, a tanuló önmagához mért fejlődési szintje kell, hogy legyen.

Az ének-zenei nevelés az intellektuális és az emocionális fejlesztés egyensúlyára épül. Ennek alapja a Kodály Zoltán zenei nevelési elveire épülő, teljes embert fejlesztő zenepedagógiai gyakorlat, melynek célja a magyar nemzeti értékeket tisztelő és őrző, egyben európai műveltségű, kreatív, önállóan gondolkodó ember nevelése.

Az ének-zene tanításának célja, hogy a tanuló:

1. megszeresse az éneklést, a zenét az e tárgyban megismert művészeti alkotások befogadásán keresztül;

2. keresse, ismerje fel és becsülje meg a művészi értékeket;
3. zenei képességei fejlődjenek az éneklésen, a ritmikai- és hallásfejlesztésen keresztül, valamint sajátítsa el az ezeket támogató zeneelméleti alapismereteket;
4. érzelmi intelligenciája, képzelete és kreativitása fejlődjön, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességeire is;
5. komplex látásmódja kifejlődjön a zene társadalmi, történelmi és kulturális kontextusában történő megértésével;
6. erősítse nemzeti öntudatát a magyar népzene, a néphagyományok, a hazai tájegységek életének, szokásainak megismerésén keresztül;
7. elősegítse önállóságát és önkifejezését a társas és egyéni alkotóművészeti tevékenységek művelésén és a véleményformálás fejlesztésén keresztül;
8. megerősítse empátiáját a zenei tevékenységekben való közös együttműködéssel, egymás zenei produkciójának, véleményének, ízlésének tisztelettel való befogadásával.

A felső tagozat zenei nevelése az alsó tagozatban elsajátított alapozó ismeretekre épül.

A különböző évfolyamokon megismert magyar népdalok, más népek dalai, illetve jelentős zeneszerzők műdalai a tanulók élő dalrepertoárját alkotják. A tanórákon továbbra is alapvető jelentőségű a zenei aktivitás, a kifejező éneklés.

A zenehallgatás során megismert zeneművek széles palettája ugyancsak aktív ismeretként van jelen. A megismert zenetörténeti korszakokhoz tartozó művek kronológiai rendszerezése 7–8. osztályban történik.

A zene befogadását segíti a zeneművek tágabb történelmi, kulturális és társadalmi kontextusban való értelmezése, ami lehetőséget ad arra is, hogy fejlődjön a tanulók képzelete, kreativitása és kapcsolatot találjanak a műalkotásokban megjelenő élethelyzetek és saját életük között.

A ritmikai és dallami ismeretek fokozatos bővítése a hallásfejlesztés szolgálatában áll, törekedni kell alkotó módon történő használatukra.

Amint az alsó tagozatban, a témakörök a felső tagozatban sem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az ének-zenei nevelés egyik legfontosabb színtere a kórus. Ennek során a tanulók – egy közösség részeként – pótolhatatlan zenei élményekkel gazdagodnak, és igazi művészi tevékenység részeseivé válhatnak.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Zeneművek, énekes anyag
2. Zeneművek, zenehallgatás
3. Zenei ismeretek, ritmikai fejlesztés
4. Hallásfejlesztés
5. Zenei írás, olvasás

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

ZENEI ELŐADÓKÉSZSÉG ÉNEKLÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra, kifejező, a zene stílusának megfelelő előadásra;
2. a zenei karaktereket differenciáltan tudja megszólaltatni a népi vagy klasszikus stílusjegyeknek megfelelően egyszerű többszólamúságban is;
3. 127 új dalt ismer;
4. emlékezetből éneklí a Himnusz és a Szózatot;
5. változatosan tudja alkalmazni a tempó és dinamikai, előadási utasításokat (tempo giusto, parlando, rubato, piano, mezzoforte, forte);
6. hangszerkíséretes dalokat énekel, tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
7. a tanult dalokhoz kapcsolódó dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

RITMIKAI ÉS HALLÁSFEJLESZTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismeri és alkalmazza az alapritmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, triola, tizenhatodos ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
2. különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
3. érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
4. hallás útján megfigyeli a tanult zeneművekben a dūr és moll hangzását, melyeket zenei karakterekhez, hangulatokhoz kapcsol;
5. ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
6. ismeri az előjegyzésekhez kapcsolódó abszolút hangneveket;
7. felismerő kottaolvasással követi és értelmezi a módosított hangok szerepét a dalokban;
8. érti a hangköz és hármashangzat fogalmát és fogalmi szinten a hangközök harmóniaalkotó szerepét;
9. fogalmi szinten ismeri a tiszta, kis- és nagy hangközöket (T1–T8), és a fél és egész hangos építkezés logikáját;
10. megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés;
11. ütemmutató, violin- és basszuskulcsok;
12. felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
13. ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
14. érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;
15. felismeri a homofon és polifon szerkesztést.

ZENEI BEFOGADÓKÉSZSÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenét, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;

2. azonosítani tudja a zenetörténeti stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi háttérüket, mely segíti zeneértésüket;
3. megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
4. azonosítja a tanult zenét, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
5. követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
6. megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből adódó karakterét;
7. kérdéseket vet fel a zenemű üzenetére és kifejezőeszközeire vonatkozóan, többféle szempontot érvényesítve alkot véleményt;
8. néhány mondattal összefoglalja a zenemű mondanivalóját (például miért íródott, kinek szól, milyen gondolatokat, érzelmeket fejez ki);
9. megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített élethelyzetek és a saját élethelyzete között.

ZENEI ALKOTÓKÉSZSÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a tanult ritmikai és dallami elemeket alkalmazva egyszerű ritmussorokat, dallamokat kiegészít és improvizál;
2. a zeneművektől inspirálódva produktívan használja képzeletét, megfogalmazza a zene keltette érzéseit, gondolatait, véleményét;
3. a zeneművek befogadásának előkészítése során részt vesz olyan közös kreatív zenélési formákban, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni, felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

KULTURÁLIS MŰVELTSÉG ÉS KULTURÁLIS BEFOGADÓKÉSZSÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a zeneműveket műfajok és zenei korszakok szerint értelmezi, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi háttérüket;
2. ismer néhány magyar és más kultúrákra jellemző hangszert;
3. hangzás és látvány alapján felismeri a legelterjedtebb népi hangszereket és hangszeregyütteseket;
4. megkülönbözteti a giusto, parlando és rubato előadásmódú népdalokat;
5. megkülönbözteti a műzenét, népzene és a népdalfeldolgozásokat;
6. a tanult népdalokat tájegységekhez, azok ma is élő hagyományaihoz, jellegzetes népművészeti motívumaihoz, ételeihez köti;
7. aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein és tematikus projektjeiben.

Vizuális kultúra

5-8. osztály

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A *vizuális kultúra* tantárgy legfontosabb alapelve az aktív tanulói alkotómunkán alapuló gyakorlatközpontúság.

A vizuális nevelés – tantárgyi tanulási eredményeiben is jól megmutatkozó – alapelve továbbá, hogy az egyéni feladatmegoldás mellett megfelelő teret kap a csoportban megvalósított alkotó és befogadó tevékenység, hisz a csoportos feladatmegoldás segíti az önismeretet és önszabályozást, az önértékelést, továbbá a másokra való odafigyelést és elfogadást.

A tárgy tanítása akkor eredményes, ha a tanulók vizuális produktumot hoznak létre. Az eredményes fejlesztés a különböző nevelési-oktatási szakaszok életkori sajátosságainak ismeretében, változatos és játékos módszerek használatával érhető el.

A tantárgy gyakorlati tevékenységeinek megalapozásában fontos szerepe van a közvetlen, érzékszervi tapasztalatszerzésnek, a környezettel való közvetlen kapcsolatnak és a kéz finommotorikájának fejlesztése érdekében a minél gazdagabb anyag- és eszközhasználatnak.

Az alkotói képességek fejlesztése az alkotva befogadás elvét követi.

Az alkotó, vizuális önkifejező tevékenység a személyiségfejlesztés egyik legizgalmasabb és legeredményesebb eszköze. Az alkotás felszabadító ereje segíti az érzelmek felfedezését és tudatosítását. A vizuális produktum létrehozása során az elemző, értelmező, szintetizáló és újszerű megoldásokat kereső tevékenységek az összetett gondolkodási műveletek gyakorlását is lehetővé teszik.

Az alkotva befogadás elvének élményszerű alkalmazása segíti leginkább a sokrétű képességfejlesztés által megvalósuló személyiségfejlesztést.

A *vizuális kultúra* tantárgynak jelentős, el nem hanyagolható szerepe van a sokoldalú, kiegyensúlyozott személyiség fejlesztésében, kialakításában.

A tantárgy képességfejlesztő tulajdonságai jelennek meg a fejlesztési területeinek és témaköreinek meghatározásában is. A fejlesztési területek; a vizuális megfigyelés, leírás, emlékezet, belső képalkotás, elemzés, értelmezés, vizuális ábrázolás és kifejezés, közlés és kommunikáció, a kreativitás fejlesztése folyamatát figyelembe véve kerültek kijelölésre. A vizuális megismerés és kreatív produktum létrehozásának logikája mentén meghatározott szerkezeti egységekbe került az adott nevelési-oktatási szakasz elvárt tanulási eredményeinek részletes leírása.

A vizuális megismerés részeként értelmezett alkotó és befogadó tevékenységeket a tanterv keretrendszere nem különíti el. A tanulási eredmények megfogalmazása szempontjából azonban gyakran elkülönülnek az alkotó és befogadó tevékenységre vonatkozó követelmények.

A *vizuális kultúra* tanterv témakörei a tantárgy alapvető részterületeit, a képző- és vizuális művészetet, a vizuális kommunikációt, valamint a tárgy- és környezetkultúrát részletezik tovább. E részterületek jelzik a tantárgy legfontosabb tartalmait.

A *vizuális kultúra* jellemzően képességfejlesztő tantárgy, ebből következően a vizuális megismerés eszközként használható más tudományterületek, más tantárgyak tartalmainak feldolgozásához is.

A *vizuális kultúra* ismeretanyagának legjelentősebb részét a magyar és az egyetemes kultúrkincsből meríti.

A *vizuális kultúra* tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. értelmezze és átélje a körülöttünk lévő vizuális jelenségeket;
2. megismerje a mindennapi életben a vizuális kommunikáció szerepét;
3. ismerjen meg újabb kommunikációs formákat;
4. értelmezze a vizuális művészet kultúrákövetítésben elfoglalt helyét;
5. megismerje a kulturális örökség jelentőségét;
6. megismerje a magyar vizuális kultúra meghatározó alkotóit, alkotásait;
7. hazaszeretete és Magyarországhoz való érzelmi kötődése erősödjön a magyar kultúrkincs megismerése által;
8. ismerje a vizuálisan megjelenő nemzeti szimbólumokat;
9. megtanulja a tárgyi népművészet megismerésén keresztül a hagyományörzés jelentőségét;
10. megértse a társadalmi folyamatokat, kortárs jelenségeket és problémákat;
11. a tárgykultúra és az épített környezet megismerésén keresztül megértse a fenntartható fejlődés problémakörét;
12. fejlessze finommotorikáját gyakorlati tevékenységek által;
13. készségszinten használja a vizuális kultúrában alkalmazott alapvető anyagokat, eszközöket
14. kapjon lehetőséget az alkotó kísérletezéshez;
15. szerezzon gyakorlatot a kreatív feladatmegoldásban;
16. tanulja meg a megalapozott, önálló ítéletalkotást;
17. a művészet sajátos eszközeivel fejlődjön érzelmi élete, érzelmi intellektusa;
18. fejlessze az önkifejező képességét;
19. gyakorlatot szerezzon a társakkal, csoportban történő alkotásban, együttműködésben.

Az általános iskola felső tagozatán a tantárgy legfontosabb feladata az örömteli és többféle cél érdekében folyó alkotótevékenység segítése, a kreativitás fejlesztése céljából a kísérletezés bátorítása, a problémamegoldó gondolkodás gyakorlása, valamint a vizuális műveltség komplex szemléletű gyarapítása. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, a közvetlen környezetből nyert információk megfigyelése, leírása, elemzése a megismerés fontos forrása, miközben különös jelentőséget nyer a kreativitás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése is. A kreatív alkotó, ezen belül a tervező tevékenység sajátos lehetőséget biztosít a vizuális problémahelyzetekben a megoldáskeresésre, a megoldások kipróbálására, majd értelmezésére és értékelésére. Felső tagozaton – csakúgy, mint az alsóban – az élményalapú tanulás megvalósítása a tanulók érdeklődését felkeltő játékos, újabb és újabb technikákat és kifejezőmódokat kipróbáló egyéni vagy csoportos alkotó feladatok megoldásával érhető el. Miután az adott korosztály mindennapjainak meghatározó része a digitális környezet, egyre hangsúlyosabb a vizuális kommunikáció lehetőségeinek, a különböző mediális megjelenések mérlegelő értelmezésének a gyakorlása. Ebben az iskolaszakaszban a vizuális műveltség nem csak a történeti korok művészeti emlékeinek vizsgálatát jelenti, hanem a mindennapok részeként a kortárs művészeti jelenségek értelmezését és magyarázatát is. A körülöttünk lévő épített, tervezett környezet, tárgyi világ vizsgálatán keresztül a hagyományörzés lehetőségeinek

is teret biztosít. A művészettörténet képi ismeretanyaga az alkotva befogadás elvét követve része a tantárgyi követelményeknek, megközelítése tematikus, mert a művészet kultúráközvetítésben betöltött szerepe a rendelkezésre álló óra- és időkeretben a tanterv témaköréhez kapcsolva eredményesebben tanítható és tanulható. Az adott iskolaszakasz életkori sajátosságai a különböző vizuális önkifejezési formák gyakorlásával gazdagítják a tanulók személyiségét.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Vizuális művészeti jelenségek
2. Médiumok sajátosságai
3. Térbeli és időbeli viszonyok
4. Vizuális információ és befolyásolás
5. Környezet: technológia és hagyomány

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. alkotó tevékenység közben önállóan kísérletezik, különböző megoldási utakat keres;
2. eszközhasználatát begyakorlotta, szakszerű;
3. anyaghasználatát gazdaságos, átgondolt;
4. feladatokat önállóan megold, eredményeit érthetően bemutatja;
5. adott tanulási helyzetben a tanulási előrehaladás érdekében adekvát kérdést tesz fel;
6. feladatmegoldásai során felidézi és alkalmazza a korábban szerzett ismereteket, illetve kapcsolódó információkat keres;
7. felismeri a vizuális művészeti műfajok példáit;
8. használja és megkülönbözteti a különböző vizuális médiumok kifejezőeszközeit;
9. megkülönböztet művészettörténeti korszakokat, stílusokat;
10. felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat az ajánlott képanyag alapján;
11. használja a térbeli és az időbeli viszonyok megjelenítésének különböző vizuális lehetőségeit;
12. példák alapján megérti a képmanipuláció és befolyásolás összefüggéseit;
13. példák alapján meg tudja magyarázni a tervezett, épített környezet és a funkció összefüggéseit;
14. érti a magyar és egyetemes kulturális örökség és hagyomány jelentőségét;
15. csoportban végzett feladatmegoldás során részt vállal a feladatmegoldásban, önállóan megtalálja saját feladatát, és figyelembe veszi társai álláspontját is;
16. feladatmegoldás során megállapodásokat köt, szabályt alkot, és betartja a közösen meghatározott feltételeket;
17. önállóan véleményt alkot, és azt röviden indokolja.

Hon- és népismeret

5-8. osztály

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A globalizációs folyamatok térhódítása mellett egyre nagyobb szükség van arra, hogy a felnövekvő nemzedék stabil értékrenddel, erős gyökerekkel rendelkezzen, ismerje és becsülje nemzeti értékeinket, alakuljon ki benne a nemzethez tartozás tudata. A nemzeti és családi hagyományok, értékek elhalványulása, a nevelés folyamatának háttérbe szorulása miatt a hagyományos értékrend közvetítését, a szülőföldhöz kötődés megerősítését, a nemzeti értékek megismertetését az iskolának is hangsúlyosan fel kell vállalnia.

A tantárgy lehetőséget ad a tapasztalati úton történő tanulásra, az ismeretek élménypedagógiai módszerekkel történő elsajátítására. Fontos szerepet kap a saját gyűjtőmunka, a szűkebb és tágabb szülőföld értékeinek, hagyományainak tanári támogatással történő felfedezése, a megismert néphagyományok feldolgozása, megjelenítése egyéni és csoportmunkában. Az önálló ismeretszerzésben szerepet kap a család és a tágabb rokoni, szomszédi környezet. Az idősebb korosztály ismereteinek befogadása erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet, formálja a nemzethez, a családhoz, valamint a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás tudatát. A különböző generációk ismereteinek, életmódjának felfedezése fejleszti a több nézőpontú gondolkodást, a mérlegelés képességét. A tantárgy a múltra támaszkodva erősíti a tanulóban a családjá és a nemzete jövőjéért érzett felelősségtudatot.

A tantárgy keretében a tanuló megismeri, megérti a hagyományos gazdálkodó életmód szemléletét, amely a természettel való harmonikus együttélésre alapul, valamint a városi polgári életforma hagyományait. Mintát kap a közösségi életforma működésére, az egymásnak nyújtott kölcsönös segítség megvalósítható formáira. Részes lehet a játékok segítségével megvalósuló nevelési folyamatnak, amely életkori sajátosságainak megfelelően nyújt mintát a hagyományos, családon belüli szerepkörök, feladatkörök elsajátítására.

A nevelési-oktatási szakaszok közötti átmenet rugalmasabbá tételét biztosítja az alsó tagozat módszertanának átvezető alkalmazása, az önálló tanulás magasabb szintjére történő fokozatos áttérés. A hon- és népismeret körébe tartozó ismeretek az alsó tagozat legtöbb tantárgyában megjelennek (magyar nyelv és irodalom, természetismeret, ének-zene, vizuális kultúra, testnevelés), ezért a célkitűzés itt az előzetes tudás rendszerezése, az új ismeretek rendszerbe illesztése, az összefüggések megláttatása, amelyek megvalósítását az alsó tagozat tudáselemeinek átfogó ismerete és a modern tanítói módszertan képes támogatni.

A hon- és népismeret a hagyományos népi élet társadalmi jelenségeinek személyes megközelítésével, a magyar népszokások megismerésével megalapozza a jelenkori társadalom felépítésének, működésének megértését, összehasonlítási alapot biztosít, és lehetőséget teremt a változások felfedezésére, az ok-okozati összefüggések feltárására, ezáltal a tanuló elkötelezetté válik a közösségért végzett munkára és a felelősségvállalásra.

A hon- és népismeret tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. felfedezze, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi tradíció közel hozza a múltat, és segít eligazodni a jelenben, egyben irányt mutat a jövő számára is;
2. megértse, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része;

3. megalapozza saját nemzeti önismeretét, megértse a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából egyaránt;
4. indíttatást kapjon a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére;
5. megismerje szűkebb környezete nemzeti értékeit, mintát kapjon a lokálpatriotizmus élményszerű kifejezésére;
6. nyitottá váljon a velünk élő nemzetiségek, a szomszéd és rokon népek, a világ többi népének értékei iránt;
7. mintát kapjon a hagyományos férfi és női szerepekre való felkészüléshez, hogy a klasszikus családmódellet alapjait el tudja sajátítani;
8. megismerje az önellátó és a városi életmód jellemzőit, szokáselemeit;
9. elsajátítson népi játékokat, népdalokat, köszöntő és színjátékszerű népszokásokat;
10. megismerje a magyarság és a Magyarországon élő nemzetiségek népművészetét, népszokásait.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megbecsüléséhez, a velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudat és a hazaszeretet kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként pedig lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékein keresztül a saját és a különböző népek kultúráinak megismerésére, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanuló felfedezi, hogy a nemzedékek során át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őt a múlttal, segít neki eligazodni a jelenben, és irányt mutat a jövőre nézve. Felismeri, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb, és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárházát alkotják. Megérti, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója is, ezért ismerete az általános műveltséghez tartozik.

A tantárgy megalapozza a tanuló nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulóban, hogy először minden népnek a saját hagyományát, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután másokét – a nemzetiségek, a szomszéd- és rokon népek, a világ többi népének kultúráját –, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető vagy élő néphagyományok gyűjtésére. Bővíti a tanuló művelődéstörténeti ismereteit, ösztönzi a hagyományőrzést, népi kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanuló értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolata kialakításához és a társadalomba való beilleszkedéséhez.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére. Törekedni kell a tanuló cselekvő és alkotó részvételére a tanulás során, hogy tapasztalati úton, személyes élményeken keresztül jusson el az elméleti ismeretekig, az összefüggések meglátásáig. Az ismeretek megszerzésében fontos szerepet kap a tanulók kooperatív csoportokban történő együttműködése is. A pedagógusnak az oktatási folyamat során törekednie kell az önszabályozó tanulás kialakítására, a tanulási folyamat koordinálására. Ismeretközvetítő tevékenysége mellett a hangsúly a segítő-támogató szerepkörre kerül.

A tanulási területen belül a távoli ismeretek közötti összefüggések felkutatását elősegítő feladatok, az aktív tanulási formák és a változatos tanulásszervezési módok alkalmazása elősegíti az alkalmazásképes tudás megszerzését, és segíti a motivált tanulás fenntartását.

A tanulócsoporthoz részére ajánlott, választható projektek lehetővé teszik egy-egy témakör komplex megismerését, élményszerű feldolgozását, az ismeretek többféle kontextusban való vizsgálatát.

A tanév során legalább egy alkalommal ajánlott ellátogatni a helyi vagy a közelben lévő tájházba, szabadtéri néprajzi múzeumba, hogy a tanuló autentikus környezetben találkozzon a tárgyi kultúrával, és külső szakértői tudás igénybevételével részt vehessen múzeumpedagógiai foglalkozáson.

A hon- és népismeret tantárgy bemutatja a régebbi korok városi és falusi életét, középpontba helyezve a mindennapi tevékenységeket és az ünnepi szokásokat, valamint ezek táji eltéréseit. Az ismeretkörnek a lokális értékek megismerése ad keretet.

A hagyományos életmód értelmezését, a mai kor életmódjával való összevetését segíti a tartalmi és értelmező kulcsfogalmak használata.

Az értelmező kulcsfogalmak használata segíti a tanulót az összefüggések feltárásában és megértésében, a tartalmi kulcsfogalmak tudatos használata pedig segíti a hon- és népismeret ismereteinek rendszerezését, felidézését és alkalmazását.

Értelmező kulcsfogalmak: identitás, nevelés, normarendszer, változás, ok-okozati összefüggés.

Tartalmi kulcsfogalmak: család; lakóhely, néprajzi táj, közösség, haza, nemzet, nemzetiség, életmód, népszokás, hagyomány.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Az én világom: Családunk története; Szomszédság, rokonság; Az én városom, falum; A hazai táj. Helytörténet, helyi hagyományok, nevezetességek; Gyermek- és diákélet a múltban.
2. Találkozás a múlttal: Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban; A paraszti ház és háztartás. Népi mesterségek; A hétköznapiak rendje (életvitel, étkezési szokások, ruházat-népviselet); Jeles napok, hagyományos népi és vallási ünnepi szokások; Hitélet és közösségi élet falun és városban; Az emberi élet meghatározó állomásai; Szórakozás a múltban falun és városban.
3. Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink: Az ősi magyar kultúra hagyatéka; Magyarok a Kárpát-medencében és Moldvában; Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok; A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája és

hagyományai (pl.: roma/cigány népismeret elemei); Természeti és épített örökségünk; Hungarikumok; A magyar tudomány és kultúra eredményei és hatásai a világban.

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. képessé válik a nemzedékek közötti párbeszédre;
2. megismeri Magyarország és a Kárpát-medence kulturális hagyományait, tiszteletben tartja más kultúrák értékeit;
3. ismeri és adekvát módon használja az ismeretkör tartalmi kulcsfogalmait;
4. az önálló ismeretszerzés során alkalmazni tudja az interjúkészítést, a forráselemzés módszerét;
5. képes az együttműködésre csoportmunkában, alkalmazza a tevékenységek lezárásakor az önértékelést és a társak értékelését.

A LOKÁLPATRIOTIZMUS ÉS A NEMZETI IDENTITÁS ERŐSÍTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megismeri a közvetlen környezetében található helyi értékeket, felhasználva a digitálisan elérhető adatbázisokat is;
2. megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait;
3. megéli a közösséghez tartozást, nemzeti önazonosságát, kialakul benne a haza iránti szeretet és elköteleződés.

A CSALÁD, A CSALÁDTAGOK, A KÖZÖSSÉG EMBERI ÉRTÉKEI IRÁNTI ÉRZÉKENYSÉG FEJLESZTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megtapasztalja a legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez tartozás érzését;
2. nyitottá válik a hagyományos családi és közösségi értékek befogadására;
3. felismeri a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejét;
4. tiszteletben tartja más kultúrák értékeit.

A NEMZEDÉKEK KÖZÖTTI TÁVOLSÁG CSÖKKENTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. érdeklődő attitűdjével erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet;
2. megbecsüli és megismeri az idősebb családtagok tudását, tapasztalatait, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére.

A KÖRNYEZETTUDATOS SZEMLELET FEJLESZTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. megérti a természeti környezet meghatározó szerepét a más tájakon élő emberek életmódbeli különbségében;
2. belátja, hogy a természet kínálta lehetőségek felhasználásának elsődleges szempontja a szükségletek kielégítése, a mértéktartás alapelvének követése;
3. megismeri a gazdálkodó életmódra jellemző újrahasznosítás elvét, és saját életében is megpróbálja alkalmazni.

AZ ÖNÁLLÓ ISMERETSZERZÉSBEN VALÓ JÁRTASSÁG NÖVELÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. önálló néprajzi gyűjtés során, digitális archívumok, írásos dokumentumok tanulmányozásával ismereteket szerez családjá, lakóhelye múltjáról, hagyományairól;
2. szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján bővíti tudását.

A KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉG, A TÁRSAS EGYÜTTMŰKÖDÉS FEJLESZTÉSE, A VÉLEMÉNYALKOTÁS GYAKORLATÁNAK ERŐSÍTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismeri a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének, készségeinek és képességeinek, érdeklődési körének legjobban megfelelő feladatok vállalására;
2. tevékenyen részt vesz a csoportmunkában zajló együttműködő alkotási folyamatban, digitális források közös elemzésében;
3. meghatározott helyzetekben önálló véleményt tud alkotni, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.

Digitális kultúra 5-8. évfolyam

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A mindennapi életben használt digitális eszközökkel megvalósított megoldások megismerése a tantárgy hangsúlyos célját alkotja. A tanulás és tanítás egyik feladata a tanuló eltérő informális tanulási utakon összegyűjtött ismereteinek rendszerezése, kiegészítése. A tanuló a digitális kompetenciák és a problémamegoldás képességének fejlesztése során, a megfelelő szintű és biztonságos eszközhasználat gyakorlásával, problémaorientált feladatmegoldási módszereket sajátít el. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban fontos célkitűzés, hogy a hétköznapi életből vett feladatok mellett a többi tantárgy tanulása során felbukkanó problémák is előkerüljenek.

Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan készségek fejlesztését, amelyek a problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek.

Az információs technológiák a szolgáltatások igénybevétele során is szerephez jutnak. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, a felhasználási területek gazdagsága a tanórák rugalmas alakítását és a tanulók bevonását teszi szükségessé. Tárgyalni kell továbbá a gyors elavulás, a biztonság, a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás, valamint a biztonsági okokból bevezetett korlátozások problémarendszerét is.

2.FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Algoritmizálás és blokkprogramozás
2. Online kommunikáció
3. Robotika
4. Szövegszerkesztés
5. Bemutató-készítés
6. Multimédiás elemek készítése
7. Táblázatkezelés

8. Az információs társadalom, e-Világ
9. A digitális eszközök használata

3.TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. önállóan használja a digitális eszközöket, az online kommunikáció eszközeit, tisztában van az ezzel járó veszélyekkel;
2. elsajátítja a digitális írástudás eszközeit, azokkal feladatokat old meg;
3. megismeri a felmerülő problémák megoldásának módjait, beleértve az adott feladat megoldásához szükséges algoritmus értelmezését, alkotását és számítógépes program készítését és kódolását a blokkprogramozás eszközeivel;
4. digitális tudáselemek felhasználásával, társaival együttműködve különböző problémákat old meg;
5. megismeri a digitális társadalom elvárásait, lehetőségeit és veszélyeit.

Technika és tervezés

5.-6.-7. évfolyam

1.ALAPELVEK, CÉLOK

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, a tanultak alkalmazása, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A tantárgy keretében végzett tevékenységek elősegítik, hogy a tanuló aktív szerepkörben tervezési és végrehajtási készségeket alakítson ki az életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldásához. A tanuló a tanulási folyamat során a közvetlen, mindennapi gyakorlati tevékenység végzése közben valódi anyagokból felhasználható produktumokat hoz létre, az életkorához illeszkedő, biztonságosan kezelhető szerszámok, eszközök segítségével.

A tantárgy felhasználja a közismereti tárgyak keretében már elsajátított ismeretek közül azokat, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja a megfelelő autonómia és nyitottság, a megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulóközpontú tanulásra ösztönöz. Az elsajátított tudás hozzájárul a mindennapi életben használható készségek kialakításához és elősegíti a munka világában történő alkalmazkodást.

A technika és tervezés tantárgy tanulásának célja, hogy a tanuló:

- alkalmazni tudja az előzetes tudását a mindennapi élet problémáinak megoldása során;
- alkotótevékenysége keretében elsajátítsa a produktum kivitelezése lépéssorának megtervezését, a terv alapján a tervhez illeszkedő kivitelező tevékenységek elvégzését, a szakszerű eszközhasználatot, az együttműködésre épülő munkakultúrát;

- ismerje az alapvető technikai folyamatokat;
- megismerje a különböző szakmacsoportok sajátosságait, ezzel támogatva a pályaaorientációt, életpálya-tervezést.

A technika és tervezés tantárgy tanulásának célja, hogy a tanulóban kialakuljon:

- a gyakorlati tevékenységekhez szükséges minden készség és képesség;
- a pozitív alkotó magatartás;
- a komplex gyakorlati problémák megoldási készsége;
- a felelős, környezettudatos beállítottság és a kritikus fogyasztói magatartás.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–7. évfolyamon

A tantárgy az alapfokú képzés ezen második nevelési–oktatási szakaszában szervesen épít a tanulók előzetes tudására, az alkotótevékenység során elsajátított technikai ismeretekre, az eszköz- és szerszámhasználat műveleti lépései során felmutatott ügyességre, valamint a tervezési és kivitelezési önállóságra.

A tantárgy tanterve az 5–7. évfolyamon több lehetőséget, modult kínál. A modul kiválasztásával az iskola az igényeihez, a sajátosságaihoz igazodó, helyi program fő tartalmait tudja kialakítani. Mindegyik modul komplex alkotó folyamatok tervezésével és elvégzésével biztosítja az elmélyülést, a változatos tanórai tevékenységet. Ezzel a tervezett rugalmassággal teremti meg a lehetőséget arra, hogy a helyi tanterv szerint megvalósuló, tevékenység- és gyakorlatközpontú tanulási-tanítási folyamat – melyben az alkotótevékenység és az ismeretek szerzése egymástól elválaszthatatlan – jobban alkalmazkodjon a helyi igényekhez, lehetőségekhez, sajátosságokhoz, jobban támogassa a pályaválasztást.

Két év után akár más modul választható, vagy az intézmény tárgyi és személyi feltételrendszeréhez igazodó módon egy modul több tanéven át alkalmazható.

A tantárgy átfogó célként kitűzött eredményeinek megvalósítása a választott modul szerinti speciális tanulási környezet kialakítását igényli, mely környezet – lehetőség szerint – egy biztonságos szaktanterem, anyagok megmunkálására alkalmas műhelyterem, ételkészítési gyakorlatok elvégzésére alkalmas szaktanterem, illetve szabadtéri helyszín, iskolakert.

2.FŐ TÉMAKÖRÖK

A tantárgy – hagyományaiból építkezve – négy választható modult tartalmaz. Az egyes modulok egymással egyenértékűek. A választott modul szerinti feladatokat az intézmény helyi tantervében kell rögzíteni.

A MODUL: ÉPÍTETT KÖRNYEZET – TÁRGYALKOTÁS TECHNOLÓGIÁI

1. Modell- és makettépítés technológiai
2. A település kialakulása, településtípusok
3. Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek
4. Közterek, közösségi terek, középületek
5. A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások
6. Az egészséges település
7. A lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek
8. Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések
9. Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák
10. Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet

11. Közlekedés egykor és ma
12. Közlekedés, közlekedési rendszerek
13. Komplex modellezési feladatok

3.TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismeri a felhasznált anyagok vizsgálati lehetőségeit és módszereit, tulajdonságait, és céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;
2. tevékenységét megtervezi, terveit másokkal megosztja;
3. ismeri és betartja az alapvető munkavédelmi szabályokat;
4. tervek mentén folytatja alkotótevékenységét;
5. célszerűen választja ki és rendeltetésszerűen használja a szükséges szerszámokat, eszközöket, digitális alkalmazásokat;
6. törekszik a balesetmentes tevékenységre, a munkaterületen rendet tart;
7. munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
8. ismeri az egyes műveletek jelentőségét a munka biztonságának, eredményességének vonatkozásában;
9. a tevékenység során társaival együttműködik, feladatmegosztás szerint tevékenykedik;
10. az elkészült produktumot használatba veszi, a tervhez viszonyítva értékeli saját, mások és a csoport munkáját;
11. értékeli az elvégzett munkákat, az értékelésben elhangzottakat felhasználja a későbbi munkavégzés során;
12. értékékként tekint saját és mások alkotásaira, a létrehozott produktumokra;
13. felismeri az emberi cselekvés jelentőségét és felelősségét a környezetalakításban.

Testnevelés és egészségfejlesztés

5.-8. évfolyam

1.ALAPELVEK, CÉLOK

A 21. századi emberkép egyik hangsúlyos összetevője, hogy az egyén aktív és cselekvő, ugyanakkor reflektív mérlegelésre képes. A cselekvő embert a mozgáshoz kapcsolódó helyes attitűdök, a fizikailag aktív életmód, önmaga reális elfogadása, a közösségi felelősségvállalással egybekötött autonómia, az újító kezdeményezésekre való nyitottság és a megbízható megoldások alkalmazásának képessége jellemzi.

A testileg és lelkileg egészséges ember az egészség állapotát, a harmonikus életet értékékként éli meg. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó szokások a nevelés-oktatás egyes szakaszaiban a pedagógusok személyes példamutatásán keresztül alakulnak ki.

A mozgáshoz, mint alapkompenciához kapcsolódó képességek, készségek, az adott szituációnak megfelelően mobilizálódó motoros képességek és készségek jelentik az alapját annak, hogy az adott egyén a társadalom aktív tagjává váljon, és az egész életen át tartó mozgásos cselekvési biztonság jellemezze.

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület elsősorban a személyes és társas kompetencia fejlesztése révén járul hozzá az általános kompetenciákban és a nevelési-oktatási

célokban megfogalmazott törekvések megvalósulásához. Hangsúlyos szerepet kapnak a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal, az emberi kapcsolatokkal összefüggő kompetenciák. Az iskolai fejlesztés kiterjed a jó időszervezésre, a konstruktív kooperációra, valamint a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is.

A tanulási terület testnevelés tantárgyának tanulása-tanítása során szerzett ismeretek, kialakított készségek és megfelelően formált attitűdök más általános kompetenciáknál is megjelennek. Példaként említhető a társadalmi részvétel és felelősségvállalás, ahol az iskola hozzásegíti a tanulót ahhoz, hogy toleránssá váljon a fogyatékkal élők iránt.

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási területhez tartozó testnevelés tantárgy legfontosabb célja, hogy a tanuló:

1. megismerje a mozgáshoz kapcsolódó helyes attitűdöket, a fizikailag aktív életmód élethosszig tartó jótékony hatásait;
2. megtanulja a testnevelés és egészségfejlesztés szakkifejezéseit, helyes terminológiáját;
3. mozgásműveltségét olyan szintre fejlessze, hogy alkalmassá váljon a hatékony mozgásos cselekvéstanulásra, az önálló testedzésre;
4. az alsó tagozat végére legalább egy úszásnemben megtanuljon úszni;
5. életkorának, testi adottságának megfelelően fejlessze motoros teljesítőképességét, váljon képessé saját motoros teljesítmény- és fittségi szintje tudatos befolyásolására, elfogulatlan értékelésére;
6. a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközeivel fejlessze önismeretét, érzelmi-akaratil készségeit és képességeit, alakítson ki szabálykövető magatartásmintákat;
7. fejlessze társas-érzelmi jóllétét, társas-közösségi kapcsolatait, stressztűrő és -kezelő képességét;
8. váljon képessé a baleseti források és az egészséget károsító, veszélyes szokások, tevékenységek értelmezésére.

A tantárgy célja továbbá, hogy a gyógytestnevelésre utalt tanuló – az egyéni sajátosságainak maximális figyelembevételével – ismerje meg a testnevelés, az egészségfejlesztés és a sport azon eszközeit, módszereit, amelyek segítséget nyújthatnak az egészségi állapota és a motoros teljesítőképessége lehető legnagyobb mértékű helyreállításához, valamint az esélyegyenlőség megteremtéséhez.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

Az 5–8. évfolyamon tanulók mozgástevékenységét, mozgásos cselekvését leginkább a prepubertás- és egyes esetekben a pubertáskor mozgásfejlődésének sajátos biológiai érési tényezői határozzák meg. Tekintettel az életkorra jellemző jelentős egyéni eltérésekre, még inkább előtérbe kerül a differenciált fejlesztés, az individuális bánásmód, a tanuló személyiségvonásaiban és társas kapcsolataiban beállt változások empátikus kezelése.

Ebben az életkorban megváltozik a motoros képességek belső összefüggésrendszere, a képességek és a készségek átstrukturálódnak. A fizikailag aktív, rendszeresen sportoló tanulónál az átrendeződés általában gördülékenyebben megy végbe. Az inaktívabb életmódot folytató tanulónál azonban nehézkes a mozgásvégrehajtás, a korábbiaknál nagyobb fáradékonyság, a mozgások koordinátlansága, csökkenő mozgástanulási és -szabályozó képesség, valamint fokozódó mozgásváltozékonyság figyelhető meg.

A testnevelés tantárgy tanításának és tanulásának specifikus jellemzője, hogy a tanuló megtanul kitartóan és megfelelő iramot diktálva futni, különféle módokon ugrani és dobni, valamint különböző tornaelemeket és gyakorlatokat sajátít el. Képessé válik rá, hogy különböző labdajátékokban részt vegyen, a legváltozatosabb feladathelyzetekben, korosztályának megfelelő szintű kreativitással. Megismeri a küzdősportok szerepét, a szabadban végzett testedzés fontosságát. Amennyiben a lehetőségek adottak hozzá, tovább mélyíti úszástudását. Tudatosan törekszik a biomechanikailag helyes testtartás kialakítására. A felső tagozaton is lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy teljesüljön a tananyag spirális építkezése és a mozgásos ismeretek fokozatos bővülése.

A tantárgy tanításának és tanulásának ebben az életkorban is alapvető módszere a játék, a játékoság, amely elsősorban itt is a koordinációs képességek fejlesztésére szolgál. A mozgásos játékok közben fejlődik a térbeli és az időbeli tájékozódási képesség, az irányérzék, bővül a relációs szókincs. Kiemelt feladat a cselekvő tapasztalatszerzés, amely a testmozgás mellett sokféle érzékelés bevonásával és változatos eszközök használatával valósítható meg.

2.FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
2. Atlétikai jellegű feladatmegoldások
3. Tornajellegű feladatmegoldások
4. Sportjátékok (az iskola tárgyi és személyi feltételeinek függvényében két sportjáték választása)
5. Testnevelési és népi játékok
6. Önvédelmi és küzdősportok
7. Alternatív környezetben üzhető mozgásformák
8. Úszás (amennyiben adottak a körülmények)
9. Gyógytestnevelés

3.TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. életkorának és testi adottságának megfelelően fejlődött motoros teljesítőképessége olyan mérvű, hogy képes a saját teljesítménye és fittségi szintje tudatos befolyásolására;
2. sokoldalú mozgásműveltségének birtokában eredményesen tanul összetett mozgásformákat;
3. ismeri és használja a testnevelés életkorához igazodó elméleti ismeretanyagát, szakkifejezéseit, helyes terminológiáját;
4. önismerete, érzelmi-akaratí készségei és képességei a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelően fejlődtek;
5. képes értelmezni az életben adódó baleseti forrásokat és az egészséget károsító, veszélyes szokásokat, tevékenységeket.

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ

7-8. osztály

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A dráma és színház tanulása olyan komplex művészetpedagógiai tevékenység része, amely a csoportos játékok együttes élménye révén segíti elő a tanulók alkotó és kapcsolatteremtő képességének kibontakozását; összpontosított, megtervezett munkára szoktatását; testi, térbeli biztonságának javulását; idő- és ritmusérzékének fejlődését; valamint szolgálja ön- és társismeretük gazdagodását; fejleszti az érzékelést, a kommunikációt, a kooperációt. Különösen alkalmas a fogékonyság, a fantázia, az önkifejezés, valamint a tolerancia, az együttműködés, továbbá a konfliktuskezelési képesség és a felelősségvállalás és autonómia kialakítására, a közösségi tudat és az önazonosság erősítésére. A dramatikus tevékenységek egyszersmind fejlesztik a zenei képességeket, a vizuális érzékenységet, a térérzékelést, a testtudatot, a mozgáskultúrát, ily módon integrálják a többi művészeti kifejezési formát is.

A dráma ebben az összefüggésben nem az irodalom harmadik műnemét jelenti, hanem a cselekvő megismerést. A sokrétű és sokféle tevékenységet követő elemző beszélgetések a fogalmi ismeretek bővülésével járnak. A tanulók megszerzett tudásukat, alakulóban lévő véleményüket, felvetődő kérdéseiket beépíthetik a megjelenítő játékokba. A dramatikus tevékenységek így más tantárgyak gyakorlatorientált tanulásában is alkalmazhatóak.

A dráma nyelve a színház. A dráma és színház komplex művészeti ismereteket nyújt, és az alkotómunkával együtt járó élmények segítségével hozzájárul a kreatív személyiség kialakításához. A kultúra iránt nyitottságot, esztétikai érzékenységet alakít ki, és a művészetek befogadására, értésére és művelésére nevel.

A dráma és színház tanulásának kiegészítői lehetnek az olyan tanórán kívüli tevékenységek, mint a színházi nevelési és színház-pedagógiai foglalkozások, a színjátszó körök, a színházlátogatás stb.

A dráma és színház tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. az élmény megélésén keresztül jusson el a megértésig;
2. alkalmat kapjon az önmagára és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére;
3. különböző élethelyzeteket védett környezetben, biztonságos keretek között vizsgáljon;
4. a drámán és színjátékon keresztül tanulja meg az önkifejezést;
5. részt vegyen közösségépítésben és közösségi alkotásban;
6. verbális és nonverbális kommunikációs készségei fejlődjenek;
7. empátiás készségeit erősítse a dramatikus tevékenységekben való együttműködéssel;
8. komplex látásmódot alakítson ki a dráma és a színház társadalmi, történelmi és kulturális szerepének megértésével.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői a 7–8. évfolyamon

A dráma és színház tantárgy önálló óraszámmal a 7–8. évfolyamon bír, de más tantárgyakba, tanulási területekbe integráltan, esetleg moduláris formában, illetve a szabad órakeret terhére az 1–6. évfolyamon is alkalmazható.

A dramatikus tevékenységek tanulási eredményeinek elkülönítését kevésbé a korosztályos, évfolyambeli különbségek határozzák meg, sokkal inkább a korábban drámajátékkal töltött gyakorlati idő mennyisége és minősége, a csoport adottságai, valamint az iskola nevelési-oktatási kívánalmai.

Mivel a dráma és színház tantárgy teljes egészében gyakorlatközpontú, a tevékenységekkel való ismerkedés időszakában a különböző munkaformák bevezetése, a szaknyelv elsajátítása is játékos keretek között zajlik. Elsőrendű feladat a játékbátorság kialakítása, az együttműködés megteremtése és az elfogadó légkör megalapozása.

A tanulói aktivitásra építő tevékenységek során támaszkodunk a tanulás társas (páros, kiscsoportos, egéscsoportos munka) természetéből adódó előnyökre és a differenciált egyéni munka adta lehetőségekre.

2. FŐ TÉMAKÖRÖK

1. Szabályjátékok, népi játékok
2. Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)
3. Rögtönzés
4. Saját történetek feldolgozása
5. Műalkotások feldolgozása
6. Dramaturgiai alapfogalmak
7. A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)
8. Színházi műfajok, stílusok
9. Színházi előadás megtekintése

3. TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismeri és alkalmazza a különböző verbális és nonverbális kommunikációs eszközöket;
2. ismeri és alkalmazza a drámai és színházi kifejezés formáit;
3. aktívan részt vesz többféle dramatikus tevékenységben tanári irányítással, önállóan, illetve társakkal való együttműködésben;
4. saját gondolatot, témát, üzenetet fogalmaz meg a témához általa alkalmasnak ítélt dramatikus közlésformában;
5. megfogalmazza egy színházi előadás kapcsán élményeit, gondolatait.

2.5. Informális és nem formális oktatási – tanulási forma

A Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. év CXC törvény, és az ez alapján kiadott új tartalmi szabályozó, a Nemzeti Alaptanterv új irányokat szabnak a pedagógiai gyakorlatnak. Nagyobb hangsúlyt kap az oktatás mellett a nevelés, valamint a kompetenciafejlesztés. A tanulói személyiség komplex fejlesztése kerül középpontba, nem pusztán a tanórákon, hanem az iskolai életet egészében. A nevelés- oktatás szerves részét képezi a tanórán kívül iskolában eltöltött idő, valamint az iskola falain kívül megszervezett nem tanórai tudásgyarapító foglalkozások. A tantermeken kívüli tapasztalatszerzés hatékony kompetencia- és személyiségfejlesztő eszköz, az egész életen át tartó tanulás, és az értékközpontú nevelés előmozdítója. Az élményalapú

pedagógiai módszerek az informális és non formális tanulási szintereken történő megvalósítása a tanulói személyiség komplex fejlesztésének eszköze.

Az informális és nem formális oktatási formák alkalmazásának célja:

- újszerű tanulásszervezési eljárások alkalmazása a kompetenciafejlesztés érdekében
- a kooperatív, támogató- segítő pedagógiai kultúra erősítése
- közösségépítés, a heterogén tanulói közösségek kialakításának elősegítése, az inkluzív nevelés szakmai támogatása
- élményközpontú pedagógia megvalósítása
- értékközpontú nevelés a tanórán és az iskola falain kívül is
- az egész életen át tartó tanulás iskolai megalapozása, belső motiváció kialakítása
- alapkompenciák és kulcskompetenciák fejlesztése: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, önismeret és társas kultúra, családi életre nevelés, testi és lelki egészségre nevelés, fenntarthatóság, környezettudatosság, pályaaorientáció, médiatudatosságra nevelés, tanulás tanítása.

Céljaink elérése érdekében bentlakásos és napközis tematikus tanulási alkalmakat szervezünk és valósítunk meg. A programok megszervezésénél a pedagógusok a képzéseken elsajátított témamodulokat és módszertani segédanyagokat alkalmazzák.

2.6. Lázár Ervin Program

Az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége. Ehhez kapcsolódóan a Lázár Ervin Program keretein belül minden tanuló egy tanévben egy alkalommal a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ szervezésében részt vesz:

1. évfolyam: Bábelőadás bemutatása oktatási intézményekben
2. évfolyam: Előadó-művészeti produkció bemutatása oktatási intézményekben
3. évfolyam: Színházi előadás bemutatása saját játszóhelyen (kőszínház)
4. évfolyam: Komolyzenei vagy népzenei koncert bemutatása oktatási intézményekben vagy koncerttermekben
5. évfolyam: Színházi előadás bemutatása saját játszóhelyen (kőszínház)
6. évfolyam: Cirkuszművészeti előadás bemutatása saját játszóhelyen (Fővárosi Nagycirkusz)
7. évfolyam: Előadó-művészeti produkció bemutatása oktatási intézményekben
8. évfolyam: Színházi előadás bemutatása Budapesten - (kőszínház)

2.7. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az iskola a tankönyveket - jogszabályban meghatározottak szerint, elektronikus formában- a könyvtárellátó felületén keresztül rendeli meg.

Ingyenes tankönyv

A tankönyv a 2017/2018-as tanévtől 1-9. évfolyamig valamennyi diák számára ingyenes.

Tartós tankönyv

A 2019. évi LXX törvény alapján

„Az a tankönyv, könyvhöz kapcsolódó kiadvány, amely nem tartalmaz a tankönyvbe történő bejegyzést igénylő feladatokat és alkalmas arra, hogy a tanulók legalább négy tanéven keresztül használják.”

Az iskola igazgatója gondoskodik arról, hogy a térítésmentesen biztosított tankönyveket állományba vegyék, elkülönítetten kezeljék és a tanuló illetve a pedagógus részére a tanév feladataihoz az iskola házirendjében meghatározottak szerint bocsássák rendelkezésre.

A hit- és erkölcstan tankönyvekre vonatkozó sajátos szabályok

Az iskola hit- és erkölcstan oktatásához a bevett egyház által alkalmazott tankönyvekre vonatkozó rendelkezését tankönyvenként és egyházanként összesítve küldi meg a Könyvtárellátónak. A hit- és erkölcstan oktatáshoz alkalmazott tankönyvek beszerzéséről és az iskolához történő eljuttatásáról az egyház gondoskodik.

A taneszköz választás alapelvei:

- Iskolánkban csak olyan tankönyvek, taneszközök és tanulmányi segédletek használhatók, amelyek a Tankönyvjegyzékben szerepelnek.
- A kerettantervhez igazodó, erre átdolgozott tankönyveket választunk.
- A pedagógusok módszertani szabadságuknak megfelelően maguk választják meg a tankönyveket, illetve a tanulmányi segédleteket.
- A taneszközök megfelelnek a helyi tanterv célkitűzéseinek.
- A taneszközök kiválasztása munkaközösségi szinten egyeztetésre kerül. A munkatankönyvek helyett a tankönyv + munkafüzet alkalmazását helyezzük előtérbe.
- A több éven keresztül használható, jó minőségű tankönyveket alkalmazunk. Az iskola keretein belül meg kell szervezni a tankönyvek, tanulmányi segédletek begyűjtését, kölcsönzését.

- Az állami támogatásból vásárolt tartós tankönyveket több éven keresztül használjuk, így egyre gyarapodó, ingyenes használatra adható tankönyvbázissal rendelkezik intézményünk.
- Ki kell kérni a szülők véleményét. Törekedni kell arra, hogy a lehető legkevesebb számú és legkedvezőbb áru eszközzel biztosítsuk az ismeretek közvetítését.
- A taneszközökről való gondoskodás a szülő felelőssége. Tanítási év közben a beszerzések nem változtathatók.
- A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden év májusában az e-Krétában illetve a tanév végén a tanévzáró ünnepségen értesítjük, tájékoztatjuk.
- A nagycsoportos óvodások beiratkozáskor írásban megkapják milyen taneszközökre lesz szükség az első osztályban
- A taneszközök ára lehetőleg a szülők által megfizethető legyen.
- Elvárás az érthetőség, életszerűség, pontosság jól áttekinthető szerkezet.
- Fontos a differenciált feladatátadásra való alkalmasság.
- A tankönyvek és munkafüzetek legyenek jól illusztráltak, érdekesek, motiválóak.
- Az oktatási folyamat különböző szakaszaiban digitális tananyagokat is alkalmazunk.

2.8. A Nemzeti Alaptantervben (NAT 2020) meghatározott kulcskompetenciák

A NAT az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

A tudás alapú társadalomban nélkülözhetetlennek tartott kulcskompetenciák beépülnek a kerettantervekbe. A hozzájuk tartozó ismeretek, készségek és attitűdök megjelennek a tantárgyak cél- és feladatrendszerében az életkori sajátosságoknak megfelelően.

1. A tanulás kompetenciái

2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

3. A digitális kompetenciák

4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

2.9. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a 2011. évi CXCV. nemzeti köznevelésről szóló törvény 27 § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.

Az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg. A heti öt órából legfeljebb heti két óra a Nat Testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterületében jelzett sporttevékenységekre (úszás, néptánc, közösségi és más sportjátékok, szabadtéri sportok, természetjárás, kirándulás), vagy - az iskola lehetőségeinek és felszereltségének megfelelően - különféle más sporttevékenységekre fordítható (hagyományos magyar történelmi sportok, mozgásos és ügyességi játékok, csapatjátékok). A heti két óra kiváltható továbbá sportolással iskolai sportkörben, vagy - a tanuló kérelme alapján - sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett igazolt sporttevékenységgel.

A tanulóinknak módja van játékos sportfoglalkozásokon, vetélkedőkön, sport- és egészségnapokon részt venni. Fontosnak tartjuk a gyerekekben a mozgás iránti igény kialakítását, fenntartását, a sporttevékenység beépülését a mindennapi életbe, az egészséges életmódra nevelést.

Úszásoktatás

Amennyiben adottak a feltételek, iskolánkban tömbösítve szervezzük meg az úszásoktatást. Alsó és felső tagozaton két egymást követő évfolyamon 3-4 és 5-6. osztályokban. A megfelelő óraszám eléréséhez az alsó tagozaton lehetséges a tananyag átcsoportosítása. Ebben az esetben az úszás szempontjából egységesen kell kezelni az alsó tagozat óraszámait.

Alsó tagozaton a témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

Felső tagozaton a témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készség szinten úszik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

Ezen kívül iskolánkban a Világ- Virága Alapfokú Művészetoktatási Intézmény szervezésében a néptánc oktatás folyik.

A Bozsik Iskolai Program keretében labdarúgó edzéseket látogathatnak a gyerekek.

2.10. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az esélyegyenlőség biztosítása és az egyenlő bánásmód követelménye

A helyi esélyegyenlőségi, illetve egyenlő bánásmód program kialakításkor figyelembe vételre került, hogy

- az egyenlő bánásmód követelménye alapján a Magyar Köztársaság területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni,
- az egyenlő bánásmód követelményére vonatkozó, külön jogszabályokban meghatározott rendelkezéseket a 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni.

Az egyenlő bánásmód követelményének jellemzői

Az egyenlő bánásmód követelményének fő jellemzője, hogy a követelmény kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam

- közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, vagy
- közvetve - így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján - hozzájárul (a továbbiakban együtt: oktatás);

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell különösen:

- az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása,
- az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,
- a teljesítmények értékelése,
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele,
- az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,
- az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása,
- a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint
- az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

Az esélyegyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód követelménye biztosítása érdekében folytatott intézményi tevékenység

Az intézményben az esélyegyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód követelményének biztosítása érdekében a következő feladataink vannak:

- az iskolai háttérből adódó, esélyegyenlőséget, valamint az egyenlő bánásmód követelményét sértő körülmények feltárása, valamint azok kezelési módjának meghatározása,
- a családi háttérből fakadó esélyegyenlőséget, valamint az egyenlő bánásmód követelményét sértő körülmények feltárása, valamint azok kezelési módjának meghatározása,

- az iskola azon együttműködési kapcsolatainak meghatározása, illetve a kapcsolattartásban ellátandó feladatok leírása, melyek segítik az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód követelményének megtartását,
- a szülők azon jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, az ezzel kapcsolatos intézményi feladatok rögzítése,
- a pedagógusok jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, valamint az ezekkel kapcsolatos intézményi feladatok rögzítése,
- a tanulók jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, valamint az ezekkel kapcsolatos intézményi feladatok azonosítása,
- a tanulók tanulmányainak folytatásával, teljesítményük értékelésével kapcsolatos feladatok meghatározása.

2.11. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése és értékelése

Az iskolai beszámoltatás és számonkérés:

A nevelőtestület döntése alapján:

- Iskolánkban a tanév során érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal kell értékelni a tanulók tudását, magatartását és szorgalmát.
Kivételt képez az 1. osztályosok félévkor és év végén, valamint a 2. osztályosok első félévben. Ezeknek a tanulóknak a teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet: **Kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul.** Szövegesen értékeljük továbbá az értékelés alól felmentett tanulót.
- A tanulók értékelésének alapja a tantárgyi ismeretanyag (képességek és képességek, kompetenciák) és követelményrendszer elsajátításának mértéke.
- Érdemjegyet csak az ismeretanyag számonkérésének alapján lehet adni.
- A tanulókkal ismertetni kell a számonkérések, beszámoltatások idejét és értékelésük szempontjait. A tanulóknak tudniuk kell, hogy a követelmények elsajátítása érdekében mit kell tenniük.
- Tilos érdemjeggyel értékelni vagy abba beszámítani a házi feladat vagy a felszerelés hiányát. Érdemjegy, osztályzat csak a tanuló tudására adható.
- A tanulókkal ismertetni kell a témazáró és felmérő dolgozatok időpontját, formáját, a számon kérendő ismeretanyagot és az értékelés szempontjait, az érdemjegy vagy minősítés célját, súlyát. A témazárók érdemjegyei nagyobb hangsúlyt kapnak az osztályzat kialakításánál.
- A 6. és 8. osztályoknál az év végi vizsgajegy témazáró jegy értékű.
- A tanulóknak minden tantárgyból kapniuk kell havonta legalább egy érdemjegyet. A heti 0,5 vagy 1 órás tantárgyaknál félévenként legalább három érdemjegynek kell lenni.
- Az érdemjegyeknek tükrözniük kell a tanulók tudását, a követelmények elsajátításának szintjét.

- Az érdemjegy odaítélésekor a tanulóval közölni kell tudásbeli hiányosságait, fejlesztendő készségeit. Az érdemjegyek odaítélésénél, a tanuló szóbeli értékelésének mindig a tanuló motiválását kell szolgálnia.
- Az év végi felméréseknek az éves anyag ismeretanyagát, az éves tantárgyi követelmények elsajátításának szintjét kell tükrözniük, ezért az év végi felmérések súlya a nevelő és a tanuló számára is jelentősebb.
- A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése érdekében hangsúlyos szerepet kap a szóbeli feleltetés. A tantárgyak sajátosságainak megfelelően a követelmények teljesítését a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája, illetve gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrizzük és értékeljük.
- Gyakorlati tevékenységgel kapcsoljuk össze a szóbeli számonkérést a rajz, ének-zene, technika és tervezés és az digitális kultúra tantárgyak esetében.
- Csak gyakorlati tevékenység során ellenőrizzük a testnevelés tantárgy követelményeit. A tanulók félévente egy-egy alkalommal felmentést kérhetnek a felelés alól. Kivétel a dolgozatírás.
- A pedagógus az általa tanított tantárgyakra és tanulókra vonatkozóan kidolgozza, megtervezi a szóbeli és írásbeli számonkérések arányát, formáját, rendjét úgy, hogy a tanuló év végi osztályzatában kifejeződjön egész éves tanulmányi tevékenysége.
- Minden írásbeli ellenőrzés, beszámoltatás eredményét max. 2 héten belül a szaktanár a tanulók tudomására hozza, tárgyilagosan értékeli, meghatározza a fejlesztendő területeket és motiválja a tanulót a sikerebb teljesítményre.
- A szorgalmi házi feladatok szabadon választhatók, érdemjeggyel nem osztályozhatóak.
- A kötelező tantárgyak minősítése a félévi értesítőben illetve a bizonyítványban a következő lehet: Jeles (5); Jó (4); Közepes (3); Elégséges (2); Elégtelen (1)
A tantárgyakból kiemelkedő teljesítményt nyújtott tanuló jeles helyett a szaktanár döntése alapján: Kitűnő minősítést kaphat.
- A minősítéskor figyelembe vesszük:
 - A teljesítmények helyi tantervhez való viszonyát
 - A tanuló önmagához való fejlődését
 - A fejlődés tendenciáit

Mérések:

Belső mérések:

1. Szaktanár által végzett mérés minden évfolyamon:

- év eleji felmérés
- félévi felmérés
- év végi felmérés
- téma végi felmérés (témazáró)

Mérés eszköze: a szaktanár által megrendelt, összeállított feladatlapok

2. Intézményvezető, intézményvezető-helyettes által végzett mérés:

8. osztály végén – magyar irodalom, nyelvtan, matematika, történelem

Mérés eszközei:

Magyarból és történelemből vizsgatételek

Matematikából külsős feladatsorokból összeállított vizsgateszt

A tanulók fejlődésének nyomon követése, intézményünkben a következőképpen történik:

- összegzőképp a tanuló munkájáról, fejlődéséről; témazáró felmérésekből, szóbeli feleletekből, elkészített munkadarabokból, beszámolóikból, gyűjtőmunkáiból, testi fejlődését nyomon követő teljesítménymérésekből,
- különböző intézményi, körzeti, kistérségi, országos versenyeken elért eredményei,
- iskolán kívüli vállalásai,
- szülő-pedagógus gyakori párbeszéde,
- szociometriai mérések a társas kapcsolatokról,
- kérdőívek és beszélgetések a tanulási szokásokról,
- állandó kapcsolat a délutáni foglalkozást tartó nevelővel,
- önértékelő megbeszélések az osztályközösségben, kiscsoportban, - az egy osztályban tanító pedagógusok rendszeres megbeszélései,
- a szülőkkel való folyamatos kapcsolattal.

Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya:

Cél:

Az írásbeli beszámoltatás is a tanulók életkori sajátosságainak és képességeinek megfelelő, optimális terhelést biztosítson.

Az írásbeli beszámoltatás aránya csökkenjen, a szóbeli feleletek aránya növekedjen.

Formája:

Ismeretek számonkérése:

- o Szódolgozat
- o Fogalmak, szabályok
- o Kronológiai, topográfiai ismeretek
- o Röpdolgozat
- o Kisbeszámoló, stb.

- Ismeretek alkalmazásának számonkérése:

- o Fordítás

- o Műelemzés
 - o Részösszefoglalás
 - o Teszt
 - o Témazáró dolgozat
 - o Társadalmi, történelmi összefüggések
 - o Problémamegoldás
 - o Felmérések
- Kompetenciák mérése:
- o Helyesírás
 - o Fogalmazás
 - o Szövegfeldolgozás
 - o Műelemzés
 - o Esszé
 - o Matematikai eszköztudás Teszt
 - o Készségfelmérések, stb.
- Rendje:
- o Az írásbeli beszámoltatás rendjének szervezése (szabályozás) a tanító illetve a szaktanár felelősség.
- Korlátai:
- o Az alsó tagozatos tanulók egy tanítási napon egy tantárgyból, a felső tagozatos tanulóink két tantárgyból írhatnak témazáró, felmérő vagy egész órát igénybe vevő, számon kérő dolgozatot.
 - o Az íratás rendjének be nem tartása az írásbeli beszámoltatás elhalasztását jelenti. A korlátok betartásáért az osztályfőnök a felelős.
- Szerepe:
- o A pedagógiai folyamatban egyformán fontos szerepe van:
 - o az ismeretek számonkérésének,
 - o az ismeretek alkalmazási szintje mérésének,
 - o a kompetenciák mérésének.
- Súlya:
- o A tanulók tudásának reális megítélésében nagyobb súllyal a tanulási kompetenciák és a problémamegoldó gondolkodás szintjét bizonyító írásbeli dolgozatok szerepelnek.
 - o Az érdemjegy megállapításakor tehát súlyozottan kell figyelembe venni a tanulók tudását és képességeit mutató írásbeli beszámolókat.
- A szóbeli beszámoltatás szinterei:
- o Feleletek

- o Kiselőadások
- o Powerpoint előadás

3. Az intézményünkben bevezetjük a „**Kritériumorientált, diagnosztikus mérési-értékelési rendszer az individuális- és differenciált csoportos fejlesztéshez**” modellt. Ennek keretében a tanulók képességeinek rendszeres mérésével, a mérés eredményeire alapozott, egyénre szabott fejlesztési tervek kidolgozásával és alkalmazásával segíthetjük a lemaradó tanulók felzárkózását, a differenciált képesség- és készségfejlesztést és a tehetséggondozást.

	1.o.	2. o.	3. o.	4. o.	5. o.	6. o.	7. o.	8. o.
Szeptember	Tan. kép.		Ms., Ik. Szi., Ok.		Ts., Tm., Im.			
Október								
November								
December			Ms.	Ms.	Ms.	Ms.	Ms.	Ms.
Január								
Február								
Március		Tan. kép.					OKM DT	
Április			Ms., Ik. Szi., Ok.	KKKM	Ms., Ik. Szi., Ok.	KKKM	Ms., Ik. Szi., Ok.	Ms., Ik. Szi., Ok.
Május						OKM		OKM

4. Intézményünk pályaorientációs tevékenységének támogatására az Oktatási Hivatal által fejlesztett pályaorientációs mérő- és támogatóeszközt (POM) alkalmazzuk.

Külső mérések

Országos mérések

Az országos mérések lebonyolítását az alábbi jogszabályok határozzák meg:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.)
- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: korm. Rendelet)
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet)
- A mindenkori tanév rendjéről és az egyes oktatást szabályozó miniszteri rendeletek módosításáról szóló EMMI rendelet (a továbbiakban: tanév rendje)

Az idegen nyelvi mérést az iskolák hatodik és nyolcadik évfolyamán az angol vagy német nyelvet első idegen nyelvként tanulók körében kell lefolytatni. (tanév rendje 11.§ (4))

Iskolánk részt vesz az Oktatási Hivatal által szervezett országos méréseken.

- Minden év május utolsó szerdáján az előírásoknak megfelelően lebonyolítjuk a 6. és 8. évfolyamosok **kompetenciamérését** szövegértésből és matematika eszköztudásból.
- 2015. évtől májusban országos **idegen nyelvi mérést** szerveznek, amelyben a 6. és 8. évfolyamos tanulók adnak számot nyelvi tudásukról.

Értékelések:

1. Diagnosztikus értékelés

Helye: az oktatási folyamat valamely szakasza előtt

Funkciója: helyzetfelmérés, diagnózis, döntés előkészítés

Célja: elsősorban annak felderítése rendelkeznek-e a növendékek az újabb egység teljesítéséhez szükséges előzetes tudással *Elvárások:*

- Helyes diagnózist csak úgy lehet készíteni, ha pontosan körülhatároljuk a továbbhaladáshoz szükséges előzetes tudást. Ehhez az szükséges, hogy a küszöbön álló új oktatási egység célját, feladatát, anyagát gondosan elemezzük.
- Változatos módszereket alkalmazzunk
- A diagnózis készítése nem egyszeri alkalom, sokkal inkább egy folyamat. Így kiküszöbölhetjük a hangulati és egyéb ingadozások okozta torzításokat, az egyetlen mérésből adódó egyoldalúságokat.
- A diagnózis készítését ne vegyítsük össze a minősítéssel.

Területei:

- Első osztályos bemeneti mérés (DIFER)
- Minden évfolyamon, év elején
- Bizonyos témakörök bevezetése előtt

2. Formatív értékelés

Helye: az oktatási folyamat közben

Funkciója: a tanulási folyamat segítése, visszacsatolás és motiválás. Információ a diák számára saját teljesítményéről és arról, hogyan javíthatja azt.

Elvárások:

- Az értékelés terjedjen ki a tudás/tanulás valamennyi fontos elemére. - Az értékelés legyen pontos, konkrét, ugyanakkor személyre szabott.
- A formáló értékelés legyen folyamatos, gyakori.
- A formatív értékelés legyen tét nélküli, azaz ne osztályozzuk. A folyamatos értékelés történhet külön értékelési aktusként, de lényegében ide számítható a tanár minden apró értékelő reagálása, amellyel a diákok megnyilvánulásait kíséri (megerősítő, helytelenítő)

3. Szummatív értékelés

Helye: az oktatási folyamat valamely egységének végén

Funkciója: információ a lezárt egységben megszerzett tudásról, annak eredményességéről

Elvárások:

- Korrekt érvényes, megbízható, objektív.
- Megfelelő érzékenységgű, azaz alkalmas arra, hogy kellő pontossággal kimutassa a növendékek teljesítményében jelenlévő különbségeket.
- Mivel a szummatív értékelésnek komoly tétje van, ezért nagyon erős társadalmi igény van arra, hogy ez a megméréstetés igazságos legyen.

Területei:

- témazáró dolgozatok
- vizsgák

A témazáró dolgozatok értékelésénél a központi ponthatárok hiányában az alábbi táblázat alapján értékelünk:

Százalékhatárok	Érdemjegy
0-34%	elégtelen
35-54%	elégséges
55-74%	közepes
75-90%	jó
91-100%	jeles

2.12. A délutáni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatban az alábbi szabályok érvényesülnek:

- A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása;
- Az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- Az ötödik-nyolcadik évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- A tanulóknak annyi házi feladatot adjunk, hogy az írásbeli és a szóbeli feladatok elvégzése, megtanulása 2-3 óránál többet ne vegyen igénybe.
Koordinálásáért felelős az osztályfőnök.
Törekszünk arra, hogy a szóbeli és írásbeli házi feladatok aránya megfelelő legyen.
- A tanulók eredményes felkészülése érdekében egy tanítási napon belül, egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni.

2.13. Tanórai és egyéb foglalkozások elvei, módszerei, munkaformái

A tanítási órákon alkalmazott munkaformák:

- Önálló tanulói munka: ahol a gyerekek egyénileg megoldandó feladatot kapnak.
- Páros munka: hasonló képességi szinten, vagy különböző képességi szinten álló gyerekek között.
- Csoportos feladatmegoldás: ahol 4-5 fő közös munkában oldja meg a kapott, vagy önkéntesen vállalt feladatot.

A tanítási órákon alkalmazott oktatási módszerek:

A hagyományos módszereken kívül az alábbi módszereket alkalmazzuk az oktatás folyamatában:

- *Projekt módszer:* lehetnek rövidebb, vagy hosszabb terjedelműek, amelyben egy központi problémát járnak körül a tanulók, sokféle tevékenység alkalmazásával.
- *Kooperatív tanulási technikák* alkalmazása, amelynek szerepe a tanuláson kívül a szociális készségek fejlesztésében jelentős.

- *Interaktív tananyag* beépítése az oktatás folyamatába, a motiváció és a sokoldalú képességfejlesztés érdekében.
- *Tanulók csoportos kísérletezése*, amelynek során különböző manipulatív tevékenységet végeznek.
- *Tanári kísérlet* bemutatása.
- *Kiselőadás*, amelyre a tanuló előzetesen felkészül, amely a kötelező tananyag kiegészítésére szolgál.
- *A tanulók, vagy a tanár által készített Powerpoint kiselőadás*, egy-egy rövidebb, vagy hosszabb téma összegzésére, lezárására.
- *Szerepjáték alkalmazása* főként a humán tantárgyak keretében, ahol az ismeretek élményekkel kapcsolódnak össze.
- *Játék*, amelyek a tananyaghoz kapcsolódnak, s a tanulás színesebbé tételére, felüdülésre szolgálnak.

Tanórán kívüli oktatásszervezési mód:

- **Tanulmányi kirándulás -Határtalanul**

Szeretnénk, ha iskolánk minden tanulója évente egy alkalommal eljusson osztálykirándulásra, megismerje országunk szép tájait, földrajzi, történelmi nevezetességeit, hagyományait, a megismert ismereteit elmélyíthesse

- **Színházlátogatás**

Szeretnénk, ha iskolánk minden tanulója évente egy alkalommal eljutna színházba (Debrecen, Nyíregyháza, Miskolc), igazi színházi élményben lehessen része, irodalmi ismereteit gazdagíthassa.

- **Úszásoktatás**

Iskolánk diákjait szeretnénk elvinni úszásoktatásra, hogy megtanuljon úszni, illetve úszási ismereteit gyarapíthassa. Az egyik legfontosabb, leghasznosabb testmozgás alapjait szeretnénk megismertetni, megszerettetni velük.

- **Nyári ottalvós tábor vagy Erdei iskola/ Nyári napközis tábor**

Iskolánkban tanulóinkat szeretnénk eljuttatni nyári táborba, vagy erdei iskolába . Nemcsak hasznos időtöltés, hanem élményszerű „tanulás” várjon rájuk egy hétig.

- **Tehetséggondozás**

A tehetséggondozás, versenyeztetés kiemelt feladatunk. Fel kell ismernünk tehetséges tanulóinkat és a tőlünk telhető legjobb felkészítést, odafigyelést, segítséget nyújtani nekik. A szabadon választható foglalkozások tág teret biztosítanak erre.

2.14. A csoportbontások szervezésének elvei

Amennyiben rendelkezésre áll az időkeret valamint a humán erőforrás és az osztály magas létszáma, vagy összetétele ezt indokolja, a főbb tantárgyakból csoportbontást alkalmazunk. A 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 7.§ (1) b) pontja szerint az intézmény pedagógiai programja határozza meg a csoportbontások elveit, amelyek iskolánkban a következők:

1-2. évfolyamon:

- névsor szerint bontunk csoportot
- a csoportok kialakításánál figyelemmel kell lenni a nemek arányára
- tekintettel kell lenni a különleges bánásmódot igénylő tanulók elosztására

3-8. évfolyamon:

- névsor szerint bontunk csoportot vagy
- előző évi tantárgyi átlag alapján
- tekintettel kell lenni a különleges bánásmódot igénylő tanulók elosztására

2.15. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

Az iskola a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 80. § (9) bekezdése alapján „tanévenként megszervezi - a felnőttoktatásban és az 1-4. évfolyamon tanulók kivételével - a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát azokon az évfolyamokon, ahol a testnevelés tantárgy tanítása folyik. Az érintett tanuló fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskolai testnevelés tantárgyat tanító pedagógus végzi. A mérés megszervezésére jogszabály ad iránymutatást.”

Cél:

A tanulók fizikai állapotának mérhető, összehasonlítható, folyamatos fejlesztése.

A mindennapos mozgás szokássá alakítása.

A természetes mozgásigény kialakítása és kielégítése

Feladat:

A Magyar Diáksport Szövetség által kiadott Kézikönyv a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT) alkalmazásához című kiadvány alapján végezzük a felmérést.

Testösszetétel és tápláltsági profil:

Testmagasságmérés

Testtömeg mérés

Testtömeg index

Testzsír százalék mérés

Aerob fittségi profil:

Aerob kapacitás becslés –állóképességi ingafutási teszt

Vázizomzat fittségi profil:

Hasizomerő – állóképességének mérése - ütemezett hasizom teszt

Törzsfeszítő izomzat ereje - törzsemelés teszt

Felsőtest izomereje, erő-állóképessége – ütemezett fekvőtámasz teszt

Kéz szorító erejének mérése

Láb robbanékony ereje – helyből távolugrás teszt

Hajlékonysági profil:

Térdhajlító izmok nyújthatósága – hajlékonysága teszt

Alsó tagozaton a tanulók motoros- és aerob állóképességének mérését évente két alkalommal végezzük el.

A motoros állapotmérés területei:

- hasizmok ereje (felülés)
- hátizmok ereje (törzsemelés)
- válllöv ereje (fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás)
- helyből távolugrás

Az első három terület végrehajtására szánt idő maximum 1 perc. Az *aerob állapotmérés területe:*

- ingafutás (10 m)

2.16. Komplex Intézményi mozgásprogram

1. Az egészséges életmód jelenjen meg az iskolai programokban (pl. egészségnap, sportnap, Széchenyi- hét programjai)
2. Mindennapos programjainkba épüljön be a szabadlevegőn való tartózkodás, a mozgásos- játékos foglalkozás (ebédszünet, sportjáték). A hosszú szünetekben az udvaron megteremtjük a testmozgás és sportolás lehetőségét.
3. Az egyéb foglalkozások között nagyobb időkeret és változatosabb sportfoglalkozások tervezése – a tantárgyfelosztás adta keretek között - (tömegsport, sportszakkör stb.).
4. A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.
5. A kirándulások és az erdei iskolai programok egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.
6. Az intézmény a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó civil szervezetekkel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott alapítvánnyal alakítson ki stratégiai együttműködést az iskola tanulóinak mozgáskultúrájának fejlesztése céljából.
7. A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok a szabadidős és sporttevékenységek tervezésénél figyelembe vesszük.
8. A felső tagozat osztályfőnöki foglalkozásai életvezetési tanácsokat, az egészséges életmódra nevelést és a testmozgás népszerűsítését foglalja magába.
9. A kiemelkedő sporttevékenységet végző tanulók kiemelése a diákgyűléseken, a végzős jó sportoló diákjaink oklevélben részesítése a ballagási ünnepélyen, pozitív példaként állítva diáktársaik elé.

2.17. Ökoiskolai program

Környezetünk megfelelő állapota a jelen és a jövő nemzedékek alapvető életfeltétele. Minősége határozza meg a benne élők élettartamát és az életük minőségét is.

2017. január 1-től birtokoljuk az Ökoiskola címet, 2023. szeptember 1-től birtokoljuk az Örökös Ökoiskolai címet.

Célunk a fenntartható fejlődés biztosítása és környezettudatos életmód kialakítása az általános iskolás korú gyermekek körében.

Feladataink:

- Környezettudatosságra nevelés, a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítése a napi gyakorlatban.
- A környezetkímélő magatartás legyen meghatározó erkölcsi alapelv, egyéni és közösségi szinten egyaránt.
- Alakuljon ki felelősség környezetünk állapota iránt, ismerjük fel és óvjuk a környezet értékeit.
- Mindennapjainkat hassa át az újrahasznosítás szemlélete.
- a fenntarthatóság témája kerüljön be a tananyagokba,
- legyen fontos a pedagógusok és az őket segítő munkatársak „ökotudatossága”, amelyhez megfelelő képzéseket kell biztosítani,
- az iskola működjön együtt a szülőkkel és a helyi szervezetekkel

Intézményünkben Ökocsoport irányítja az ökoiskolai tevékenységet. A csoport vezetője éves munkatervet készít és időszakonként beszámol az elvégzett munkáról.

2.18. Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvek

2.18.1. Az egészségnevelés célja:

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók életvitelének, egészségfejlesztési magatartásának kialakítását annak érdekében, hogy a felnövő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, ill. a veszélyeztető hatások csökkentésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jól-lét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy meg tudja fogalmazni és meg tudja valósítani vágyait, hogy megtalálja az egészséget védő, a környezet védelmére is figyelő optimális megoldásokat, továbbá alkalmazkodjék azokhoz.

Az egészséget alapvetően mint a mindennapi élet erőforrását nem pedig, mint életcélként kell értelmezni.

A gyermekkori megelőzési programok feltételeinek megteremtése fontos feladat.

/fogászat, fluor, jód prevenció/

A fiatalok testi fejlődése érdekében meg kell teremteni a mindennapos testmozgást.

Feladatok

Az egészséges életre nevelés, az oktatás és tudatformálás erősítése.

Szűrővizsgálatokon való részvétel.

Az egészséges táplálkozás széleskörű elterjesztése.

Az egészséges élethez szükséges mozgáskultúra fejlesztése.

A káros szenvedélyek (túlzott szeszital fogyasztás, dohányzás, drogfogyasztás, játékszenvedélyek) elleni küzdelem.

Az egészséges élethez való egyenlő esély megteremtése és megtartása.

Az egészséget támogató környezet kialakítása, a külső okok miatti halálozás visszaszorítása.

Harmonikus személyiség fejlesztése, ami a testi és lelki egészséget is magába foglalja.

Fejlesszük a beteg, sérült vagy fogyatékkal élő embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

Ismerjék meg a környezet leggyakoribb egészséget veszélyeztető tényezőit (háztartás, iskola, közlekedés, veszélyes anyagok)

Foglalkoznunk kell a szexuális kultúra és magatartás alapvető kérdéseivel, a családi életre neveléssel.

Egyre fontosabb a társas-kommunikációs készségeik fejlesztés és a konfliktuskezelési magatartásformák alakítása.

Módszertani elemek:

Az egészségnevelés módszereiben jelen kell lennie az egészségi állapotáról, a társadalom és az egészség viszonyáról szóló információgyűjtésnek. Biztosítani kell az információ feldolgozás, ezek alapján történő döntéshozatal, ebből következő cselekvések végrehajtásának módszereit.

Ajánlott módszerek:

- Interjúk, felmérések az iskola közvetlen partnerei és az egészség viszonyáról
- Serdülőkori önismereti foglalkozások
- Problémamegoldó gyakorlatok
- Szituációs játékok
- Sport, kirándulás szervezése
- Kommunikációs gyakorlatok
- Környezetvédelmi terv. (növényültetés, madárvédelem)
- Szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére irányuló programok
- Az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítése

Helyi egészségnevelési program

Tanórákon rendszeresen foglalkozunk az egészség megőrzésével.

A kerettanterv lehetőséget adott az egészségtan modul beindításához.

Ezek az órák az életkori sajátosságoknak megfelelően foglalkozunk az egészség megtartásával.

Szintén a kerettanterv által szabályozott, hogy az osztályfőnöki órákon is egészségnevelésre kell fordítana.

Ezeket használjuk fel a káros szenvedélyek hatásaira az egészséges táplálkozásra, a mozgás szerepére, a szexuális kapcsolatok veszélyeire, a betegségek elkerülésére stb. A tanév végén a nyári veszélyekre hívjuk fel a figyelmet.

Az alsó tagozatban rendszeresen tartanak fogászati vetélkedőket, amin a gyerekek szívesen vesznek részt.

A tanév elején minden tanulót tűz- és balesetvédelmi oktatásban részesítünk.

Tűz- és bombariadót tartunk.

A KRESZ szabályait megismertetjük a diákokkal.

A szülők és a rendőr segítségével megpróbáljuk betartatni a közlekedési szabályokat a balesetek elkerülése érdekében.

Kisgyermek korban kell elkezdni a testi tisztaság kialakítását, a WC használatát.

A higiéniára, a helyes étkezésre szoktatjuk a gyerekeket.

Testnevelés, kémia, fizika órákon a baleset megelőzés fontos szerepet kap.

Az osztályfőnökök az ülésrend kialakításakor figyelembe veszik a testi adottságokat. A problémákkal küzdő tanulóinkkal az ifjúságvédelmi felelős és az osztályfőnök foglalkozik az iskolában. Szükség esetén a szociális és gyermekjóléti intézmény segítségét kérjük.

A lelki egészség megőrzése is fontos számunkra.

Az órákon differenciált oktatással segítjük a lemaradó tanulókat.

A tehetséggondozás is fontos számunkra.

A vizsgákat, felméréseket arányosan osztjuk el, hogy a terhelést csökkentsük.

Az órákon igyekszünk olyan légkört kialakítani, ami a feszültséget csökkenti, a tanulói teljesítményt növeli.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítjük: -

- nevelési tanácsadó szakemberihez irányítással és -
- differentiálással.

A beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyerekek szüleivel szoros, rendszeres kapcsolatot tartunk.

Nyolcadikosaink pályázhatnak a „Jó tanuló, jó sportoló” címre, amely jelentős pénzjutalommal jár.

Tanórán kívüli tevékenységek, színterei:

- Tánc- és dráma
- Néptánc
- Társastánc
- Osztálykirándulások
- Úszótábor
- Nyári ottalvós tábor
- Nyári napközis tábor
- Sportversenyek
- Szabadidős foglalkozások
- Játékos vetélkedők

Iskolán kívüli segítséget kapunk az ifjúságvédelemhez.

Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, Központ és Városi Bölcsőde látja el a településen a család és gyermekjóléti tevékenységet, melynek központja Hajdúnánáson található.

- Az iskolaorvos és a védőnő évente szűrővizsgálatot végez.

- Hetente 1 órán át fogadja a védőnő a diákokat az iskolában és megbeszéli velük a problémájukat.
- Évente kétszer fogászati ellenőrzésre visszük a gyerekeket.
- A beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő diákokat utazó gyógypedagógiai hálózat szakemberei segítik.

2.18.2. Az iskolánk környezetvédelmi programja

Konkrét célok és feladatok

- A gyermekekben hajlandóságot ébreszteni az aktív részvételre, kialakítani a tenni akarást a problémák megoldására, kifejleszteni az eredményes konfliktuskezelés cselekvő képességét, aktivitást és jó együttműködést.
- Érzékennyé tenni a gyerekeket a harmonikus környezet szépségének befogadására, élvezetére.
- Segíteni a környezeti folyamatok, összefüggések megértését, a környezettudatos életvitel kialakítását, lehetővé tenni a természet teljességének, osztatlan egységének megérzését, az ehhez kötődő pozitív emóciók megélését, a környezetérzékenység javulását.
- Megvalósítani a helyes döntések meghozatalához szükséges ismeretek átadását, a magatartások, viszonyulások, értékrend, pozitív jövőkép és környezeti etika kialakulásához nélkülözhetetlen élmény-helyzetek biztosítását.
- Lehetővé tenni a problémák, jelenségek sokoldalú megközelítésének, látásmódjának kialakítását.
- Felkészíteni a gyerekeket, hogy ha lehetőségük van választani, dönteni akkor a környezetkímélő termékeket, technológiákat részesítsék előnyben. Meg kell ismertetni a gyerekekkel a takarékos és mértékletes életvitel lehetőségeit.
- Kis létszámú osztályok fenntartása, ahol a pedagógusok jobban oda tudnak figyelni a gyerekek előrehaladására, problémáira. A kis létszám lehetővé teszi, hogy felfedezzük a gyerekek bizonyos irányú tehetségét, és módunkban áll érdeklődési körüknek megfelelően terelgetni őket azon az úton, melyen tehetségüket kibontakoztathatják. A kis közösségi létszám lehetővé teszi a könnyebb együttműködést, a szereteten alapuló nevelés szolgálatát.
- A környezeti nevelés beépítése a természettudományokon kívüli tantárgyakba (technika és tervezés, történelem, társadalomismeret-etika, művészeti tárgyak), ez lehetővé teszi, hogy az összetett és bonyolult környezeti jelenségeket, folyamatokat könnyebben megértsük több tudomány eredményeinek felhasználásával, a sokoldalú megközelítéssel.
- A fenntarthatóság pedagógiájának integrálása a tanórákba, szabadidős tevékenységekbe egyaránt.
- A „Natura 2000” hálózat megismertetése

- Ökológiai szemlélet tükröződése a természetes életközösségek sokféleségének megfigyelésével, a környezetben bekövetkező változások nyomon követésével, az élőhelyek megóvásával, megfelelő irányítással történő természetvédelmi tevékenység

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Tanórai keretek:

- tantárgyakba beépítve
- egészségtan modul
- osztályfőnöki órákon környezet- és egészségvédelmi témák
- testnevelés

A szaktárgyi órákon keressük a direkt és indirekt környezeti nevelési lehetőségeket.

A történelem oktatásban fontos nevelési cél a jövőért érzett felelősség múltbéli példáinak megjelenítése, irodalom órán is foglalkozhatunk egy-egy fogalmazás keretében országunk jövőjével.

A természettudományos tárgyak keretében direktebb módon ismerkedünk az egészséges életmóddal, természeti és épített értékeink védelmével. Az osztályfőnöki órákon is fontos feladat az ilyen irányú szemlélet kialakítása.

Minden szaktanár a saját munkatervében tünteti fel az ezzel kapcsolatos feladatokat.

Tanórán kívüli lehetőségek

- Osztálykirándulások -Határtalanul

Egy vagy kétnapos tanulmányút lehetővé teszi, hogy egy-egy területet, tájat részletesebben megismerhessünk. Mindig iktassunk be olyan programot, ami a környezetvédelemre irányul.

- Nyári ottalvós/napközis tábor

Az előzőhöz hasonlóan foglalkozzunk a környezet megismerésével, az élővilág, a tisztaság megőrzésével, az egészséges életmód, táplálkozás kialakításával!

- Szülői értekezletek

Utalás a környezet-egészségvédelem néhány fontos elemére, a tapasztalt gondok egyeztetése, megoldások keresése.

- Egyéb foglalkozások, amelyek az eredményes felkészülést, a tehetséges tanulók kibontakoztatását és a lemorzsolódó tanulók felzárkóztatását szolgálják
- Kézműves foglalkozás: a természet adta anyagok (termések, levek, tollak stb.) illetve az újrahasznosítható hulladék anyagok felhasználásával díszek, kompozíciók készítése.
- Művészeti csoportok

Néhány problémára próbáljuk ráirányítani a figyelmet a művészet eszközeivel. - DÖK nap
Hulladékgyűjtés; papír és fémhulladék gyűjtése.

A környezet- és egészségvédelem jelentős napjai:

Márc. 6. Nemzetközi Energiahatékonyság Nap

Márc. 22.	Víz Világnapja
Ápr. 7.	Egészségügyi Világnap
Ápr. 22.	Föld Napja
Máj. 10.	Madarak és Fák Napja
Máj. 31.	Dohányzásmentes Világnap
Jún. 5.	Környezetvédelmi Világnap
Szept. 23.	Takarítási Világnap

Ezekről a jeles napokról tanórába építve emlékezünk meg, tudatosítjuk a jelentőségüket. A nap jellegének megfelelően vetélkedőt, akciót, vagy pályázatot írhatunk ki.

Módszerek

Játékok:	szituációs memóriafejlesztő érzékelést fejlesztő kapcsolatteremtést elősegítő drámapedagógiai játékok
Modellezés:	hatásvizsgálatok, működő modellek készítése
Riport:	kérdőíves felmérés, direkt riportok
Terepgyakorlati:	táborok egyszerű megfigyelések, célzott megfigyelések, mérések
Kreatív munka:	természetvédelmi és fenntartási munkák Madárvédelem, hulladékgyűjtés
Közösségépítés:	vöröskeresztes csoport létrehozása
Művészeti kifejezés:	vizuális irodalmi alkotások
táncművészet	népművészet

Tan eszközök

Környezetvédelmi vizsgálódásokhoz: mérőhenger, Petri-csészék, kémcsövek, szűrők, határozók, mikroszkópok, tárgylemezek, fedőlemezek, glicerín, cellux, indikátorok, (Al., ammónia, kémhatás, nitrát, olaj, ólom, vízkeménység)

Elsősegélykészlet:

Sebtapaszkok, kötszerek, háromszögletű kendők, biztosítótű, műanyag kesztyű, olló, csipesz

Applikációs képek: veszélyes, gyúlékony, mérgező anyagok, radioaktív anyagok
Tankönyvek, elektronikus anyagok, természetfilmek, könyvek, térképek, tájékozási
eszközök, folyóiratok

Az iskolai környezet

A példamutató iskolai környezet tényezői:

- termek, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága és esztétikus kialakítása
- növények és gondozásuk
- anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés
- gyalogos és kerékpáros közlekedés ösztönzése, a szabályok betartása
- hulladékgyűjtés (lehetőség szerint szelektív)
- pedagógusok és technikai dolgozók példamutatása

Kommunikáció

Iskolán belül:

Értekezletek, faliújság, felelősök rendszere (DÖK),
iskolagyűlés, egyéni beszélgetések

Iskolán kívül:

Szülői értekezlet, iskolaszék, SZMK- megbeszélések, Internet KRÉTA üzenet
funkció

2.18.3. Az elsősegélynyújtással alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az egyén és a társadalom számára egyaránt fontos és egyre szélesebb körben felismert szükséglet, hogy minél több állampolgár legyen képes a saját illetve mások testi épségét, egészségét veszélyeztető állapotot felismerni, segítséget hívni és a hivatásos segélynyújtó helyszínre érkezéséig megfelelően, magas színvonalon elsősegélyben részesíteni bajbajutott embertársát.

Az elsősegélynyújtás nehezen megfogalmazható, megragadható téma. Nem lehet egy minden részletében kielégítő magyarázatot adnunk, sok összetevőből épül fel, melyek lényege az adott gondolkodásmód megteremtése.

Az elsősegélynyújtás olyan egészségügyi beavatkozás, amelyet bárki a végleges szakellátás megkezdése előtt végez, baleset vagy hirtelen egészségkárosodás közvetlen körülményeinek elhárítása és az állapot további romlásának feltartóztatása érdekében.

Az elsősegélynyújtás célja lehet élet megmentése, a további egészségkárosodás megakadályozása, valamint a gyógyulás elősegítése.

Elsősegélynyújtó szerepkört tölt be, aki megfelelő elméleti és gyakorlati tudással rendelkezik, így az elsősegélynyújtás valamely kompetencia szintjén eredményesen beavatkozni képes.

Eredményes beavatkozásnak pedig azt nevezhetjük, ami eleget tesz az előzőekben említett elsősegélynyújtás céljának vagy céljainak.

A mentés igénybevételehez való jog a Magyar Köztársaság vagy egészségbiztosítási jogviszony fennállására való tekintet nélkül - mindenkit megillet.

A felnőtt személyek elsősegélynyújtó motiváltsága magas, de tudásszintje alacsony, teljesítőképesége esetleges, továbbképzésre való hajlandóságuk alacsony. Az elsősegélynyújtás gyermekkorban történő oktatása a későbbi elfogadható tudás alapja lehet.

Célja, hogy jól használható, gyakorlati ismereteket nyújtsunk a tanulóknak azokban a helyzetekben, ha betegség vagy baleset miatt veszélybe kerülnek.

Vészhelyzetek akár az otthonukban, játszótéren és az iskolákban is kialakulhatnak, ezért fontos megismertetni tanulóinkat a lázcsillapítás hatékony módszereivel, hogyan lehet felismerni és mit kell tenni lázgörcs alkalmával, és beszélünk az égésről, a félrenyelésről és a kisebb sebek ellátásáról, kötézésről, veszélyes gyógyszerek és mérgező növények hatásáról, az emberi test működéséről, az eszmélet és a légzés vizsgálatáról, eszméletlenség, átjárható légút biztosításáról, stabil oldalfektetésről, helyes viselkedésről baleseti szituációban; és kiemelt jelentőségű az újraélesztés oktatása /szükség esetén szakember bevonásával/.

Fontos a tanulók számára, hogy felismerjék a veszélyhelyzetet, és fegyelmezetten tudjanak viselkedni nehéz körülmények között is. Meg kell tanulniuk, hogy kihez fordulhatnak segítségért.

Tudjanak mentőt hívni, ismerjék a fontosabb segélyhívó telefonszámokat. Hogyan kerülhetik el az ájulást és mi a teendő, ha mégis bekövetkezik. Ismerjék fel a veszett állatokat, és tudják, hogy ekkor mit kell tenniük. Az allergiás tünetek, allergén növények például parlagfű felismerése.

Legyenek tisztában azzal, hogy mit tegyenek kullancs csípés, gombamérgezés, CO mérgezés, villámlás, vízi- közlekedési baleset, vagy háztartási vegyszer okozta sérülések esetén. Mindennek elengedhetetlen eszköze lehet a gyermekkorban megkezdett oktatás, az elsősegélynyújtás tantervbe illesztése, különböző tantárgyak tanmenetébe való beépítése.

Évfolyam	Tantárgy	Téma
2.	környezetismeret:	sebellátás
3.	környezetismeret:	balesetveszély elhárítása, égési sérülések, horzsolás, orrvérzés csillapítása, megfelelő kezelése
4.	környezetismeret	Káros szenvedélyek, illetve azok megelőzése /alkohol, drog, cigaretta/
5.	természetismeret, osztályfőnöki és testnevelés	járványok megelőzése, védőoltások fontossága drog prevenció

6.	természetismeret, osztályfőnöki és testnevelés	veszett állat felismerése – teendők. Kullancscsípés, gombamérgezés, illetve ezek megelőzése.
7.	biológia, kémia, fizika, osztályfőnöki	járványok megelőzése, védőoltások fontossága, veszély szimbólumok megismerése, háztartási vegyszerek kezelése, áramütés, füstmérgezés tünetei,- teendők, alkohol, drog fogyasztás veszélyei, káros hatása, mentőhívás
8.	biológia, kémia, fizika, osztályfőnöki	hogyan kerülhetik el az ájulást, mi a teendő, ha bekövetkezik, sebellátás, vérzéscsillapítás, allergiás tünetek felismerése, kezelése, égési sérülések kezelése, CO mérgezés tüneteinek felismerése

A tanév elején minden évfolyamon tűz- és balesetvédelmi oktatást tartunk, ahol a katasztrófavédelemmel kapcsolatos tudnivalók ismertetése, felelevenítése is napirendre kerül. Ezeket az ismereteket évenkénti riadók alkalmával ellenőrizhetjük.

Tanév végén felhívjuk tanulóink figyelmét a nyári szünidő veszélyforrásaira kerékpározási-, közlekedési balesetek megelőzésére, fokozott óvatosságra.

Ha az iskolai oktatás során a tanuló visszajelzést, értékelést kap, talán nagyobb tudásra, érdeklődésre motiválhatjuk.

Tanórán kívüli tevékenységek, motiváló programok:

- A Magyar Vöröskereszt által szervezett Elsősegélynyújtó versenyeken való eredményes részvétel.
- A rendvédelmi szervek tagjainak bemutatója, kerékpárok megfelelő felszerelésének bemutatása, jutalmazása.
- Kerékpáros vetélkedő szervezése
- Külső kapcsolatok ápolása, egészségügyi, fogászati, szemészeti szűrések jelentősége. Védőnői szolgálattal való együttműködés.

2.19. A tanulók jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

4-8. osztályban az osztályfőnök a tanulókkal közösen minden hónapban érdemjeggyel értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát, és bejegyzí az e-Krétába.

Félévkor és év végén az osztályzatot az osztályfőnök az érdemjegyek, az osztályközösség és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vita esetén a nevelőtestület többségének

véleménye dönt az osztályzatról. Szavazategyenlőség esetén az osztályfőnök véleménye a mérvadó. Az osztályzatokat a félévi értesítőbe és a bizonyítványba kell bejegyezni.

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Általános elvárások:

- A közösséghez való viszonya legyen őszinte, aktív, becsületes.
- Tudjon küzdeni a közös célok megvalósításáért.
- Végezzen munkát a közösségért és ebben még általános iskolás korában jusson el az önkéntességig és az önállóságig.
- Szükség esetén nyújtson segítséget társainak, de azt maga is fogadja el.
- Az egyéni fejlődése érdekében fogadja el a bírálatot és igyekezzon hibái kijavítására.
- Tanáraival és felnőttekkel szemben tisztelettudóan viselkedjen.
- Tartsa be a Házirendet.

Példás (5) az a tanuló, aki:

- o figyelembe veszi a **közösség** érdekeit, pozitív hatást gyakorol annak tagjaira, kezdeményez annak érdekében,
- o megtartja a **házirendet**, és ösztönöz is annak megtartására,
- o a **követelmények teljesítését** tudatosan vállalja, felelősséget vállal érte a tanulótársai előtt is,
- o szívesen, önként vállal feladatokat, azokat teljesíti is. Tevékenykedik a közösségért és erre ösztönöz,
- o **igényes** környezetére, **megjelenése példamutató**, másokat is ennek elfogadására buzdít,
- o **segítőképz**, buzdít, keresi és megtalálja a mások helyzetén való javítás módját,
- o viselkedése tanáraival és társaival szemben **tisztelettudó, udvarias, segítőkész**, aktívan részt vesz versenyeken, közösségi rendezvényeken,
- o védi az iskola felszereléseit, a környezetet.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- o szívesen vesz részt a közösség életében, habár abban passzív,
- o igyekszik betartani a házirendet, nem vét a közösség ellen,
- o vitás kérdésekben passzív, de viselkedése nem ad okot panaszra,
- o maga nem kezdeményez, nem vezet, de kiáll a helyes kezdeményezések mellett,
- o fegyelmezett, de másokat nem ösztönöz erre,
- o a viselkedésre vonatkozó követelményeket megtartja, de a fegyelemsértő viselkedést közömbösen tudomásul veszi, **nincs írásbeli megrovása**.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- o a házirend előírásait nem minden esetben tartja be
- o tudatosan nem árt a közösségnek, de megnyilvánulásai megbízhatatlanok, a követelményeket csak többé-kevésbé teljesíti, hajlamos a fegyelem megsértésére is, gyakran kezdeményezi azt,
- o a társaihoz való viszonya, a közösségi tevékenységben való részvétele ingadozó,
- o viselkedése tanáraival és tanulótársaival szemben gyakran udvariatlan, igazolatlanul mulasztott,

Rossz (2), ha:

- o a házirendet szándékosan és sorozatosan megszegi,
- o a követelményeket, elvárásokat általában megszegi, buzdít is erre,
- o szándékosan árt a közösségnek, romboló hatással van rájuk,
- o viselkedése nevelőivel és társaival szemben durva, hangvétele megengedhetetlen,
- o az iskola berendezésiben szándékosan kárt okoz,
- o több alkalommal igazolatlanul mulasztott,
- o több magasabb fokozatú büntetése van.

o *A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:*

Általános szempontok:

- A tanuló képességeihez, a körülményeihez mértén tanúsítson erőfeszítést és igyekezetet.
- A tanítási órákon aktivitásával segítse elő a tanóra tevékenységét.
- Érdeklődésének és képességének megfelelően a követelményeken túl is foglalkozzon az anyaggal.
- Vegyen részt a gyűjtő, a szertárfejlesztő és szakköri munkában.

Példás (5) az a tanuló, aki:

- egyéni képességeihez, készségeihez, körülményeihez mértén a tanítási órákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon, az azokra való felkészülésben kötelességteljesítését kitartás és rendszeresség jellemzi,
- aktív, szívesen vállal többlet feladatokat, s azokat maradéktalanul el is végzi,
- munkavégzése pontos, megbízható,
- taneszközei tiszták, rendesek és ezeket az órákra mindig elhozza.
- Vegyen részt a gyűjtő, a szertárfejlesztő és szakköri munkában

Jó (4) az a tanuló, aki:

- egyéni képességeihez, készségeihez, körülményeihez mérten viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik,
- tanórákon többnyire aktív,
- többlet feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti,
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- egyéni képességeihez, készségeihez, körülményeihez mérten alacsony szinten teljesít,
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatit nem mindig teljesíti,
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,
- érdemjegyei, osztályzatai több tárgyból is leromlottak,
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten tesz eleget,
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen,
- feladatait többnyire nem végzi el,
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, félévi vagy év végi osztályzata kettő vagy három tárgyból elégtelen.

A magatartás és szorgalom elbírálásakor **az egyes érdemjegyek** illetve **osztályzatok** **eléréshez** a felsorolt szempontok közül **legalább háromnak az együttes megléte vagy megsértése szükséges.**

A jutalmazás és fegyelmezés iskolai elvei (lásd Házirend V.10. fejezete)

A jutalmazás, a dicséret a legfontosabb nevelési eszközünk. Ezért igyekszünk minden gyermeket dicsérni, ha rászolgált:

- piros ponttal
- piros csillaggal
- nyomdával és egyéb jelekkel
- szóbeli dicsérettel, ami ösztönzi a jobb munkára a diákjainkat.

Ezen kívül nagyobb elismerésként alkalmazzuk még a dicsérek alábbi formáját:

- szaktanári dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret
- diákönkormányzati dicséret

Továbbá a tanév végén oklevéllel és jutalomkönyvvel jutalmazzuk azokat a tanulókat a tanévzáró ünnepségen (a 8. osztályosokat a ballagási ünnepségen), akik a legjobb tanulmányi eredményt érték el, példamutató magatartást tanúsítottak, jó közösségi munkát végeztek. Az alapítványunk az Iskola Jövőjéért az Iskola Jövőjéért Alapítvány jutalomban, dicséretben részesíti azokat a 8. osztályos tanulókat, akik kitűnő tanulmányi eredményt értek el vagy legfeljebb csak két négyesük volt a sok ötös tanév végi jegy mellett.

Görbeházi Széchenyi István Általános Iskola Pedagógiai Programja

Legitimációs záradék:

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

A dokumentumot a fenntartó székhelyén, az iskola nevelői szobájában, az intézményvezetői irodában lehet elolvasni, valamint megtekinthető az iskola honlapján és a kötelezően feltöltendő elektronikus felületeken.

A pedagógiai program elfogadásáról és jóváhagyásáról szóló záradék

A Pedagógiai Programot az intézmény nevelőtestülete 2023. 08. 30. napján tartott értekezletén elfogadta.

Görbeháza, 2023. augusztus 30.

Földváriné Varga Viktória
hitelesítő nevelőtestületi tag

Priscsákné Szekrényesi Judit
hitelesítő nevelőtestületi tag

Iskola intézményvezetőjének nyilatkozata

Nyilatkozom, hogy a Pedagógiai Program a Kritériumorientált, diagnosztikus mérés-értékelési rendszer bevezetése és a működtetéssel kapcsolatos feladatok többletkötelezettséggel járnak, amit a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ vállal. A továbbiakban nem tartalmaz olyan feladatot, amely a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ, mint fenntartóra többletfinanszírozási kötelezettséget ró.

Görbeháza, 2023. augusztus 30.

Hajdú Roland
intézményvezető

P. H.

Iskola intézményvezetőjének jóváhagyó nyilatkozata

Az egységes szerkezetbe foglalt Pedagógiai Programot jóváhagyom.

Görbeháza, 2023. augusztus 30.

Hajdú Roland
intézményvezető

P. H.

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A pedagógiai programot az intézmény diákönkormányzata 2023. 09. 11. napján tartott ülésén véleményezte, melyet aláírással tanúsítok.

Görbeháza, 2023. szeptember 11.

Popik- Kis Boglárka
diákönkormányzat képviselője

A pedagógiai programot a szülői szervezet 2023. 10. 16. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a szülői szervezet a véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Görbeháza, 2023. október 16.

László- Hangácsi Mária
szülői szervezet képviselője

A pedagógiai programot az intézményi tanács 2023. 10. 16. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy az intézményi tanács a véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Görbeháza, 2023. október 16.

Ale Erika
intézményi tanács képviselője

Fenntartói nyilatkozat

Görbeházi Széchenyi István Általános Iskola pedagógiai programjával kapcsolatban az intézményvezető többletkötelezettségről szóló nyilatkozata alapján - a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdésben biztosított jogkörömben eljárva az egységes szerkezetbe foglalt pedagógiai program rendelkezéseinek érvénybe lépését támogatom.

Kelt:, év hónap nap

.....

Tóth Lajos Árpád
tankerületi igazgató

P. H.

Mellékletek

A tanulók egyéni munkarendjére vonatkozó szabályok

1. Tanulói jogviszony szüneteltetése, tanulói jogviszony külföldön

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről hatályos előírásai az alábbiak:

„91. § (1) Magyar állampolgár engedély nélkül folytathat tanulmányokat külföldön és tankötelezettségét külföldi nevelési-oktatási intézményben is teljesítheti.

(2) A tanköteles tanuló tanulmányainak külföldön történő folytatását - a tanköteles gyermek nyilvántartása céljából - be kell jelenteni a lakóhely, ennek hiányában tartózkodási hely szerint illetékes települési köznevelési feladatokat ellátó hatóságnak, vagy, ha a tanuló már hazai iskolába beiratkozott, az iskola igazgatójának.

(3) A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.”

Benyújtandó dokumentumok:

- Szülői kérelem

2. Egyéni munkarend

„Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető. A szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló a kérelmet a tanévet megelőző június 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ezen időpontot követően csak abban az esetben nyújtható be kérelem, ha a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését megakadályozó körülmény merül fel.” A szülő kérelmét az Oktatási Hivatalhoz nyújtja be, a kérelem támogatásáról a hivatal dönt.

3. Az egyéni munkarenddel rendelkező tanuló felkészítése és értékelése

A tanuló szülőjét, gondozóját az igazgató tájékoztatja jogairól és kötelességeiről.

A tanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni. Az iskola lehetőséget biztosít a tanuló számára – konzultáció formájában – annak felmérésére, hogy hol tart a felkészülésben.

A tanuló az igazgató előzetes engedélyével vehet részt a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon. A tanuló kérelemre felvehető délutáni egyéb foglalkozásokra.

Ha a tanuló tanulmányi kötelezettségének a szülő kérelme alapján egyéni munkarend alapján tesz eleget a tanuló felkészítéséről a **szülő köteles gondoskodni**. A tanuló ebben az esetben a vizsgáira egyedül készül fel.

4. Tanulmányok alatti vizsgák

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről hatályos előírásai az alábbiak:

64. § (1) A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

(2) Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,*
- b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,*
- d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.*

(5) Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

(7) Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a) a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,*
- b) az osztályozó vizsgáról, különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.*

(8) A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Írásbeli vizsgák

- A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell. (A vizsga előtt 10 nappal)
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni.

- A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, így különösen az írásbeli, a szóbeli, a gyakorlati vizsgarészeket, az értékelés szabályait az iskola pedagógiai programjában kell meghatározni.
- A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért.
- A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.
- A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő.
- Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni. Az írásbeli munkát tintával lehet elkészíteni.
- A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként általános iskolában maximum hatvan perc.
- Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.
- Az iskola igazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkosokat tartalmazó feladatlapokkal együtt – a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól. A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja és a vizsgairatokhoz mellékel.

Szóbeli vizsgák

- Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és – amennyiben szükséges – kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt.
- Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani.
- A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.
- Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel.

- Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele. (Ez esetben az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani)
- Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.
- A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni.
- A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

A tanuló osztályzatának megállapítására félévkor és év végén kerül sor.

A **tanévet lezáró értékelés** júniusban vagy augusztusban megadott napon történik, ettől eltérni külföldi tartózkodás esetében írásos kérelemmel lehet.

Az osztályozó vizsga a készségtárgyak kivételével (testnevelés, ének, vizuális kultúra, technika-és életvitel, informatika) minden tantárgyra kiterjed. A készségtárgyakból előre kiadott feladat alapján kap a tanuló érdemjegyet.

A tanuló érdemjegyeit és osztályzatait az iskola állapítja meg, illetve dönt a tanuló magasabb évfolyamra lépésével kapcsolatos kérdésekben.

Az **osztályozó vizsgát** félévkor január 1. és január 20. között kell megszervezni, év végén pedig június 1. és június 15. között.

5. Hatálybalépés

Hatálybalépés ideje: 2019. november 26

Hajdú Roland
intézményvezető

PH.

Görbeháza, 2023. szeptember 1.

Görbeházi Széchenyi István Általános Iskola

4075 Görbeháza Széchenyi u. 9.

Tel/Fax: (52) 578-017 E-mail: levelezes@ghiskola.edu.hu

Web: www.szechenyi-gorbehaza.edu.hu

H A T Á R O Z A T

Szülő kérésére 1. évfolyamot ismétlő diák esetében

Tanuló neve:

Oktatási azonosító száma:

Születési hely, idő:

Nevezett tanuló a Görbeházi Széchenyi István Általános Iskola, OM azonosító: 201321, a
..... tanévben az első osztályban részt vett a tanítási órákon.

A tanuló tanévi tevékenységének rövid jellemzése:

.....
.....
.....
.....

Dátum:

.....

intézményvezető aláírása